

A BOHEMIA BARÁTI KÖR FOLYÓIRATA A CSEH KULTÚRA BARÁTAINAK

Bohemia

2019. ÁPRILIS – 2020. MÁRCIUS
98 CZK • 3 EUR • 980 HUF

„ÉVKÖNYV”
„ROCENKA”

XXVII. ÉVF. 1–4. SZÁM
www.bohemiabk.hu

Bohemia. Egy ország neve, Csehországé. És egy társaságé, a cseh kultúra magyarországi barátainak egyesületéé. Baráti körünk 1993 nyarán alakult. Célunk, hogy – miként a régi hidacska Zruč nad Sázavou-nál vagy az Erzsébet híd a Dunán – összekössünk két partot, s hogy a magunk szerény eszközeivel átjárhatóvá tegyük a távolságot két nép, két kultúra, Prága és Budapest között. Ha csatlakozni kívánsz hozzánk, minden szerdán délután örömmel várunk törzshelyünkön, a Bem sörözőben (H-1027 Budapest, Bem rkp. 49.).

Bohemia. To je jméno jedné země, Čech. A také jméno jedné společnosti spolku maďarských přátel české kultury. Náš přátelský kruh vznikl v létě 1993. Naším cílem je spojit dva břehy, tak jako dva břehy spojují mosty: starý mosteček u Zruče nad Sázavou nebo Alžbetin most nad Dunajem. Svými skromnými prostředky bychom chtěli zkrátit vzdálenost mezi dvěma národy, dvěma kulturami, mezi Prahou a Budapeští. Jestliže se chcete k nám připojit, s radostí Vás uvítáme každou středu odpoledne na našem stálém místě v Bemově pivnici (H-1027 Budapest, Bem rkp. 49.).

Tomáš Mazal:
Egonnal Budapesten

In Memoriam
Karel Gott
1939–2019

Interjú Bial Tibor
új nagykövettel

Prágai levél:
DOX – Petr Sís
és álmai
a repülésről

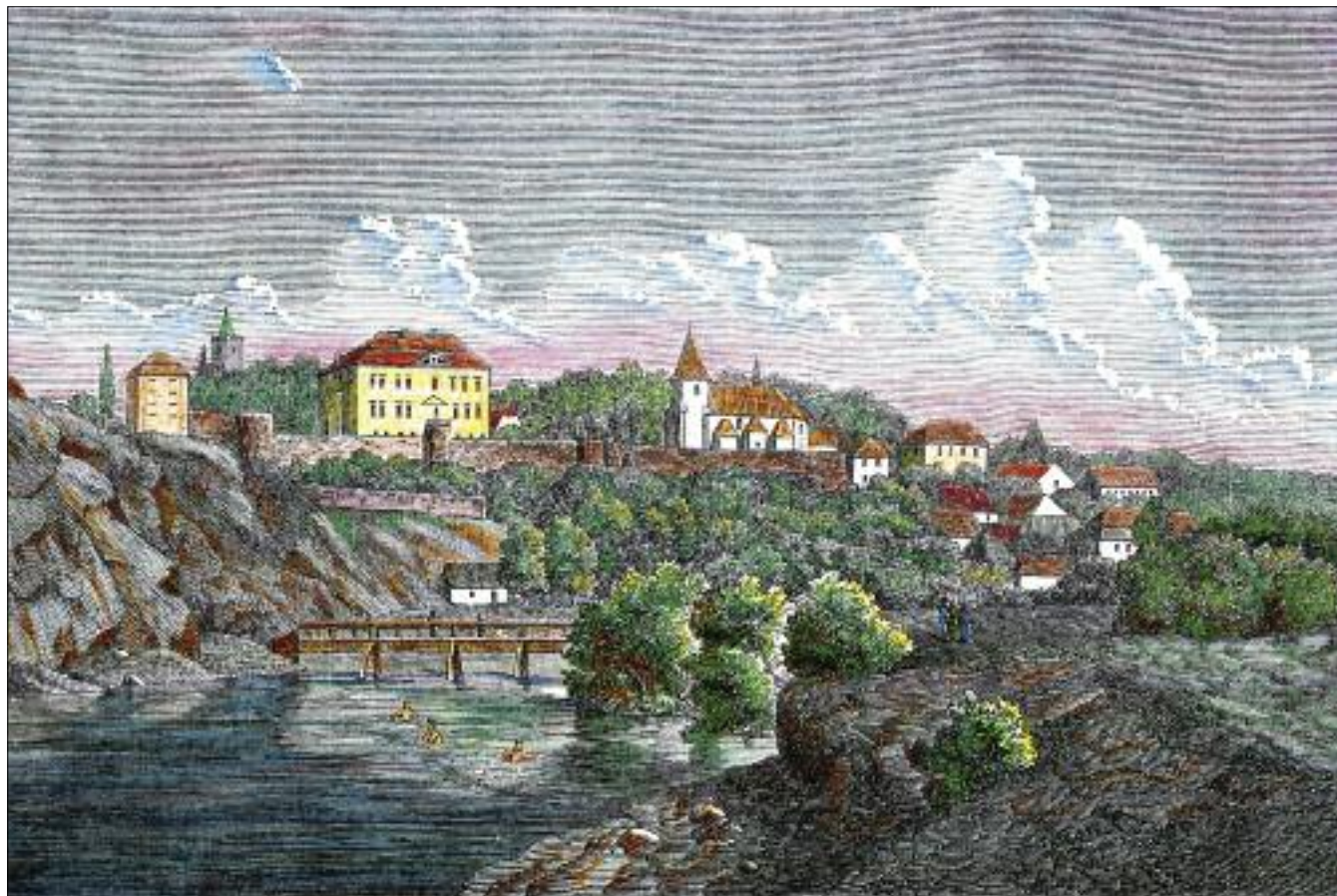
Hrabalovo Kersko

Holka László:
A szláv hónapnevek
felületi eredet-
vizsgálata

MELLÉKLETEK:

Cseh Múzeum

Búcsúinterjú
Lucie Orbókkal

Robert Vano

fotóművész Emlékeiből (Memories)

Kiállítás Budapesten
(2019. április 3–11., FUGA)
és Prágában (2019. október 3–30.,
Magyar Intézet Galériája)

Robert Vano Balett-táncosa a prágai kiállításon (Martina Fialková felvétele)

„Vanót a szép, az ideális test érdekli: a torzulást csak felületi roncsolásként vagy dramaturgiai homályként engedi meg.”

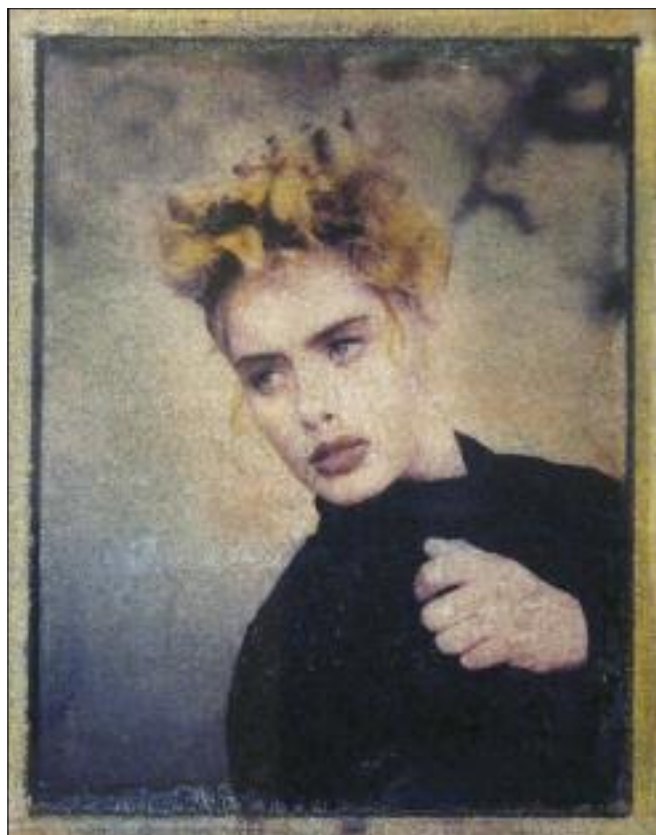

Robert Vano: Linda, Prága, 1998

„Az 1998-as Linda-fotók excentrikus szépsége a divatfotó átértelmezésének szép példája: a motívumok aránytana szinte narratív szálát is kibontakoztat.”

Robert Vano: Tereza, Prága, 2005

Robert Vano: Jody, Milánó, 1984

„Egyes polaroidjain festményszerű hatásokat ér el... Szinte a piktorializmus őskorát idézi, kompozicionálisan remek”

Bial Tibor új nagykövet

36. oldal

Képek Robert Vano fotókiállításából	BII
Közérdekű címek, telefonszámok	2
Bohemia tagtoborzó	3
Impresszum	3
Tagnévsor 2019	4
Köszönetnyilvánítás	4
Egyesületi hírek 2019–2020 (Molnár Éva)	6
Bohemia-farsang 2020 (Fotó: Mudrák Gabi, Zachár Ottó)	9
Hírek Csehországból 2019 (Molnár Éva)	10
Zuzana Čaputová életrajza	14
Sport hírek Csehországból 2019 (Molnár Éva)	20
Cseh kisváros: Český Krumlov (Zachár Ottó)	22
Cseh évfordulók 2020-ban (G. Kovács László)	26
Tomáš Mazal: Egonnal Budapesten (Ford. G. Kovács László)	29
A budapesti Cseh Centrum 2019–2020. évi programjaiból 1989	31
Interjú Bial Tibor nagykövettel (Polgár László)	35
A prágai Magyar Intézet 2019–2020. évi programjaiból	36
A Hrabal Asztaltársaság 2019-ben (Polgár László)	38
Hrabalovo Kersko (Polgár László)	40
Prágai levél: DOX – Petr Sís és álmai a repülésről (csehül és magyarul: Martina Fialková, ford. Molnár Éva)	42
Nyári iskola Poděbrady-ban (Vnuk Kata)	44
Receptek: Sörfalatok	46
In memoriam: Karel Gott (G. Kovács László)	47
In memoriam: Pápay Jutka (Polgár László)	48
In memoriam: Richly Zsolt (Molnár Éva)	50
Barátainktól, barátainkról...	50
A szláv hónapnevek... (Holka László)	51
Comenius Orbis pictusának spanyol–latin változata (Székely Gábor)	56
A szerkesztőség postaládájából	57
Robert Vano fotókiállításairól (Molnár Éva)	58
Robert Vano fotókiállításából	60
	BIII

MELLÉKLETEK:

Cseh múzeum (Zachár Ottó)	
Interjú Lucie Orbókkal (Polgár László)	

Z výstav fotografa Roberta Vana	BII
Důležité adresy, telefonní čísla	2
Jak vstoupit do Bohemie	3
Impressum	3
Seznam členů Bohemie v r. 2019	4
Poděkování	4
Z programů spolku Bohemia v r. 2019–2020 (Eva Molnárová)	6
Masopust Bohemia v r. 2020 (Snímky: Gabi Mudrák, Ottó Zachár)	9
Zprávy z Čech v r. 2019 (Eva Molnárová)	10
Životopis Zuzany Čaputové	14
Sportovní zprávy z Čech v r. 2019 (Eva Molnárová)	20
České městečko: Český Krumlov (Ottó Zachár)	22
Česká výročí v r. 2020 (László G. Kovács)	26
Tomáš Mazal: S Egonem v Budapešti (překl. László G. Kovács)	29
Z programů Českého centra v Budapešti v r. 2019–2020 1989	31
Rozhovor s velvyslancem Tiborem Białem (László Polgár)	35
Z programů Madarského institutu v Praze v r. 2019–2020	36
Hrabalova stolní společnost v r. 2019 (László Polgár)	38
Hrabalovo Kersko (László Polgár)	40
Dopis z Prahy: DOX – Petr Sís a jeho sny o létání (Martina Fialková, překl. Éva Molnárová)	41
Letní škola v Poděbradech (Kata Vnuk)	42
Recepty: Něco k pivu	44
In memoriam: Karel Gott (László G. Kovács)	46
In memoriam: Jutka Pápay (László Polgár)	47
In memoriam: Zsolt Richly (Éva Molnárová)	48
Naši přátelé ve světě...	50
Slovanské názvy měsíců... (László Holka)	51
Comenius: Orbis pictus v španělštině a latinštině (Gábor Székely)	56
Z poštovní schránky redakce	57
Fotograf Robert Vano (Eva Molnárová)	58
Z výstav fotografa Roberta Vana	60
	BIII

PŘÍLOHY:

České muzeum (Ottó Zachár)	
Rozhovor s Lucií Orbók (László Polgár)	

Petr Sís

strana 44

Közérdekű címek, telefonszámok

A CSEH KÖZTÁRSASÁGBAN

Magyar Köztársaság Nagykövetsége

nagykövet: dr. Boros Miklós
Pod hradbami 17, 160 00 Praha 6
tel.: +420-233-324-454
fax: +420-233-322-104
e-mail: prague@mfa.gov.hu
http://www.mfa.gov.hu/
kulkepviselet/CZ/HU

Prágai Magyar Intézet
igazgató: Kelemen Gertrud
Rytířská 25-27, 110 00 Praha 1
tel.: +420-224-222-424
fax: +420-224-213-746
e-mail: info@hunginst.cz
http://www.hunginst.cz

CSEHORSZÁGI MAGYAR SZERVEZETEK

Cseh- és Morvaországi Magyarok Szövetsége (CSMMSZ)

Svaz Maďarů žijících v českých zemích

elnök: Rákóczi Anna
szervezőtitkár: Tarics Adrienn
K Botiči 2, 101 00 Praha 10
tel.: +420-271-746-932
e-mail: csmmsz@volny.cz
http://www.csmmsz.org

CSMMSZ

Prágai Helyi Egyesülete
elnök: Szilvássy Kati (2019-től)
alelnök: Balla Péter
K Botiči 2, 101 00 Praha 10
tel.: +420-737-523-552
e-mail: katisz@centrum.cz

CSMMSZ

Brünni Helyi Egyesülete
elnök: Fazekas Mónika
Radnická 8, 602 00 Brno
tel.: +420-602-742-931
e-mail:

Monika.Fazekas@aquaprocon.cz
http://www.mkic.cz

Magyar Kulturális és Információs Centrum, Brno

Nyitva: hétfő 16–18 h,
szerda 15–17 h

Radnická 8, 602 00 Brno
tel.: +420-602-471-167
e-mail: info@mkic.cz
http://www.mkic.cz

CSMMSZ

Karlovy Vary-i Helyi Egyesülete
elnök: Majová Barbora
Konečná 13, 360 05 Karlovy Vary
tel.: +420-721-938-161
e-mail: majovabarbor@gmail.com

CSMMSZ

Lovosicei Helyi Egyesülete
elnök: Pospíšilová Iveta
Školní 6, 410 02 Lovosice
tel.: +420-773-291-149
e-mail:

lovosiceimagyarok@seznam.cz

CSMMSZ

Ostravai Helyi Egyesülete
elnök: Rákóczi Anna
ul. 28. října 15,
702 00 Moravská Ostrava
tel.: +420-602-872-345
e-mail:

csmmsz.ostrava@gmail.com;
annarakoczi1@gmail.com
http://madari-ostava.cz

CSMMSZ

Plzeňi Helyi Egyesülete

elnök: Krivánek László
K Douravě 7, 331 51 Kaznějov
tel.: +420-777-724-806
e-mail: ekokonsult@seznam.cz

CSMMSZ

Teplicei Helyi Egyesülete

elnök: Vovesná Marie
Bohosudovská 1606/18,
415 02 Teplice
tel.: +420-602-885-802
e-mail: tep.magyar@seznam.cz;
m.vovesna@seznam.cz

Rákóczi Alapítvány – A Csehországi Magyarok Kultúrájának és Művelődésének Fejlesztéséért

K Botiči 2, 101 00 Praha 10
tel.: +420-271-746-932
e-mail: csmmsz@volny.cz
http://www.csmmsz.org

Közép-európai Stúdiomok Tanszéke – Károly Egyetem Katedra středoevropských studií – FF UK

Celetná 20, 116 36 Praha 1
tel.: +420-224-491-410
e-mail: madarstina-l@ff.cuni.cz
http://www.kses.ff.cuni.cz

Ady Endre Diákkör (AED) – Prága

Jindřiřská 973/30, 110 00 Praha 1
e-mail: elnok@aed.cz
http://www.aed.cz

Kazinczy Ferenc Diákklub (KAFEDIK) – Brno

Radnická 8, 602 00 Brno
Tel: +421-902-764-323
e-mail:
kafedik@gmail.com
http://www.kafedik.net

Görgey Artúr Társaság – Prága

elnök: Palágyi István György
Řež 45, 250 68 Řež
tel.: +420-775-193-912
e-mail: istvan.palagy@gmail.com

Csehországi Magyar Orvosi és Természettudományi Társaság (CSMOTT)

elnök: Doc. MUDr. Paluch Zoltán,
PhD., MBA
Na Kolejním Statku 373/5,
140 00 Praha 4 – Michle
tel.: +420-608-479-009
e-mail: csmott@seznam.cz;
paluch.z@seznam.cz

Prágai Magyar Katolikus Plébánia

plébános: Balga Zoltán
Jindřiřská 30, 110 00 Praha 1
tel.: +420-734-688-656
e-mail: info@katolikus.cz
http://www.katolikus.cz/

Prágai Magyar Református Missziói Gyülekezet

lelkész: Éles György
Klimentská ulice 18, 110 00 Praha 1
Kapucengő: Sál, 3. patro
e-mail: info@reformata.cz
http://www.reformata.cz

CSEHORSZÁGI MAGYAR SAJTÓ, RÁDIO

Prágai Tükör

főszerkesztő: Kokes János
K Botiči 2, 101 00 Praha 10
tel.: +420-271-746-932
e-mail: KokesJanos@seznam.cz;
csmmsz@volny.cz
http://www.csmmsz.org

Brünni Magyar Futár Brněnský maďarský kurýř (kiadja a CSMMSZ Brünni Helyi Egyesülete)

Radnická 8, 602 00 Brno
tel.: +420-602-471-167
e-mail: info@mkic.cz
http://www.mkic.cz

A SZLOVÁK KÖZTÁRSASÁGBAN

Magyar Köztársaság Nagykövetsége

nagykövet: Petó Tibor
Nad Lomom 28, 811 02 Bratislava
tel.: +421-252-442-961
e-mail: mission.pzs@mfa.gov.hu
http://www.mfa.gov.hu/
kulkepviselet/SK/HU

Pozsonyi Magyar Intézet

igazgató: Dr. Molnár Imre
Palisády 54, 811 06 Bratislava
tel.: +421-252 442 961
fax: +421-252 442 960
e-mail: bratislava@hunginst.sk
http://www.pozsony.
balassiintezet.hu

Český spolek v Košicích

(Kassai Cseh Egyesület)
elnök: Dagmar Takácsová
Stříbrný vítr – časopis
Hlavná 70, 040 01 Košice
tel/fax: +421-556-255-217
e-mail: csvk@mail.t-com.sk
http://www.cske.sk

MAGYAR- ORSZÁGON

Cseh Köztársaság Nagykövetsége

nagykövet: Bial Tibor
(2019. szeptembertől)
1064 Budapest, Rózsa u. 61.
tel.: +36-1-462-5011
fax: +36-1-351-9189
e-mail: budapest@embassy.mzv.cz
http://www.mzv.cz/budapest

Cseh Centrum

igazgató: Lucie Orbók
(2019 végéig)
mb. igazgató: Gál Róbert (2020)
1063 Budapest, Szegfű u. 4.
tel.: +36-1-462-5066
fax: +36-1-351-9188
e-mail: ccbudapest@czech.cz
http://www.budapest.czechcentres.cz

Szlovák Köztársaság Nagykövetsége

nagykövet: Pavol Hamžik
(2018 óta)
1143 Budapest, Stefánia út 22-24.
tel.: +36-1-460-9010
fax: +36-1-460-9020
e-mail: emb.budapest@mzv.sk

Szlovák Intézet

igazgató: Sipos Ildikó
1088 Budapest, Rákóczi út 15.
tel.: +36-1-327-4000
fax: +36-1-337-4008
e-mail: si.budapest@mzv.sk
www.mzv.sk/sibudapest

Prágai Sörlovagrend Kulturális Egyesület

alapító: Kocsis Péter
Český Krumlov,
Nové domovy 335/1
tel.: +36-20-286-2848
+420-728-571-792
e-mail: ezaz@volny.cz
http://www.krumlove.hu

Prodejna/Shop: IPAROS

Rytířská 25, Praha 1
- Staré Město
e-mail: iparos@iparos.cz
www.iparos.cz

MOTTÓ:

„...s léte értelmét sem abban látja, hogy egyiküket a másik ellen segítse, hanem hogy a kettő közt állva, tévhitétől szabadultan, nagyon szerény erővel és eredménnyel egyengesse a rokon szellemek esedékes találkozását s a ma is – anyyi baj, gyűlölet és féltreértés után – egymás felé tapogatva nyúló kezek összefonását...”
Dobossy László

BOHEMIA BARÁTI KÖR

A cseh kultúra magyarországi barátainak egyesülete

www.bohemiabk.hu

e-mail: 93bohemiabk@gmail.com

Törzshely és székhely:

Bem Söröző, H-1027 Budapest, Bem József rkp. 49.
tel.: +36-1-212-5738

Egyesületi órák minden szerdán:

18 és 21 óra között a Bem Sörözőben

Postacím:

Bohemia Baráti Kör (Bem Söröző)
H-1027 Budapest, Bem József rkp. 49.

Elnökség (2016. márciustól):

Szabó Gábor (elnök)
H-2094 Nagykovácsi, Tinódi u. 8/a
tel.: +36-26-389-283, mobil: +36-30-930-3457
e-mail: szabo.gabor50@t-online.hu

Goldmann Ilona
H-1096 Budapest, Haller u. 68-70. X/43.
tel.: +36-1-215-9413 (o.), mobil: +36-20-363-9702
e-mail: ilonagoldmann@yahoo.com

Jónás Gábor (könyvelés)

tel.: +36-1-379-1849 (o.)

Mudrák Gabriella
H-1201 Budapest, Berkenye stny. 5. VII/47.
mobil: +36-30-70-224-7465
e-mail: mudrakgabi@gmail.com

Polgár László
H-1203 Budapest, Bíró Mihály u. 20.
tel.: +36-1-505-9824 (mh.), mobil: +36-70-610-9797
e-mail: polgarlaszlo@digikabel.hu

Szalai Erzsébet
H-1084 Budapest, Jázmin u. 16/B 1/21.
tel.: +36-1-789-8698, mobil: +36-20-965-0161
e-mail: szalaizsoka@freemail.hu

Vetula Eszter
H-1051 Budapest, Október 6. u. 16-18.
tel.: +36-1-269-3072, mobil: +36-20-598-4852
e-mail: vetulae@gmail.com

Felügyelő Bizottság

Zachár Ottó
H-1144 Budapest, Csertő u. 18. III/78.
tel.: +36-1-364-8070 (o.), mobil: +36-30-445-3169
e-mail: zachar.otto@chello.hu

Molnár Éva
H-1082 Budapest, Leonardo da Vinci u. 4-6. IX/64.
tel.: +36-1-334-3360 (o.), mobil: +36-30-627-5409
e-mail: molnarova111@gmail.com

Száva Kamilla
H-1133 Budapest, Kárpát u. 38. VIII/32.
tel.: +36-1-359-0397 (o.), mobil: +36-30-403-8682
e-mail: szavakamilla@t-online.hu

Bohemia

PRÁTELSKÝ KRUH - BARÁTI KÖR

– miért jó, ha belépsz a Bohemia Körbe? –

1. INGYEN JUTHATSZ ÚJSÁGUNK REMEK SZÁMAIHOZ
2. ELJÖHETSZ VELÜNK CSEHORSZÁGBA KIRÁNDULNI ÉS VÍZITÚRAZNI
3. SZERDÁNKÉNT KELLEMES TÁRSASÁGBAN VELÜNK SÖRÖZHETSZ

Tagdíjunk 2020-ban 3500 Ft,
diákoknak és nyugdíjasoknak 2500 Ft.

Csekkszámunk száma:

K&H BANK 10400205-02001478-00000000

1067 Budapest, Teréz körút 1.

Adószámunk: 18049866-1-41

Ízelítő 2020. évi programjainkból:

- BOHEMIA FARSANG ✓
- KÖZGYŰLÉS ✓
- TAVASZI KIRÁNDULÁS PRÁGÁBA ÉS KÖRNYÉKÉRE
- ŠVEJK ANABÁZISA
- A BOHEMIA BARÁTI KÖR 27. SZÜLINAPJA
- TÚRANYARALÁS AZ ÓRIÁSHÉGYSÉGBEN
- VÍZITÚRA A SÁZAVÁN
- LENGYEL-BALTIKUMI UTAZÁS
- CSEH KARÁCSONY

Bohemia

Časopis pro přátele české kultury v Maďarsku
Vychází s využitím dotace MZV České republiky

Vydává: Přátelský kruh Bohemia

Odpovědný vydavatel: Ottó Zachár, Gábor Szabó

Redaktoři: Eva Molnárová, László Polgár

Redakční kolegové: László G. Kovács, Erzszi Szalai (korektura)

Redakce: H-1082 Budapest, Leonardo da Vinci u. 4-6. IX/64.

e-mail: molnarova111@gmail.com; polgarlaszlo@digikabel.hu

Příprava pro tisk: Tandem Stúdió

ISSN 1219-0500

Vytištěno v tiskárně Elektroproduct s. r. o., Budaörs

Na obálce: Zruč nad Sázavou (Kreslil Edv. Herold)

Bohemia

Folyóirat a cseh kultúra barátainak

Megjelenik a Cseh Köztársaság Külügyminisztériumának támogatásával

Kiadja: a Bohemia Baráti Kör

Felelős kiadó: Zachár Ottó, Szabó Gábor

Szerkesztők: Molnár Éva, Polgár László

Munkatársak: G. Kovács László, Szalai Erzszi (korektúra)

Szerkesztőség: H-1082 Budapest, Leonardo da Vinci u. 4-6. IX/64.

e-mail: molnarova111@gmail.com; polgarlaszlo@digikabel.hu

Tördelés és nyomdai előkészítés: Tandem Stúdió

ISSN 1219-0500

Nyomda: Elektroproduct Kft., Budaörs

A borítón: Zruč nad Sázavou (Edv. Herold rajza)

Tagnévsor 2019

Albert Csaba
Álló György
Antal Ildikó Márta
Aranyosmaróthy Vilmos
Aranyosné Tar Júlia
Arday Lajos, Dr.
Ari Ilona

B. Horváth Géza
Bakos Edit
Bakos István I.
Bakos István II.
Bakró Erzsébet
Balassa Ferencné
Balogh Gyuláné
Balogh Krisztina
Bartus Miklósné
Bencés Emese
Benes Mária
Berta Gyula
Bite Mária, Dr.
Blaskó Gabriella
Blazsekne
Horváth Zsuzsanna
Bodnár Géza
Bolevác Csaba

Bordás Anna
Bordi Csaba
Botka Zoltánné
Buliczka Lászlóné

Czeizler Zsuzsa
Czifra Józsefné

Csapó Edina
Csárdi László
Csikós Tünde
Csíkszenthy Júlia
Csoma Zsigmond
Csoma Zsigmondné
Csomós Balázs
Csóri Erzsébet
Csörgő Lajosné

Diószegi Olga
Dobi Miklós
Dobi Miklósné
Dobozy Borbála

Érdi Péter
Érdiné Karl Erzsébet
Ertl Oliver

Farkas Dániel
Farkas Károlyné
Fekete László
Fenyőné
Klemm Magdolna, Dr.
Ferenczy Ingrid
Fóthi Erzsébet
Főző Anna
Fügediné Csóri Ágnes
Füle Edit
Fülöp Istvánné

Gaál Rita
Gáspár László
Gazsy Csaba
Gergics Anna
Giczgy Kálmán
Goldmann Jánosné
Gottwald László
Gottwaldné Károlyi Mária
Görbicz Lászlóné

Hack András
Hagymásy András
Hajdú Ágnes, Dr.
Havasi Béla

Heé Veronika, Dr.
Hegedüs Erika
Hegedüs István
Hegedüs Istvánné
Hegedüs Judit
Heiner Lajos, Dr.
Hidasi Judit, Dr.
Hídvégi Izabella
Horváth Judit
Horváthné
Dr. Barancsi Éva
Hrabéczy Klára
Hun Péter

Illés Judit
Ipach Ildikó
Iványi Emőke, Dr.

Jáhner Zoltán
Jakab Anna, Dr.
Jankovics Józsefné
Jánoska Péter
Jánossy Vera
Jónás Gábor
Juhász Andrásné
Juhász Ute Petra

Prága, Nemzeti Színház a Légiós hídról anno

Köszönetnyilvánítás

A Bohemia Baráti Kör
a 2018. évi adóbevallások SZJA 1%-ának
felajánlásából 2019-ben 246 970 Ft
támogatásban részesült.
Hálasan köszönjük kitaró támogatóinknak!
Az összeget a szokásos működési
költségekre fordítjuk
– a Bohemia BK grémiuma.

Kádár Barnabás
Kádár Péter, Dr.
Kádár Zsófia
Kálmánchelyi Istvánné
Kálmánchelyi Mária
Kápolnai Kázmér
Katona Lucia, Dr.
Kecskés László
Kecskés Lászlóné
Kékes Lászlóné
Kékesiné Arany Mária
Kerekgyártó László
Kiska Oszkár
Kiss Balázs
Kiss Csaba, Dr.
Kiss Gyöngyi
Kiss Juliánna
Kiss Kevin
Kiss Sándor, Dr.
Kiss Zsuzsa
Kiss-Benedek Béláné
Kocsis Zita
Kocsis Zoltán
Koltainé Serényi Judit
Kostek Györgyi
Kovács Ágnes
Kovács Dénes
Kovács Istvánné
Kovács Sándor
Kovács Szabolcs
Kővesi Gábor
Kuharik László
Kulesár Sándor
Kult János
Kúti Ferenc, id.
Kúti Ferenc, ifj.
Kuzma László

Láng Péter
László Tamásné
Leéb György
Lékai Vilma
Lelkes Péter
Lelkes Péterné
Lengyel Éva
Liener Katalin
Lux Ambrus
Lux Balázs, Dr.
Lux Bálint
Lux Julianna

Maczák Pál, ifj.
Madarász Vladimírné
Madocsay Vilmos
Magyari Zoltánné
Makkos Jenő
Makkosné Réthy Katalin
Martos Andrea Marianna
Matéka László
Mautner Miklós
Méhes László Mátyás
Ményhárt Ildikó
Mester István
Metlágel Krisztina
Mezővári Gusztávné
Molnár Éva
Molnár György
Molnár Ilona
Mótusz Antalné
Mudrák Gabriella
Muszka Erzsébet, Dr.

Nagy Ágnes
Nagy Sándorné
Nagy Tiborné, Dr.
Németh István
Nógrádi László

Nyitray Istvánné

Ódor Attila
Ódor László
Oswald Lórántné
Osztheimer Józsefné

Pádár Éva
Pádi Éva, Dr.
Pápay Judit †
Papp Éva
Patak Károlyné
Pék Zsuzsa
Péter János
Péter Jánosné
Petz-Stifter Mária, Dr.
Pigler Edit
Piller Ágnes
Pintér Edina
Pleszel Sándor
Polgár László

Rác Anna Katalin
Radicsné Varga Zsuzsa
Radnai Károly
Radványi Lászlóné
Rátz Péterné
Reményi Krisztina

Resch Gyula
Ress Imre
Rózsás Ágnes

Salgói József
Salgói Józsefné
Sárosi Imréné
Schallinger Károlyné
Schmidtné Koltai Ildikó
Sebestény, Franz A.
Simén András
Simó Mária
Simonné Csepregi Zsuzsa
Skáfár Erzsébet
Soltész Ágota
Solymosi Mária
Stefányi Imréné, Dr.

Szabó Attila
Szabó Gábor
Szabó Gáborné Mária
Szabó Péter
Szabó Péterné Ilona
Szabóné Horváth Márta
Szádeczky-Kardos Julianna
Szalai Erzsébet
Szalay Gábor
Szántó Erzsébet
Szántó György

Szászné Sárosi Margit
Szathmári Ágnes
Száva Kamilla
Szelényi Emilné
Szentornyai Mária
Szervánszky Tamás
Szilágyi Béla
Szilágyi Béláné
Szilágyi Zsuzsanna
Szincsák Anna
Szincsák Emma
Szincsák László
Szincsák Lili
Szűcs Gábor

Tahin Gyula
Takács Alexandra
Takács Dorka
Takács Gábor
Takács Ildikó
Takács Ilona
Takács Patrícia
Takács Zsolt
Telkes Sándor
Telkes Sándorné
Toldi Miklós
Tószegi Zsuzsanna, Dr.
Tóth Gitta
Tóthné Pesthy Katalin

Tőke Anna, Dr.
Tőke Mária
Tőkés Julianna
Traj Ferenc
Tuscher Tünde

Vándor György
Vándor Miller Petra
Vándor Miller Ruben
Várbi György
Varga Ádám
Vastag Attila
Vendl Szilvia
Vetula Eszter
Vnuk Miloš

Wehofer Rezső
Weichné Csikós Éva
Widengard-Réber Krisztina

Zachár Ottó
Zöldné Szabó Klára
Zsaludek Endre

Zsömbölyi Péter

**2019-ben összesen
268 fő fizetett tagdíjat.
Köszönjük!**

*Forrás: Secesní móda, Praha,
nakl. Eon, 2012*

Egyesületi hírek 2019–2020

Lásd még: www.bohemiabk.hu

AMI VOLT... 2019

2019. január 18. – Megjelent a 25 éves Bohemia Baráti Kör (1993–2018) emlékkönyvének nyomdai változata 64 színes oldalon, a címlapon *Gyulai Líviusz* illusztrációjával, az Amicusszal Bohemiába című mellékletében *Polgár László* paródiáival az egyesület életéről. Összeállította és szerkesztette: *Molnár Éva*. Grafikai tervezés: *Faragó István*, Tandem Stúdió. (Lásd még: *Bohemia* 2019/ 2020. 1–4. sz., 13. oldal és teljes terjedelemben az OSZK EPA adatbázisában: <http://epa.oszk.hu/honlapon/>)

2019. február 5. – Látogatás a budapesti *Ráth György*-villában.

2019. február 13. – Közép-európai történelmi kaleidoszkóp 1. – *Zachár Ottó* előadás-sorozata – kezdetektől a X. századig – a Bem Sörözőben.

2019. február 23. – Bohemia farsang – zenés-táncos batyubál tombolával, a *Ferdinánd Sörház* büféjével, élőképjátékkal, bohém kalapversennyel, *Linhardt Ferenc* talpalávalójával a *Dover Házban*. (Lásd: *Bohemia*, 2018/2019. 1–4. sz., 14–15. oldal!)

2019. március 5. – Látogatás a budapesti *Róth Miksa* Emlékházban.

2019. március 6. – Vetítéses beszámoló a 2018. évi észak-csehországi és orlicei Bohemia-kirándulásokról a résztvevők fotóiból *Szabó Gábor* előadásában a Bem Sörözőben.

2019. március 20. – Vetítéses beszámoló a 2018. évi nagy Balkán-körútról *Szűcs Gábor* drónos felvételeiből, *Szabó Gábor* közreműködésével a Bem Sörözőben.

2019. március 27. – Évi közgyűlés a Bem Sörözőben: 2018. évi beszámolók, 2019. évi tervek, új FB-tag és tagdíj-emelési javaslat elfogadása.

2019. április 10. – Közép-Európai történelmi kaleidoszkóp 2. – *Zachár Ottó* előadás-sorozata – XI–XIII. század – vetítéses illusztrálással a *Ferdinánd Sörözőben*!

2019. április 13. – A 30. télbúcsúztató-tavaszköszöntő KISZE-túra

a *Bagaméri* családdal Solymárra, piknikkel és Kisze-bábuval.

2019. május 4–12. – Tavaszi kirándulás a Šumavába és környékére *Jónás Gábor* és *Zachár Ottó* vezetésével. Program: kirándulások, séták: Moldva-forrás, Lipnői tó, Schwarzenberg csatorna, Medve-ösvény, Boubini őserdő. Várak, kastélyok: Vítkův kámen, Rožmberk, Divčí Kámen. Kulturális örökségek: Český Krumlov, Kájov, Třišov, Husinec, Prachatice.

Frýmburk mellett, a Vřesná panziójánál

Holkov, az egykori lóvasút nyoma

Sörös szieszta útközben

2019. május 21. – Bohemia-kiruccanás Székesfehérvárra – tematikus városnézés a Romkerttől a Hiemer-házig, Hetedhét Játékmúzeum és *Réber László* grafikus új állandó kiállítása, sörkóstolás az Ahoj a Prágához sörözőben.

A legifjabb Réber-rajongó

2019. június 5. – A Bohemia BK 26. születésnapja a Bem Sörözőben – torták, gyertyafújás, „árverés” *Zachár Ottó*

bohemiás arcokat megőrkítő fotóportréiból, szabadfoglalkozás.

Tőkés Juli „árverez”

2019. június 11. – Bohemia-kiruccanás Kaposvárra, a Rippl-Rónai Villába.

2019. június 24–30. – Túranyaralás a Cseh Paradicsomban *Szabó Gábor* vezetésével. Program: sok gyalogtúra.

Nový Jičín, Rumcájsz barlangjánál

Le-föl...

...a sziklavárosokban

2019. június 28. – Bohemia-kiruccanás Kecskemétre a Bozsó Gyűjteményben nyílt *Rippl-Rónai*-kiállítás és a Városi Galéria *Szinyei Merse Pál*-kiállításának megtekintésére.

2019. július 27–augusztus 4. – Jubileumi vízitúra a Moldván Pěknától Boršovig *Zachár Ottó* vezetésével – aki 1983 óta járja a cseh folyókat és 1989 óta a 30. túrát szervezte egyesületünknek: 16-szor a Moldván, 4-szer a Lužnicén, 3–3-szor az Ohřén, az Otaván, a Sázaván, a Berouнкán küzdöttük le a gátakat és zubogókat!
Program: 5 nap vízen, 79, 2 km 13 gáttal, buszos kirándulás a környéken és Prágába.

Izgalom a gátakon...

...Český Krumlovnál,

...Výšší Brodnál,

Ifjú matrózok a kapitányukkal

2019. szeptember 4–8. – Krakkói kirándulás *Zachár Ottó* vezetésével.
Program: városséta, múzeumok, Wawel, Bem-mauzóleum Tarnówban.

...Nové Spolínál, a Papagáj-szikla alatt,

Bem apó mauzóleuma

...és a boldog kikötés Boršovnál

Zakopanei kényserpihenő

2019. szeptember 21. – Bohemia-kiruccanás Kardoskútra a Fehértó Napjára és a Verasztó-tanyára.

2019. október 2. – Közép-európai történelmi kaleidoszkóp 3. – *Zachár Ottó* barátunk előadás-sorozata – 1300–1526 közötti időszak – a Bem Sörözőben.

2019. október 10. – Az *Alfons Mucha* kiállítás megtekintése a kecskeméti Bozsó Gyűjteményben.

2019. október 16. – Bohemia-séta a budapesti Állatkertben *Mudrák Gabi* kalauzolásával.

2019. november 6. – Közép-európai történelmi kaleidoszkóp 4. – *Zachár Ottó* vetítéses előadás-sorozata – 1526–1795 – a Bem Sörözőben.

2019. november 24–26. Bohemia Szalon *Molnárovánál*.

A házigazda és az előadó: *Bakos Kati* a Bohemia Érdemrenddel

2019. december 11. – Cseh karácsony a Bem Sörözőben.

AMI LESZ... 2020. évi tervek

2020. január 4. – Bohemia-látogatás a Rubens és kora című kiállításra a Szépművészeti Múzeumban.

2020. január 22. és 29. – Hátizsákkal Indokínában I–II. (Bangkok, Kambodzsa, Vietnám) – *Menyhárt Ildikó* vetítéses úti beszámolója a Bem Sörözőben.

2020. február 5. – A Cseh Paradicsomban – *Aranyosmaróthy Vilmos* és *Szabó Gábor* vetítéses beszámolója a Bohemia-túryanaralásról a Bem Sörözőben.

2020. február 8. és 22. – Interjú *Zachár Ottó* barátunkkal (csak számítógépen hallható) a Bohemia Baráti Körről – készítette: *Torda Judit* a Bem Sörözőben – a Civilradio.net oldalon: http://civilftp.civilradio.hu/hatvanontul/200208/200208_bohemia.mp3

2020. február 22. – Bohemia-batyubál. Mottó: Lady & Gentleman Carneval, *Karel Gott* jegyében, *Zdenka Kaposváriová* moderálásával – a Dover Házban. (Lásd még: 9. oldal!)

Písek, Milevsko, Strakonice, Vodňany, Bavorov, Česká Budějovice.

2020. június 3. – A Bohemia Baráti Kör 27. születésnapja, torták és szabadfoglalkozás a Bem Sörözőben.

2020. június 7–13. – Gyalogtúrák a Cseh Óriáshegységben *Szabó Gábor* vezetésével. Program: Sněžka 1603 m, Špindlerův Mlýn, az Elba forrása és völgye, Černá hora, Harrachov, Mumlava vízesés.

2020. július 19–25. – Vízitúra a Sázaván *Szabó Gábor* vezetésével. Program: hajózás Horkától Pikovicéig.

2020. július 30–augusztus 14. – Lengyel–baltikumi autóbuzos utazás *Zachár Ottó* vezetésével. Program: Wrocław, Vilnius, Riga, Tallinn, Klaipeda, Varsó, Krakkó.

2020. augusztus 20–24. – Strakonicei Nemzetközi Dudásfesztivál magyar dudások részvételével, *Zachár Ottó* vezetésével. Program: a dudásfesztivál programjai, városnézések a környéken.

2020. március 4. – *Zachár Ottó* közép-európai történelmi előadás-sorozatának 5. része – 1795–1815 – a Bem Sörözőben.

2020. március (18.) és 25. – Évi közgyűlés: 2019. évi beszámoló, 2020. évi tervek jóváhagyása.*

2020. április 15. – *Zachár Ottó* közép-európai történelmi előadás-sorozatának 6. része a Bem Sörözőben.

2020. április 19–25. – Kirándulások Prágába és környékére *Szabó Gábor* vezetésével, Program: Prága nevezetességei és környéki kirándulóhelyek: Koněprusy, Dobrušovicei Skalka, Srbsko, Okor vára, Šárka, Jenerálka, Baba.

2020. május 14–20. – Švejk anabázisa – dél-csehországi körút *Zachár Ottó* vezetésével Švejk nyomában. Program: Švejk anabázisának teljes követése + városnézések: Tábor,

2020. szeptember–október – *Zachár Ottó* közép-európai előadás-sorozatának 7–8. része a Bem Sörözőben.

2020. október 14. – Bohemia-körséta a budapesti Állatkertben *Mudrák Gabi* barátunkkal.

2020. december 16. – Bohemia karácsony a Bem Sörözőben.

Összeállította: *Molnár Éva*
Fotók: *Bite Mari, Horváth Géza, Jónás Gábor, Molnár Éva, Mudrák Gabi, Zachár Ottó.*

*Lapzártá után érkezett! Az új koronavírusos világiárvánnyal összefüggésben 2020. március 11-én kihirdetett és 16-án szigorított veszélyhelyzet miatt 2020. évi programjainkból jó néhány elmarad vagy halasztódik a helyzet normalizálódása utáni időkre!!! Mindenkinek türelmet, megértést, figyelmet-fegyelmet, egészségmegőrzést és szolidaritást kívánunk, valamint köszönetünk a frontvonalban küzdőknek! – A szerkesztőség.

Cseh–magyar asztal

Aranyérmesek Karel Gottból

Janota Zoli, a „zenekar”

Farsangolásra készen

A búcsúpezsgő

Ladies Carneval

A bemutató tánc: argentin tangó

Gentleman Carneval Lady Zdenkával és Ilonával (balról, jobbról)

Hírek Csehországból

2019. január 1–december 31.

2019. január 6. – A cseh kormány törvényjavaslatot fogadott el, amelyek értelmében, ha Nagy-Britannia megállapodás nélkül lépne ki az Európai Unióból, Csehország a brit állampolgárokat meghatározott területeken 2020 végéig úgy fogja kezelni, mintha a szigetország továbbra is az EU tagja lenne. A képviselőház január 23-án elfogadta a javaslatot.

2019. január 8. – A cseh autóipari szövetség szerint Csehországban 2018-ban 261 437 új személyautót adtak el, 3,7 százalékkal kevesebbet, mint 2017-ben. A 24-i jelentésben a cseh autógyárak rekordszámú, 1,47 millió személyautót gyártottak 2018-ban, 1,17 százalékkal többet, mint 2017-ben.

2019. január 10. – A Cseh Statisztikai Hivatal jelentése szerint 2018-ban Csehországban 2,1 százalék volt az infláció.

2019. január 15. – Cseh Nemzeti Film-múzeum (NaFilm) nyílt Prágában, ahol a látogatók a mozgókép csehországi kezdeteivel, elterjedésével, az első kamerákkal és vetítógépekkel, valamint a régi mozik hangulatával ismerkedhetnek. (Lásd: *Bohemia 2018/2019. 1–4. sz. 60. oldal!*)

2019. január 16. – *Jaromír Soukup* cseh multimilliárdos vállalkozó és média-tulajdonos List Jaromíra Soukupa (Jaromír Soukup Levele) néven politikai mozgalmat alapított Prágában, amelynek célja megvédeni a cseh nemzeti érdekeket a korrupt politikusoktól és oligarcháktól.

2019. január 17. – Prága új főpolgármestere, *Zdeněk Hřib* (Kalózok) felajánlotta, hogy kilenc év után legalább öt évre ismét a Moravský Krumlov-i kastélyban állítsák ki *Alfons Mucha* híres Szláv eposz festmény-sorozatát, mivel a főváros még nem talált erre a célra méltó helyet. A városi tanács a javaslatot október 6-án jóváhagyta. Moravský Krumlov városa 2016-ban megvásárolta a kastélyt – amely 50 évig (2011-ig) adott otthont az óriás-képeknek – és előkészíti az új kiállításra.

2019. január 20. – Hat nappal 109. születésnapja előtt Prágában elhunyt Csehország legidősebb állampolgára, *Květoslava Hranosová*. Az állami nyugdíjalap kimutatása szerint 2018.

december végén összesen 438 száz éven felüli személy élt Csehországban.

2019. január 21. – A cseh főváros önkormányzata bevezette az „éjszakai polgármester” tisztségét, és *Jan Stern* nevezte ki erre a tisztségre, aki Prága éjszakai életének a problémáival fog foglalkozni.

2019. január 23. – A cseh képviselőház elfogadta a kommunista törvényhozók által benyújtott törvényjavaslatot, amely megadóztatná az egyházaknak – a kommunizmus idején államosított vagyonukért cserébe – rendszeresen fizetett állami kártérítést. *Dominik Duka* prágai érsek, a cseh katolikus egyház feje alkotmányvértőnek minősítette a lépést. Az egyházak kárpótlásáról szóló 2012-es törvény értelmében az egyházak visszakapják államosított vagyonuk 56 százalékát, a fennmaradó részért az állam összesen 59 milliárd korona kárpótlás kifizetését ígérte 2030-ig. Az elfogadott törvénymódosítás szerint ezt az összeget adóztatná meg az állam, és a KSČM szerint a pénzbeli kártérítések megadóztatásával az állam mintegy 380 millió koronát kaphatna vissza évente. (Lásd még: 2019. április 23.)

2019. január 26. – A morvaországi Hanušovicében, 98. életévében elhunyt *Jan Janků*, *Esterházy János* (1901–1957), csehszlovákiai börtönben elhunyt volt szlovákiai magyar politikus utolsó rabtársa.

2019. január 27. – *Rozlomená doba* (Törésvonalak) 1908–1928 címmel

véget ért a 2018. szeptember 29. óta látogatható közép-európai avantgárd kiállítás Olomoucban, a Modern Művészet Múzeumában, majd decembertől Pécssett.

2019. január 29. – A cseh kormány Nemzeti kulturális emlékhellyé nyilvánította a Smíchov prágai kerületben álló Bertramka-villát, amely a prágai Mozart Kör tulajdonában van, de leromlott állaga miatt 2017 óta nem látogatható.

2019. február 1. – Mintegy 5,5 millió látogató kereste fel 2018-ban a cseh Nemzeti Műemlékvédelmi Hivatal (NPÚ) kezelésében lévő várakat és kastélyokat.

2019. február 1. – Csehország 2018-ban 45,3 milliárd koronával kapott többet az Európai Unió költségvetéséből, mint amennyit a közös kasszába befizetett – jelentette a cseh pénzügyminisztérium Prágában.

2019. február 1. – A csehszlovák korona bevezetésének 100. évfordulója alkalmából a prágai vár Császári Lovardájában április végéig nagyszabású kiállítás nyílt, amelynek központi tárgya a szinaranyból készült, 100 millió korona (1,26 milliárd forint) névértékű hatalmas érme volt. A kiállítási célokra szolgáló 130 kilogrammos érmét *Vladimír Oppl* képzőművész terve alapján a jabloneci pénzverdében készítették.

2019. február 5. – Prágában 88 évesen elhunyt *Václav Vorlíček*, a csehszlovák/cseh mesefilmek egyik atyja, ikonikus mese- és szellemes szórakoztató filmek rendezője, forgatókönyvírója. Legemlékezetesebb, Magyarországon is ismert népszerű filmjei: *Arabela* (1979), *Arabela visszatér* (1993), *Mach, Šebestová és a varázskagyló* (2001) című tévéfilmsorozatok, a *Három mogyoró Hamupipókének* (1973),

Hogyan fojtsuk vízbe, avagy kételtűek tündöklése és bukása (1975), Hogyan ébresszük fel a királynékat? (1978), Rumburák (1984), Solymász Tamás (2000). fekete humorú krimik: Ki ölte meg Jessyt? (1966), A legtitkosabb ügynök – W4C (1967), Uram, Ön özvegyasszony lesz! (1971).

Václav Teichmann rajza Vorlíčekről (MF DNES)

2019. február 7. – A Hrabal-galaxis pillanatképei című magyar vándorkiállítás a prágai Nemzeti Színház Új Színpadának kiállítótermében mutatkozott be, majd az év folyamán Smíchovban, Kerskóban folytatta csehországi útját. (Lásd még: *Bohemia*, 2018/2019. 1–4. sz. 42. oldal!)

2019. február 13. – Pozsonyban 87 évesen elhunyt *Miroslav Kusý* szlovák politológus, tanár, polgárjogi aktivista és egykori politikus, Charta 77 polgárjogi nyilatkozat három szlovákiai aláírójának egyike, a Szlovákiai Helsinki Bizottság és a *Milan Šimečka* Alapítvány alapító tagja, az UNESCO szlovákiai emberjogi bizottságának elnöke, a pozsonyi Comenius Egyetem rektora, a felvidéki magyarság jogainak jelentős támogatója.

2019. február 14. – 100. születésnapját ünnepelte a Zlínben élő *Miroslav Zikmund*, Csehszlovákia és Csehország legnagyobb formátumú világotutazója, aki *Jiří Hanzelkával* szerzett hírnevet országának. (Lásd még: *Bohemia*, 2018/2019. 1–4. sz., 34. oldal!)

2019. február 18. – Prágában 85 éves korában elhunyt *Stanislav Milota*, Cseh Oroszlán-díjas (2016) operatőr, a Hulla-

égető című film alkotótársa, az 1968-as csehszlovákiai megszállás filmes dokumentálója, a Charta 77 aláírója. Október 6-án felesége, *Vlasta Chramostová* színésznő (92), a Hullaégető egyik szereplője, a Charta 77 aláírója is távozott az élők sorából, hét hónappal élve túl a férjét.

2019. február 19. – Lengyelország távollmaradása miatt meghiúsult a visegrádi országok és Izrael tervezett csúcstalálkozója, így *Andrej Babiš* cseh és *Peter Pellegrini* szlovák miniszterelnök Jeruzsálemben külön-külön folytatott megbeszéléseket *Benjamin Netanjahu* izraeli kormányfővel. A tárgyalásokon megállapodás született egy közös cseh–izraeli kormányülésről, Szlovákia pedig bejelentette, hogy kulturális és technológiai irodát nyit Jeruzsálemben.

2019. február 28. – Brnóban 74 évesen meghalt *Jiří Pecha*, a brnói Husa na provázku színház kiváló színésze, aki *Bolek Polívkával*, *Miroslav Donutillal* és *Dagmar Bláhovával* európai szintre hozta fel a brnói kisszínházat. Számtalan filmből ismert: *Elakadás* (1982), *A bolond és a királynő* (1988), *Az örökség, avagy gúntág faszikáim* (1992), *Élet mindenáron* (2000), *Tájkép* (2000), *Kiüzetés a Paradicsomból* (2001), *Pupendo – Irány a tenger!* (2003), *Az Úr angyala* (2005), *Az Úr*

Jiří Pecha, Miroslav Vomáčka tollrajza (Vendy atelier)

Jiří Pecha 2006-ban (Fotó: Martin Vavřík)

angyala 2 (2016). Magyarországon Polívkával a fergeteges Commedia dell' arte előadással vendégszerepelt.

2019. március 6. – A cseh képviselőház enyhítette az alkoholfogyasztás tiltását a cseh folyók egyes szakaszain, és max. 0,5 ezrelék alkoholszintet engedélyez a vízitúrázó hajók kormányosának vérében.

2019. március 7. – Csehországban 2018-ban 1702 külföldi állampolgár kért menedéket, az utóbbi tíz évben ez a legmagasabb szám a belügyminisztérium adatai szerint.

2019. március 7. – *Andrej Babiš* cseh kormányfőt a washingtoni Fehér Házban fogadta *Donald Trump* amerikai elnök és *Mike Pompeo* külügyminiszter.

2019. március 12. – „Biztonságunk nem tekinthető adotttnak” címmel nemzetközi konferenciát tartottak Prágában a visegrádi országok államfőinek részvételével, Csehország, Magyarország és Lengyelország (1999) és Szlovákia (2004) NATO-csatlakozásának évfordulója alkalmából.

2019. március 13. – Plzeňben 65. életében elhunyt *Věra Bílá* roma énekesnő, a csehek „Ella Fitzgeraldja”, aki sikereit a Kale együttessel érte el, a washingtoni Fehér Házban és Budapesten is énekelt cigányul, csehül, szlovákul. 23-án születési helyén, Rokycanyban búcsúztatták el.

Věra Bílá lemezborítón

2019. március 13. – Csehországban 2018-ban 440-re emelkedett a minisörgyarak száma az egy évvel korábbi 400-ról – tájékoztatott a minisörgyarak cseh–morva szövetsége.

2019. március 16. és 30. – Szlovákiában az 5. közvetlen köztársasági elnök-választást tartották. A második fordulóra került két jelölt közül *Zuzana Čaputová* polgárjogi aktivista nyert a szavazatok 58,40 százalékkal, míg *Maroš Šefčovič* EU-biztos 41,59 százalékkal a második lett. (Lásd még: 2019. június 15.)

Zuzana Čaputová (mti, epa)

2019. március 21. – Csehország lakosainak száma 2018-ban mintegy 40 ezerrel, 10 649 800-ra nőtt, elsősorban a bevándorlásnak köszönhetően a Cseh Statisztikai Hivatal (ČSÚ) jelentése szerint.

2019. március 21–29. – A 26. prágai Febiofest nemzetközi filmfesztiválon a *Teodor Kuhn* rendezte, *Éles késsel* (Ostrým nožem) című szlovák film kapta a Kristián-fődíjat. Kristián-díjat kapott életművéért *Bille August* dán rendező, *Jiří Menzel* cseh rendező és színész, *Jiřina Bohdalová* cseh színésznő, valamint *Peter Fonda* amerikai forgatókönyvíró és színész.

2019. március 23. – A prágai tévétoronyra elkezdtek visszaszerelni *David Černý* cseh képzőművész tíz

David Černý babái a prágai TV-tornyon (Fotó: Wayne Noffsinger)

fekete óriásbabáját, amelyeket hét év után, 2017-ben távolítottak el a tévétorony felújításakor. A Česká Radiokomunikace nevű tulajdonos cég a szobrálsszal való megállapodás alapján több milliós költséggel tartósabb anyagból újra elkészítette a figurákat, amelyek már a tornyon maradnak.

2019. március 25. – A krakkói érsekség kápolnájában bemutatott szentmisével megkezdődött *Esterházy János* (1901–1957) volt cseh/szlovákiai magyar politikus boldoggá avatási pere.

2019. március 28. – Az Esterházy János Társulás az Emberi és Keresztény Értékekért csehországi magyar polgári szervezet új elnöke *Mátis Károly* lett, *Kocsis László Attila* helyett.

2019. március 29. – *Marek Vyborný* lett a KDU–ČSL párt vezetője, de november 19-én 2020. január 25-i hatállyal lemondott tisztségéről felesége hirtelen halála és három gyermeke nevelése miatt.

2019. március 30. – Prágában a Cseh- és a Morvaországi Magyarok Szövetségének (CSMMSZ) tisztújító közgyűlésén újra *Rákóczi Annát* választották az egyetlen országos csehországi magyar szervezet elnökévé.

2019. április 6. – A Budapesti Tavasz Fesztiválon *Dobozy Borbála* csembalóművész adott koncertet 18. századi cseh zeneszerzők darabjaiból a Festetics Palotában. 22-én a Prágai Filharmónia Kórusa lépett fel a Moszkvai Csajkovszkij Zenekarral a Zeneakadémián.

2019. április 9. – Csehországban 2018-ban rekordmennyiségű, 21,3 millió hektoliter sört főztek, ami éves szinten 4,7 százalékos növekedés az előző évi csökkenés után – közölte *František Šrámek*, a cseh sörgyarak szövetségének elnöke Prágában. A hazai fogyasztás 2,9 százalékkal emelkedett (141 liter/fő). A csapolt sörök aránya 2018-ban a korábbi 38 százalékról 36 százalékra csökkent.

2019. április 9. – A ČVVM közvéleménykutató intézet felmérése szerint a megkérdezettek 40 százaléka már túl magasnak tartja a Csehországban élő külföldi állampolgárok számát. 2018 végén hivatalosan mintegy 660 ezer külföldi állampolgár élt hosszú távú tartózkodási engedéllyel az országban. A több mint egymillió lakosú Prágában a külföldiek aránya meghaladja a 20 százalékot.

2019. április 10. – Az e-kereskedő Alza.cz részvénytársaság magyar-

országi nettó forgalma 2018-ban meghaladta a 12 milliárd forintot, ami 129 százalékos növekedés az előző évihez képest.

2019. április 18. – *Jan Kněžinek* cseh igazságügyi miniszter április 30-i hatállyal lemondott tisztségéről, tisztségéről, mivel többéves vizsgálat után a rendőrség április 17-én hivatalos vádemelést javasolt a Gólyafészek-ügyben *Andrej Babiš* kormányfő ellen. *Dan Tok* közlekedési miniszter szintén lemondott, *Marta Nováková* ipari és kereskedelmi minisztert pedig menesztették a kormányból. *Kněžinek* utódjául *Marie Benešová* volt igazságügyi minisztert, elnöki tanácsadót és volt főügyészt javasolták. (Lásd még: 2019. április 30.)

2019. április 18. – *Antonín Staněk* szocdem kulturális miniszter pénzügyi okokból felmentette tisztségéből a Prágai Nemzeti Galéria főigazgatóját, a 2014 óta élén álló *Jiří Fajtot* és *Michal Soukupot*, az Olomouci Művészeti Múzeum igazgatóját. Az intézkedés nyomán a minisztert július 31-i hatállyal felmentették, utóda *Lubomír Zaorálek* lett, aki szeptemberben *Anne-Marie Nedomát* bízta meg a Nemzeti Galéria vezetésével az új főigazgató kinevezéséig.

2019. április 19. – A prágai Nemzeti Galéria a brnói Morva Galériával együttműködve *Út a Magasrendű játék felé* (Cesta k Vysoké hře) címmel *Josef Šíma* (1891–1971) Brünnből indult modern festő franciaországi Le Grand Jeu csoportbeli alkotásaiból rendezett kiállítást július 28-ig, a prágai Valdštejn jízdmánában.

2019. április 19. – A budapesti Ludwig Múzeumban SIGNAL címmel nagyszabású kiállítás nyílt a szlovák képző-

Rónai Péter: Moszkvai DADA, 1986, szeriográfia a LUMÚ-ban

művészet konceptuális és poszt-konceptuális tendenciáiról június 23-ig.

2019. április 23. – Újra megszavazta az egyházi kárpótlás megadóztatását a cseh képviselőház, amely ezzel felülbírálta a szenátus február végén hozott elutasító határozatát. A kommunista párt által javasolt törvény 2020. január 1-jén lép életbe. *(Lásd még: 2019. október 15.)*

2019. április 24. – Az illetékes cseh hatóságok 2018-ban 4583 engedély nélkül dolgozó személyt találtak Csehországban, 80 százalékuk az Európai Unió kívüli országok állampolgára volt.

2019. április 25. – Pozsonyban a V4-ek és Japán kormányfői országaik együttműködéséről tanácskoztak. (Magyarországot a Pekingben tartózkodó *Orbán Viktor* miniszterelnök helyett *Varga Mihály* pénzügyminiszter képviselte.)

2019. április 29. – 1,2 milliárd koronás (15,6 milliárd forint) nyereséggel zárta az évet 2018-ban a Cseh Vasutak (ČD) állami részvénytársaság, ami 200 millióval (2,6 milliárd forint) több, mint 2017-ben.

2019. április 30. – Az *Andrej Babiš* vezette koalíciós kormány új tagjai a távozott miniszterek helyett: *Vladimír Křemlík* közlekedési miniszter, *Karel Havlíček* ipari és kereskedelmi miniszter, *Marie Benešová* igazságügy-miniszter. Mindhármat a *Babiš* vezette ANO mozgalom jelölte. *Miloš Zeman* köztársasági elnök rögtön kinevezte az új tárcavezetőket. 2020. január 27-én a kormányfő menesztette *Vladimír Křemlík* közlekedési minisztert a személyautók számára 2021-től bevezetendő elektronikus sztrádamatricák körüli közbeszerzési botrány miatt, és a tárcavezetésével *Karel Havlíček* miniszterelnök-helyettest, ipari és kereskedelmi minisztert bízta meg. *(Lásd még: 2019. december 1.)*

2019. április 30. – A két koalíciós párt, az ANO és a Cseh Szociáldemokrata Párt (ČSSD) megállapodott, hogy a kormány 7 százalékos digitális adót vet ki a nagy internetes cégekre, mint a Facebook és a Google.

2019. május 2. – *Edvard Beneš* volt csehszlovák köztársasági elnök és felesége, *Hana* eddig az amerikai Atlantában őrzött személyes tárgyait adta át washingtoni cseh nagykövetségen *Andrea Pohlová*, az egykori elnöki pár távoli rokona *Michal Lukeš*nek, a prágai Nemzeti Múzeum igazgatójának. A több tucatnyi tárgyat – *Beneš* kalapja,

borotvakészlete, fésűje, íróeszközei, zsebkendői, az elnök és feleségének ruhái – a múzeum egyik külön termében állítják ki.

2019. május 14–16. – *Miloš Zeman* cseh köztársasági elnök hivatalos látogatást tett Magyarországon. Találkozott *Áder János* köztársasági elnökkel, *Kövér László* parlamenti elnökkel és *Orbán Viktor* kormányfővel, akivel megállapodott az atomenergetikai együttműködés erősítésében. *Zeman* május 16-án *Süli János* paksi beruházásért felelős tárca nélküli miniszterrel a paksi atomerőműbe látogatott.

2019. május 15. – Erre a dátumra tűzte ki az Európai Bíróság az Európai Bizottság Magyarországgal, Lengyelországgal és a Cseh Köztársasággal szemben indított úgynevezett kvótá-pere tárgyalásának időpontját.

2019. május 20. – A cseh kormány ülésén jóváhagyta az élelmiszer-törvény módosítását, miszerint ezentúl tilos lesz az azonos csomagolású, de eltérő minőségű élelmiszerek árusítása Csehországban.

2019. május 21. – Tízezrek tüntettek Prágában és néhány további cseh nagyvárosban *Marie Benešová* új igazságügyi miniszter, valamint *Andrej Babiš* kormányfő ellen.

Az egyik 2019. májusi tüntetés a prágai Óvárosi téren (Fotó: Michal Cizek, AFP)

2019. május 22. – A német hatóságok *Franz Kafka* bizalmas barátjának, *Max Brodnak* mintegy ötezer dokumentumát, köztük *Kafka* írásait adták át Izraelnek.

2019. május 23. – A művészi aktjairól híres cseh fotográfus, *František Drtikol* (1883–1961) grafikáiból nyílt kiállítás Prágában a Tibet Open House szervezésében.

2019. május 24. – Megérkezett a frissen felújított zlíni *Tomáš Baťa* Emlék-helyre annak a Junker F 13 típusú repülőgépnak a mása, amelynek lezuhanásakor 1932-ben a neves cseh cipőgyáros az életét veszítette.

2019. május 24–25. – Csehországban 39 párt, koalíció és mozgalom indult az európai parlamenti választáson 21 képviselői helyért. A kormányzó ANO mozgalom 6 mandátumot szerzett, a polgári demokratáknak (ODS) 4, a Kalózkodnak 3, az ellenzéki TOP 09-STAN koalíciónak 3, az SPD-nek (Szabadság és Közvetlen Demokrácia) 2, kereszténydemokrata KDU–ČSL-nek 2, a kommunista KSČM-nek 1 mandátum jutott.

2019. május 29. – Prágában, 88. életében meghalt *Jiří Stránský* cseh író, műfordító, forgatókönyvíró, a kommunista rezsim politikai foglya. A kommunizmus bukása után a Cseh Irodalmi Alap nemzetközi részének szerzője és vezetője lett, majd 1992-ben a Nemzetközi PEN cseh részlege elnökévé választották. Alapító aláírója volt az európai lelkiismeret és kommunizmusról szóló prágai nyilatkozatnak. *Stránský* olyan filmek forgatókönyvét jegyzi, mint a *Bumeráng*, az *Őrütl föld vagy a Tenyérnyi égbolt*.

házán (Jan Šibík: 1989 forradalmi év), prágai Műszaki Múzeum (Technológia a diktatúrában), a Na Příkopě gyalogos zónájában (a ČTK szabadtéri kiállítása). (Lásd még: 35. oldal!)

2019. június 4. – A cseh kormány az eddigi 19 600-ról 40 ezerre emelte az évente befogadható ukrán vendégmunkások számát.

2019. június 6–16. – A Prágai Quadriennálén, a színházi látványtervezők négy évenkénti világkiállításán a Végtelen dűne című magyar pavilon elnyerte a legjobb kiállításért járó díjat az Országok és régiók szekciójában. A díjazott installáció *Balázs Juli, Kálmán Eszter* és *Nagy Fruzsina* díszlet- és jelmeztervezők, *Juhász András* videoművész és *Keresztes Gábor* hangtervező munkája. A Prágai Quadriennálé fődíját, az Arany Triga Díjat az Észak-Macedón Köztársaság *Ez az épület valóban beszél* című installációja nyerte el.

2019. június 11. – A visegrádi négyek kulturális miniszterei a szlovákiai Végles (Víglas) településen tartott találkozójukon a szentendrei Szabadtéri Néprajzi Múzeumnak ítelték oda a 2018-as Nemzetközi Visegrád-díjat.

2019. június 15. – Pozsonyban beiktatták hivatalába Szlovákia új köztársasági elnökét, *Zuzana Čaputovát*, aki *Andrej Kiskát* váltotta az ország élén.

2019. június 19. – A XII. Cseh Sörfesztivál zajlott Budapesten a Ferdinánd Sörház szervezésében.

2019. június 20. – *Zuzana Čaputová* új szlovákiai elnök első külföldi útja Prágába vezetett. Találkozott *Zeman* cseh elnökkel, a parlament és a kormány képviselőivel, továbbá honfitársaival.

2019. június 20–21. – Brüsszelben tartottak csúcstalálkozót az EU-országok állam- és kormányfői. Az Európai Tanács elfogadta a 2019–2024-es időszakra szóló új uniós stratégiai menetrendet négy nagyobb céllal:

1. az állampolgárok és jogaik védelme, köztük a külső határellenőrzés szigorítása és a biztonság erősítése,
2. a gazdaság további erősítése, a munkahelyteremtés, a gazdasági és monetáris unió mélyítése,
3. környezet- és éghajlatvédelem,
4. az EU globális súlyának növelése.

A 2050-es uniós klímasemlegességi célkitűzésről csak lábjegyzet született, diplomáciai források szerint Csehország, Lengyelország és Magyarország vétője miatt. Az uniós intézmények elnöki tisztségeinek betöltéséhez június 30-ra rendkívüli csúcstalálkozót hívtak össze. Újabb fél évvel meghosszabbították az Oroszországgal szemben bevezetett gazdasági korlátozó intézkedéseket, a brit uniós tagság megszűnésével (Brexit) kapcsolatban megismételték: a kilépés

feltételrendszerét rögzítő szerződés nem tárgyalható újra.

2019. június 23. – Csehország szerte és Prágában, a Letnán 1989 óta legnagyobb tüntetésen százezres tömeg követelte a korrupció gyanújába keveredett *Andrej Babiš* kormányfő és *Marie Benešová* igazságügyi miniszter lemondását, a cseh ügyészség függetlenségének megőrzését. A transzparensen a leggyakrabban feltűnő jelszavak a Mondj le! Elegünk van! és a Nem adjuk fel a demokráciát! voltak.

Zuzana Čaputová életrajza

Zuzana Čaputová (született: *Zuzana Strapáková*) 1973. június 21-én Pozsonyban született, és a közeli Bazinban (Pezinok) nőtt fel. Apja *Štefan Strapák*, anyja *Katarína Strapáková*. Egy testvére van: *Daniel*. A pozsonyi Comenius Egyetem Jogi Karán szerzett 1996-ban diplomát. 1998–1999-ben általános menedzsment, változásmenedzsment, 1999-ben pedig az oktatási minisztérium által akkreditált mediáció képzést végzett.

Előbb jogi asszisztens, majd hivatalvezető-helyettes volt a bazini önkormányzat hivatalában. 1998-tól a civil szférában dolgozott, 2010-től a Via Iuris szervezet jogászaként. 1999-ben csatlakozott a bazini hulladéklerakó mellett tervezett új, mérgező szemétlerakó elleni lakossági ellenállási küzdelem-

Zuzana Čaputová az elnöki beiktatáson, balra Andrej Kiska, a korábbi elnök (Fotó: Matej Kalina)

hez, melynek a vezetőjévé vált. Az ügyet végül 2013-ban megnyerte, amikor a szlovák legfelsőbb bíróság megsemmisítette a hulladéklerakó létesítési engedélyét, és végül a meglévő, az 1960-as évek óta illegálisan működő hulladéklerakót is bezáratta. A küzdelméért 2016-ban megkapta a Goldman Környezetvédelmi Díjat. 2017-től ügyvédként környezetvédelmi témákra specializálódott. Több publikáció társszerzője és a környezetvédelemmel foglalkozó ügyvédek Environmental Law Alliance Worldwide nevű világszervezetének a tagja. 2017-ben a Progresszív Szlovákia (PS) alapító tagja, 2018-ban alelnöke lett. *Ján Kuciak* újságíró és jegyese 2018. februári meggyilkolása után csatlakozott a tömegtüntetésekhez. A 2019-es szlovákiai elnökválasztásra pártja jelöltjévé választották, és januárban 18 400 támogató aláírást leadva indította el kampányát, amely a március 30-i második fordulóban győzelemre juttatta. Az elnökválasztás második fordulója előtt megszüntette párttagságát. 2019. június 15-én lépett hivatalba. Ő Szlovákia első női államfője, és 45 évével az ország eddigi legfiatalabb elnöke.

A szlovák mellett angolul beszél, az oroszát saját bevallása szerint fel kell frissítenie. Választási kampányában beszélt magyarul is. A beiktatási ceremónia végén magyar, roma és ruszin nyelven is mondott néhány köszönő szót.

Elvált, két tizenéves lánya van; jelenlegi élettársa *Peter Konečný* zenész-fotográfus. Szabadidejét szívesen tölti rajzolásal, kosárlabdával, túrázással és úszással. (mti, internet)

◀ A 2019. június 23-i tömegtüntetés képei a prágai Letnán (Fotó: Eduard Erben/Sputnik, Michal Cizek/AFP)

2019. június 28–július 6. – Az 54.

Karlovy Vary-i Nemzetközi Filmfesztiválon *Krisztina Grozeva* és *Petar Valcsanov* bolgár rendezőpáros *Apa* című filmjének ítelték oda a legjobb filmnek járó Kristályglóbuszt.

A megnyitón *Julianne Moore* Oscar-díjas amerikai színésznő kapott Kristályglóbuszt életművéért, a zárógálán *Patricia Clarkson* amerikai színésznő is a világ színművészetéhez való kivételes hozzájárulásáért.

2019. június 29. – Az *Andrej Babiš* cseh kormányfő alapította Agrofert holding nyeresége 2018-ban 63,5 százalékkal 1,67 milliárd koronára csökkent éves szinten, a bevételei 400 millió koronával 157,5 milliárd koronára emelkedtek az Agrofert szóvivője szerint.

2019. június 29. – Francia impresszionisták műveiből először nyílt nagyszabású kiállítás Prágában, a Kinsky palotában – a dán Ordrupgaard-gyűjteményből október 13-ig.

2019. július 1. – Csehország vette át Szlovákiától egy évre a visegrádi országok elnökségét.

2019. július 1. – Csehországban először retrospektív kiállítást nyílt *Alberto Giacometti* (1901–1966) olasz avantgárd festő és szobrász munkáiból a prágai Nemzeti Galéria Iparpalotájában december 1-jéig.

2019. július 11. – *Áder János* köztársasági elnök meghívására hivatalos látogatást tett Magyarországon *Zuzana Čaputová*, a Szlovák Köztársaság új elnöke, aki *Orbán Viktor* miniszterelnökkel is tárgyalt.

*Zuzana Čaputová és Áder János
Budapesten*

2019. július 12. – A cseh parlament alsóháza, a képviselőház jóváhagyta azt a törvénymódosítást, amelynek értelmében Csehországban 2021 januárjától a személygépkocsik számára is bevezetik az elektronikus útdíjfizetési rendszert. (Lásd még: 2019. december 1.)

2019. július 14. – Zéró euró névértékű emlékbankjegyet bocsátottak ki Csehországban a 80. születésnapját ünneplő *Karel Gott* tiszteletére, az énekes képmását viselő 5000 bankó pár óra alatt elkelt az egyik prágai lemezboltban. Az emlékbankjegyet 50 koronáért (2 euróért) lehetett megvásárolni, egy

részüket Gott 15 CD-jével együtt. A jubileum alkalmával Csehországban két nagyszabású válogatás jelent meg *Gott* legnépszerűbb dalaiból Nejevtsi hity (Legnagyobb slágerek) 1964–2019 és Singly (Dalok) 1962–2019 közötti 300 címmel. Mindkét válogatásban helyet kapott a *Srdce nehasnou* (A szívek nem alszanak ki) című duett 14 éves, *Charlotte* nevű lányával. *Karel Gott* legutóbbi dalai 2018-ban jelentek meg a *Ta pravá* (Az igazi) címet viselő albumban. (Lásd még: 2019. október 1.)

2019. július 16. – Külföldi vandálok a Károly híd kisoldali pillérére 5x2,2 m graffitit fújtak. A kultúremlék rongálót a rendőrség elfogta. A friss graffiti gyors eltávolításáról *Miloslav Černý* öntevékeny vállalkozó gondoskodott magas nyomású forró gőzzel.

A prágai Károly híd összefújt pillére (MF DNES)

2019. július 17. – *Zuzana Čaputová* köztársasági elnök Gombaszögre, a szlovákiai magyar fiatalok legnagyobb fesztiváljára és szabadegyetemére látogatott, és egy nyilvános beszélgetésen találkozott a táborozókkal. Személyében először látogatta meg Szlovákia köztársasági elnöke a több mint kilencven éves hagyománnyal rendelkező Gombaszögi Nyári Tábor.

2019. július 25. – A Máltai Lovagrend, prágai belváros önkormányzata és a rendőrség megállapodása szerint köztéri galériává alakítja át a prágai Kampa-szigeten lévő híres *John Lennon*-falat a Máltai Lovagrend, a rendőrség kamerákkal fogja felügyelni a falat és közvetlen környezetét.

2019. augusztus 8. – Prága főváros önkormányzata úgy döntött, hogy a hagyományos tűzijáték helyett fényjátékkal fogják ünnepelni az új év eljövételét.

2019. augusztus 8. – Bejelentés szerint a RegioJet cseh közlekedési vállalat Prágát Budapesttel összekötő vasúti járatokat indít 2020 júniusától.

2019. augusztus 8. – A prágai STEM közvélemény-kutató intézet felmérése szerint *Orbán Viktor* magyar miniszterelnök egyike annak a 11 külföldi

politikusnak, akinek munkáját a legjobbnak értékeli a cseh közvélemény.

2019. augusztus 10–11. – *Zuzana Čaputová* szlovák államfő a svájci Asconában Európai Politikai Kultúráért kitüntetést vett át, és részt vett Európa jövőjéről szóló vitán. A díjat a Hans Ringier Alapítvány adományozza.

2019. augusztus 23. – Az orosz külügyminisztérium tiltakozott Csehország ideiglenes ügyvivőjénél *Ivan Konyev* szovjet marsall prágai szobrának meggyalázása miatt. Augusztus 30-án az illetékes kerület polgármesteri hivatala letakartatta a marsall szobrát. A cseh külügyminisztérium szeptember 13-án tiltakozott a prágai orosz nagykövethél a szobor tervezett áthelyezése ügyében tett orosz nyilatkozatok miatt.

2019. szeptember 1. – A Cseh Köztársaság új rendkívüli és meghatalmazott nagykövete Budapesten *Bial Tibor*, a Czech Trade addigi budapesti igazgatója lett. (A nagykövettel készült interjút lásd: 36. oldal!)

2019. szeptember 3. – A Velencei Filmfesztivál hivatalos versenyprogramjában 25 éve először szerepelt cseh produkciós többséggel készült alkotás, *Václav Marhoul* Nabarvené ptáče (Festett madár) című filmje. A cseh filmakadémia ezt a filmet nevezte Oscar-díjra a legjobb nemzetközi film kategóriában.

2019. szeptember 4. – A szecesszió emblemikus művésze, a cseh *Alfons Mucha* műveiből rendezett tárlat nyílt a kecskeméti Bozsó Gyűjteményben.

2019. szeptember 6. – Egy prágai bíróság bocsánatkérésre kötelezte *Andrej Babiš* cseh miniszterelnököt azokért a tavalyi nyilatkozataiért, amelyekben azt állította, hogy a kormányellenes tüntetőket lefizették.

2019. szeptember 8. – A prágai Kampa Múzeum méltóan megünnepelte *Meda*

Mládková művészeti mecénás, a Jan és Meda Mládek Alapítvány alapítójának 100. születésnapját, amelyen *Mládková* személyesen nem vett részt, de fogadott néhány köszöntőt.

2019. szeptember 9. – *Dagmar Havlová* bejelentette, hogy 40 év után távozik a Vinohrady Színház kötelékéből, *Dürrenmatt* Az öreg hölgy látogatása című darabjának főszerepével búcsúzva (rendező: *Jan Burian*, partnere *Tomáš Töpfer*).

2019. szeptember 13. – *Jaroslav Šaroch* prágai főügyész leállította az *Andrej Babiš* cseh kormányfő elleni büntető-eljárást a Gólyafészek nevű szabadidő-központ építésének ötvenmillió koronás európai uniós támogatása ügyében. December elején *Pavel Zeman* országos főügyész ezt felülbírálta és újabb vizsgálatot rendelt el.

2019. szeptember 13. – *Petr Sís* cseh-amerikai grafikusművész nagyszabású kiállítása az 1989 előtti időkről, a repülésről és más álmokról a prágai DOX Galériában 2020. február 10-ig. (Lásd még: 42. oldal!)

2019. szeptember 14. – *Juraj Chmiel*, előző cseh budapesti és jelenlegi ljubljana-i nagykövet a Magyar Érdemrend középkeresztje kitüntetést kapta a magyar-cseh kapcsolatok ápolását és bővítését szolgáló tevékenységéért.

2019. szeptember 16. – A cseh koalíciós kormány által elfogadott cseh költségvetés jövő évi tervezete 40 milliárd koronás (520 milliárd forint) hiánnyal számol.

2019. szeptember 23. – *Stephen Barclay*, a brit kormány Brexit-ügyi minisztere Prágában biztosította Csehországot, hogy a szigetországban élő cseh állampolgárok jogai azután is megmaradnak, hogy Nagy-Britannia távozik az Európai Unióból.

Meda Mládková 2016-ban Jiří Pospíšilnek adta át örökségének és alapítványának igazgatását (A Kampa Múzeum képeslapja)

2019. szeptember 24. – A leggazdagabb cseh és szlovák állampolgárok listáján *Andrej Babiš* kormányfő, az Agrofert-holding tulajdonosa 2018-ban a második helyről a negyedikre csúszott – írta az Euro című cseh hetilap.

2019. szeptember 28. – Prágában emléktáblát kapott az a mintegy 13 ezer keletnémet állampolgár, aki 1989 szeptemberében az akkori csehszlovák fővároson keresztül távozott Nyugat-Németországba.

2019. szeptember 30. – A *Václav Havel* egykori cseh elnökről elnevezett emberi jogi díjat *Ilham Tohti*, a muzulmán vallású kínai ujjur kisebbség jogaiért kiálló egyetemi tanár, valamint az Emberi Jogokért Felelős Ifjúsági Kezdeményezés (Youth Initiative for Human Rights) kapta – közölte az Európai Tanács Parlamenti Közgyűlése (PACE).

2019. szeptember 30. – *David Černý*, cseh képzőművész fenomen a Black n' Arch építészirodával, illetve *Tomáš Císař* építésszel karöltve egy poszt-apokaliptikus vízióknak is beillő toronyházat tervezett Prága Žižkov negyedébe – adták hírül internetes portálok. A 135 méter magasra tervezett, hajóronccsal kombinált felhőkarcoló, ha felépül, Prága legmagasabb épülete lenne, s a terv szerint 2021-re készülne el.

David Černý égre törő žižkovi terve

2019. október 1. – A cseh kormány döntése értelmében 2020. januártól átlagosan mintegy 900 koronával (11 700 forint) emelkednek az öregségi nyugdíjak Csehországban.

2019. október 1. – Prágában 80 éves korában akut leukémia következtében meghalt *Karel Gott* cseh popénekes. Október 11–12-én Prágában állami tiszteletadással vettek búcsút a Cseh Csalogánytól, a cseh és az egykori csehszlovák könnyűzene legnagyobb – nemzetközileg legismertebb – sztárjától. Rajongói a Žofin palotában felállított ravatalánál rótták le tiszteletüket, a Szent Vítus-székesegyházban *Dominik Duka* prágai érsek celebrált gyászmisét meghívottak számára. Hamvait karácsony előtt néhány nappal helyezték örök nyugalomra a Malvazinky temetőben. (Lásd még: 48. oldal!)

2019. október 2. – A cseh kormány új népszámlálási törvényjavaslata szerint 2021. március 27-től május 11-ig népszámlálást tartanak Csehországban. A kérdőíveket elektronikus úton kell kitölteni, s április 9-ig kell visszaküldeni. A papírkérdőíveket pedig május 11-ig. A 2011-es népszámlálás 47 kérdése helyett csak 27 kérdést kell majd megválaszolni az állampolgároknak, és már nem kérdeznék rá a nemzetiségi hovatartozásra.

2019. október 2–3. – A Prága közelében fekvő Lány kastélyban, a cseh államfők vidéki rezidenciáján a V4-országok legfőbb céljairól, európai érdekérvényesítéséről tárgyalt a cseh, a lengyel, a magyar és a szlovák köztársasági elnök. Egyetértettek abban, hogy az EU kohéziós és mezőgazdasági alapjai a következő költségvetési időszakban (2021–2027) is megmaradjanak az eddigi szinten.

2019. október 8. – Megkezdte hét éves börtönbüntetését Teplicében a korrupcióval vádolt *David Rath*, volt egészségügyi miniszter és közép-csehországi elöljáró, akit korrupció miatt már 2015-ben elítélt a bíróság 8,5 évre és 10 millió korona büntetésre.

A Legfelsőbb Bíróság 2019. június 26-án ezt némileg csökkentve jóváhagyta.

2019. október 10. – Peking azonnali hatállyal felmondta testvérvárosi szerződését Prágával, s közölte, hogy megszakít minden hivatalos kapcsolatot a cseh fővárossal – közölte a kínai nagykövetség Prágában.

2019. október 10. – A prágai Nemzeti Múzeum a Prágához közeli Všetatyban *Jan Palach* rekonstruált szülőházához *Miroslav Cikán* és *Pavla Melková* terve alapján kapcsolódó épületben emlékmúzeumot nyitott a szovjet megszállás ellen 1969-ben önégetéssel tiltakozó diákról.

Az új Palach Emlékmúzeumban

2019. október 15. – A cseh alkotmánybíróság elutasította az egyházi kárpótlás pénzbeli részének tervezett megadóztatását.

2019. október 15–19. – A szolnoki Alexandre Trauner Art/Film Fesztiválon a legjobb látványtervezésért járó fődíjat Az elárult arany című cseh film látványtervezője, *Jiří Sternwald* nyerte el. Életműdíjat kapott *Gyulai Líviusz* grafikusművész barátunk és *Jankovics Marcell* rajzfilmrendező. Az 50. szolnoki filmfesztivál 2018-ban vette fel *Alexandre Trauner* nevét, tisztelegve a magyar születésű, Oscar-díjas *Trauner Sándor* látványtervező munkássága előtt. (Lásd még: 53. oldal!)

2019. október 16. – A szépség megmentheti a világot mottóval tartott 29. Prágai Írói Fesztivál egyik sztárvendége *Michael Cunningham* amerikai író volt.

2019. október 20. – Egy prágai árverésen rekordáron, 78,5 millió koronáért (egymilliárd forintért) kelt el *Oscar Kokoschka* egy 1934-ben készült festménye.

2019. október 21. – Pozsonyban megkezdődött négy vádlott pere a 2018. február 21-én meggyilkolt *Ján Kuciak* újságíró és jegyese, *Martina Kušnírová* ügyében.

2019. október 22. – A prágai Franz Kafka Társaság *Pierre Michon* francia írónak adományozta 19. alkalommal odaitélt *Franz Kafka*-díjat.

2019. október 24. – A cseh képviselőház törvényjavaslatot fogadott el az 1968-as megszállás dátumának, augusztus 21-ének jelentős emléknappá nyilvánításáról, amelyet december 4-én a szenátus is jóváhagyott. 2020-tól emlékeznek meg róla.

2019. október 28. – *Petr Kellner* milliárdos topvállalkozó megvásárolta a legnagyobb és legbefolyásosabb Nova televíziót.

2019. október 30. – Prága Főváros Múzeuma *Jovan Dezort* (84) fotóriporter nagyszabású fotókiállítását rendezte 2020. április 26-ig a cseh főváros 60 évének változásairól.

2019. október 30–november 2. – A Budaörsön rendezett 8. Primanima Nemzetközi Elsőfilmes Animációs Fesztiválon a nagydíjat a cseh *Barbora Halířová* FAMU-n készült diploma-filmje, a *Bújócska* (Hide N Seek) nyerte.

2019. november 5. – Prágában a V4-ek kormányfőinek munkatalálkozóján elfogadhatatlannak tartották az Európai Bizottság javaslatát, hogy a 2021–2027-es uniós költségvetésben csökkentsék a Kohéziós Alapba szánt összegeket.

2019. november 6. – Hetvennyolc évesen Prágában elhunyt *Jan Stráský*, a Csehszlovák Szövetségi Köztársaság utolsó kormányfője 1992-ben. Volt közlekedési, egészségügyi miniszter is, valamint a Šumava Nemzeti Park igazgatója, az ODS, majd később a Szabadság Unió párt színeiben.

2019. november 6. – A Čtení tě mění (Az olvasás megváltoztat) alapítvány szervezésében indított „Év Könyve 2019” közönségsválasztás győztese

Alena Mornštajnová: Tiché roky (Csendes évek) című regénye lett.

2019. november 6. – Több mint ezer iskolában sztrájkoltak a tanárok bérének 10 százalékos emeléséért. A kormány 8 %-os emelésre hajlandó. A tanítók átlagfizetése 2021-ben 45 ezer korona lesz.

2019. november 8. – Szabadtéri galériává alakította át a prágai Kampa szigeten lévő híres *John Lennon*-falat a Máltai Lovagrend, a kertfal tulajdonosa. A mintegy két hónapig tartó átalakítás után a híres falon bizonyos szabályok szerint újra lehet üzeneteket küldeni másoknak.

2019. november 9. – A visegrádi négyek (Csehország, Lengyelország, Magyarország, Szlovákia) államfőinek részvételével ünnepelték Berlinben a német fővárost évtizedekig kettéosztó fal ledöntésének 30. évfordulóját.

2019. november 15. – Přerovban 94. életévében elhunyt *Vojtěch Jasný* cseh–amerikai filmrendező, forgatókönyvíró, fotográfus, az 1960-as évek cseh új hullámának egyik jeles képviselője (Jó földjéim / Všichni dobří rodáci, 1969), 1968-tól 1989-ig amerikai emigrációban.

2019. november 16. – *Miloš Zeman* cseh köztársasági elnök Pozsonyba látogatott, ahol *Zuzana Čaputová* szlovák elnökkel megnyitották a Cseh Házat a Cseh Centrum, a Czech Trade, a Czech Tourism és a jövőben a Czech Invest ügynökség céljaira. A négyemeletes XVII. századi volt polgárház a történelmi városrészben (Prepoštská ul. 6.) Csehország *Tomáš Chrenek* milliárdos vállalkozótól bérl. Cseh Ház működik még Moszkvában és Jeruzsálemben.

2019. november 26. – Büntetőeljárást indítottak a cseh hatóságok három volt magas rangú csehszlovák kommunista politikus ellen – *Miloš Jakeš* (97) pártfőtökár, *Lubomír Štrougal* (95) volt kormányfő, *Vratislav Vajnar* (89) exbelügyminiszter –, akiket felelősnek tartanak azokért a halálesetekért, illetve sebesülésekért, melyeket a múlt

század hetvenes-nyolcvanas éveiben Csehszlovákia nyugati határainál fegyverhasználat okozott.

2019. november 27. – A TOP 09 párt ismét *Markéta Pekarová Adamová* (35) választotta elnökévé. Ő az egyetlen nő, aki Csehországban parlamenti pártot vezet. Helyettese *Tomáš Czernin* lett.

2019. november 28. – A prágai Mánes Galériában *Jakub Schikaneder* (1855–1924) 16 vásznát állították ki december 17-ig, a régi Prága melankolikus hangulatát megörökítő festő halálának 95. évfordulója alkalmából.

2019. november 30. – Prága Bubeneč negyedében lévő Villa Pellé galériában kiállítás nyílt *Jiří Šlitř* (1924–1969), a 60 éves Semafor Színház társalapítója, zenésze, színésze képzőművészeti munkáiból 2020. február 15-ig. (Lásd még: *Bohemia*, 2018/2019. 1–4. sz. 33. oldalon!)

Jiří Šlitř önportréja

2019. december 1. – Csehországban életbe lépett az augusztusban bejelentett CZECHTOLL nevű új útdíj-fizetési rendszer a tehergépjárműveknek. A legmodernebb műholdas navigáció elvén működő új rendszer a 12 évvel ezelőtt bevezetett rendszert váltotta fel. (A személygépkocsik 2021-ben bevezetendő elektronikus sztrádamatrica-rendszerének közbeszerzési botránya miatt 2020. január 27-én menesztett közlekedési miniszter távozása után hatvan önkéntes cseh számítógépes szakember Prágában két nap alatt ingyen elkészítette a sztrádamatricák tájékoztatási rendszerét, melyet hivatalosan átadtak az államnak.)

2019. december 1. – Az Európai Bizottság összeférhetlenséget állapított meg *Andrej Babiš* cseh kormányfő politikai és gazdasági tevékenysége között, és jelentésének végső változatát – amely szerint 451 millió koronát (5,86 milliárd forint) kell visszafizetnie az uniós kasszába –

elküldte a cseh hatóságoknak. *Babiš* ezzel kapcsolatban kijelentette, hogy Csehország semmilyen brüsszeli támogatást nem fog visszafizetni az uniós kasszába.

2019. december 2. – A svájci központú Glencore a magyarországi cégcsoportját vezető *Juhász Csabát* bízta meg a csehországi leányvállalat irányításával.

2019. december 3. – *Milan Kundera*, Párizsban élő világhírű cseh író visszakapta cseh állampolgárságát, amelyetől az 1970-es évek végén fosztotta meg a csehszlovák kommunista rendszer.

2019. december 10. – A csehországi pártok népszerűségi listáját továbbra is a kormányzó centrista ANO mozgalom vezeti egy közzétett felmérés szerint. Ugyanakkor Prágában ismét tízezrek követelték *Andrej Babiš* miniszterelnök lemondását és távozását a politikából.

2019. december 12. – Prágában, az Opletalova utcában Enigma (A titok) névvel *Salvador Dali* múzeum nyílt. (Lásd: www.daliprague.cz)

2019. december 12. – Elkészült a Győr-Moson-Sopron megyében Szlovákia felé közvetlen gyorsforgalmi kapcsolatot teremtő M15-ös négy-sávúsitási projektje, s átadták a Hegyeshalom és Rajka közötti 14,5 kilométeres autópályát. A Rajkáig tartó M15-ösön Szlovákiába lehet közvetlenül autópályán menni, onnan pedig Pozsonyot érintve egészen Prágáig tart az út. A beruházást a Strabag Építő Kft. és a Strabag AG kivitelezte 2018. februári kezdettel.

2019. december 16. – A ČVVM közvélemény-kutató intézet felmérése szerint 25 ország lakosaiból a csehek leginkább a szlovákokat (86 %) és az osztrákokat (74 %) kedvelik, a magyarok pedig a csehek 58 százalékának szimpatikusak.

2019. december 17. – Két évi munkával felújították a prágai Állami Opera épületét. 2020. január 5-én a megnyitó gálakoncerten *Andrej Babiš* cseh kormányfő meghívására *Orbán Viktor* miniszterelnök is részt vett, akinek érkezését tüntetők várták az épület előtt.

Matúš Vallo, Karácsony Gergely, Zdeněk Hřib, Rafal Trzaskowski főpolgármesterek Budapesten

2019. december 16. – A V4 országok fővárosainak főpolgármestereinek – kormányok ellenzékéből választott *Karácsony Gergely* (Budapest), *Zdeněk Hřib* (Prága), *Matúš Vallo* (Pozsony), *Rafal Trzaskowski* (Varsó) – budapesti találkozásán közös nyilatkozatot írtak alá az európai Szabad Városok Szövetségének létrehozásáról.

2019. december 18. – A cseh Legfelsőbb Bíróság megerősítette a prágai városi bíróság januári döntését, amellyel *Jaromír Baldát* terrorista támadásért négyévi szabadságvesztésre ítélték. A 71 éves nyugdíjas villanszerelő az első cseh állampolgár, akit terrorizmusért ítélték el Csehországban, mert 2017-ben Mladá Boleslav mellett kétszer szándékosan fákat döntött a vasúti sínekre, hogy vonatbalesetet idézzen elő és a muzulmán bevándorlókat tegye felelőssé.

2019. december 20. – A STEM közvélemény-kutató intézet országos felmérése szerint a csehek 35 százaléka tartja magát vallásosnak, a többi ateistának.

2019. december 26. – Prágában, a Moldva jéghideg vizében több mint 400 úszó vett részt a 73. Alfred Nikodém-emlékúszáson.

2019. december 31. – A délnyugat-csehországi Šumava-hegységben 17 éves korában elpusztult a Víncek nevű gímszarvas-matuzsálem.

2019. december 31. – A prágai Obecni dům reprezentációs házban Timeless (Időtlen) címmel egész évben várta közönségét *Blanka Matragi* – világhírű cseh-libanoni divattervező, festő-, grafikus-, iparművész, designer – 2011 óta tartó exkluzív kiállítása, mely 2020. december 31-ig lesz látható. Királyi családoknak tervezett egyedül-

álló ruhakölteményein kívül a kiállítás lenyűgöző keresztmetszetet kínál *Blanka* teljes munkásságáról – a világ minden tájáról ihletett ruhamodellek, üveg- és szobrászati munkák, porcelán, csillárok, ékszerek, grafikák műfajában.

Magyar és cseh sajtó, internet alapján összeállította: Molnár Éva

*Lapzárta után:
A hírekben a jövőre utaló jelzéseket jelentősen, sőt drasztikusan felülírhatja az új koronavírus-járvány miatt 2020. márciusban világszerte kihirdetett egészségügyi veszélyhelyzet. – A szerk.*

Sporthírek Csehországból

2019. január 1–december 31.

2019. január 15. – Az Arsenalt erősítő *Petr Čech* bejelentette, hogy a szezon végén befejezi profi labdarúgó-pályafutását. Visszavonulása után, májusban sportigazgatóként visszatért korábbi futballklubjához, a Chelsea-hez. (Lásd még: 2019. október 14.)

2019. január 19. – A cseh *Michal Bílek* lett a kazah labdarúgó-válogatott szövetségi kapitánya, a bolgár *Sztanimir Sztoilov* után.

2019. január 26. – Melbourne-ben a japán *Oszaka Naomi* nyerte meg az ausztrál nyílt teniszbajnokság női versenyét és világszám 1-es lett, miután három szettben legyőzte a cseh *Petra Kvitovát*.

2019. február 7–9. – A németországi Insellben zajlott Korcsolyázó VB-n *Martina Sáblíková* gyorskorcsolyázó aranyérmeket szerzett 3000 m (3.58,91) és 5000 m (6.44,85) távon. Ezzel 19. világbajnoki címét nyerte.

Martina Sáblíková
Václav Teichmann rajzán (MF DNES)

2019. március 9. – Az alpesi sízők világsorozatának csehországi női szlalomversenyét Špindlerův Mlýn-ben az amerikai *Mikaela Shiffrin* nyerte, és ezzel az idénybeli 15. vk-győzelmével rekordot ért el.

2019. március 11. – A szlovák *Marianna Jágerčíková* VB-ezüstérmeket szerzett túrasízésből Villars-sur-Ollonban.

2019. március 13. – A MOL-Pick Szeged szerződést hosszabbított *Stanislav Kašpárekkel*, cseh válogatott kézilabdázójával.

2019. március 20. – A 47 éves *Jaromír Jágr*, extraklasszis cseh jobb szélső jégkorongozó, számtalan profi National Hockey League-rekord és -trófea tulajdonosa, kétszeres Stanley-kupa győztes, egyszeres olimpiai és kétszeres világbajnok, 2011 óta a Kladno jégkori csapatának (Rytíři) tulajdonosa és játékosa a cseh bajnokságban 4 góllal a České Budějovice ellen bejuttatta a másodvonalbeli csapatát a cseh Extraligába.

2019. április 1. – A 70 éves *Antonín Panenka*, Európa-bajnok (1976) cseh labdarúgó, legendás büntetőgól-rúgó, a Bohemians Praha 1905 edzője kapta a Cseh Fair Play Klub 2018. évi fő díját életműjéért.

2019. április 29. – Törökországban buszbalesetben elhunyt *Josef Sural*, húszszoros cseh válogatott futballista, aki 2019. januárban másfél millió euróért igazolt át a török élvonalban szereplő Alanyaspor török klubhoz.

2019. május 4. – A világranglistán 146. helyezett svájci *Jil Belen Teichmann* nyerte a 250 ezer dollár összdíjazású prágai salakpályás női tenisztornát.

2019. május 5. – Prágában 84 évesen elhunyt *Pavel Korda* teniszedző, a többi között *Jan Kodeš*, *Ivan Lendl*, *Tomáš Šmíd* világhírű cseh teniszesezők trénera volt. Vezetésével a csehek 1980-ban megnyerték a Davis Kupát, és *Jan Kodeš* 3-szor is megszerezte a Grand Slam címet.

2019. május 7. – Öngyilkosságot követett el *Adam Svoboda* korábbi cseh válogatott jégkorongozó, aki 2005-ben hazája csapatával világbajnokságot nyert.

2019. május 10–26. – Szlovákiában (Kassán és Pozsonyban) rendezték az IIHF jégkorong-világbajnokságot, amelyet Finnország nyert meg, miután a döntőben 3–1-re legyőzte Kanadát. Finnország hoki-történetében harmadik alkalommal szerezte meg a címet. Csehország válogatottja 4. helyen végzett. Szlovákia kiesett a csoportkörben. A világbajnokság után kialakult örökrangsor (arany, ezüst, bronzérem): Oroszország 5 3 5, jogelőd Szovjetunió 22 7 5, összesen 27 10 10 // Kanada 26 15 9 // Csehország 6 1 5, jogelőd Csehszlovákia 6 12 16, összesen 12 13 21 // Svédország 11 19 17 // Finnország 3 8 3.

2019. május 24. – Pozsonyban született döntés értelmében a csoportos jégkorong-világbajnokságnak 2023-ban Szentpétervár, 2024-ben Csehország, 2025-ben Svédország és Dánia ad otthont.

2019. május 27–30. – A csehországi Rokycanyban rendezett teke csapat-világbajnokságon a magyar női válogatott ezüstérmet szerzett, a férfiak bronzérmesek lettek. A vb-t a férfiaknál a szerbek, a nőknél a horvátok nyerték.

2019. május 28. – *Gabriela Koukalová*, a csehek kétszeres világbajnok és kétszeres olimpiai ezüstérmes sílövője Prágában bejelentette visszavonulását.

2019. június 29. – Az eastbourne-i füves pályás tenisztornán a nőknél *Karolina Plíšková* diadalmaskodott, a döntőben két játszmában legyőzte a német *Angelique Kerbert*.

2019. július 15. – *Barbora Strýcová*, olimpiai bronzérmes cseh hivatásos teniszezőnő először lett világszoros párosban a WTA listáján és 12 héten keresztül állt ott, miután Wimbledonban a Grand Slam-tornán tajvani partnerével, *Hszie Su-vej* 6:2, 6:4 arányban legyőzte a *Gabriela Dabrowski–Hszü Ji-fan* kanadai-kínai párost. *Strýcová* 2019. október 21-én ismét a világranglista élére került.

2019. augusztus 21–25. – A Szegeden rendezett olimpiai kvalifikációs kajak-kenu világbajnokságon Magyarország a harmadik helyen végzett az éremtáblázaton – öt arannyal, négy ezüsttel és három bronzsal – plusz a paraversenyekben egy további első hellyel –, valamint 12 olimpiai kvótával zárta a kvalifikációs vb-t. A viadalon 27 ország képviselői szereztek érmet: Csehország egy ezüstöt, Szlovákia két bronzérmet.

2019. szeptember 15. – A kínai Csengcsouban rendezték az 1,5 millió dollár (448,5 millió forint) összdíjazású keménypályás női tenisztornát, melyet az első helyen kiemelt *Karolina Plíšková* nyert meg.

2019. szeptember 21. – A cseh *Petr Nymburský* nyerte a férfi 50 méterpuska összetett versenyszámát a bolognai olimpiai kvalifikációs sportlövő Európa-bajnokságon.

2019. szeptember 22. – A 250 ezer dollár (74,8 millió forint) összdíjazású szülői keménypályás női tenisztornát a nyolcaddöntőben *Babos Tímea*t búcsúztató cseh *Karolina Muchová*

nyerte meg, ezzel első egyéni WTA-tornagyőzelmét aratta.

2019. szeptember 27. – A nemzetközi jégkorong szövetség (IIHF) római kongresszusának döntése értelmében a 2022-es, a 2023-as és a 2024-es jégkorong-világbajnokságon csökkentik a pálya méretét.

2019. október 14. – *Petr Čech* labdarúgó, korábban a Chelsea és az Arsenal kapusa visszavonulása után jégkorongozni kezdett, és a Guildford Phoenix hokikapusaként a Swindon Wildcats ellen mutatkozott be.

2019. november 3. – A 14 millió dollár (4,2 milliárd forint) összdíjazású senecei tenisz WTA-világbajnokság páros versenyt a címvédő *Babos Tímea* és *Kristina Mladenovic* nyerte, mivel a fináléban két szettben legyőzte a cseh *Barbora Strýcová*t és a tajvani *Hszie Su-vej*t.

2019. november 7. – Befejezte a közös munkát a női teniszezők világgranglistáján második cseh *Karolina Plíšková* és spanyol edzője, *Conchita Martinez*.

2019. december 6. – A kanadai Lake Louise-ban *Ester Ledecká* kétszeres olimpiai bajnok cseh alpesi síző és snowboardos megnyerte első lesikló versenyt, a Világkupát 1:31.87 idővel.

Ester Ledecká 2018-ban, a dél-koreai téli olimpia kabalafigurájával

2019. december 16. – Észtország, Finnország, Csehország és Lengyelország közösen rendezheti meg a 2021-es férfi röplabda Európa-bajnokságot. Magyar és cseh sajtó, internet alapján összeállította: Molnár Éva

Český Krumlov

Český Krumlovot bízvást tekinthetjük a több tucatsznyi szép cseh kisváros koronaékszerének, jogos lett volna sorozatunk kezdő írásaként szerepeltetni. 1992 óta világörökség, 13 ezer lakosa van, de évente félmillió látogatót vonz, akik általában több napot töltenek a városkában.

Ez nem csoda. Hegyek lábánál, a Moldva többszörös kanyarulatában fekszik a ma már gyönyörűen karban tartott meseváros, melynek csupán a Latrán nevű külvárosát látogatta meg egyszer a vörös kakas 1548-ban, a belső várost nagy tűzvész sohasem pusztította. Ezért nem kényszerültek a leégett épületek bontására, újjal, nagyobb, korszerűbbel való pótlására. A városkép egységes, középkori, csak a főtéri, eklektikus volt takarékpénztár lép ki Krumlov szokásos léptékéből.

Itt minden van. Nemesak a városon átvonuló vízitúrázók élvezhetik a Moldva hullámainál a város utánózzhatatlan panorámáját, hanem kényelmes tutajokon ülve a városnéző turisták is. A városka minden zezuga történelem, romantika. Várkastélya a prágai után a legnagyobb az országban. Gazdag belső látnivalóit több sétával tekinthetjük meg, de ha nem nyílik lehetőségünk a kastélylátogatásra, érdemes 1-2 órányit oda-vissza sétálni a hosszan elnyúló – varelő–vári medvék–várudivarok–várospanoráma–francia kert–forgó nézőterés szabadtéri színház–angol kert–tavacska – komplexumon.

A vár után legfontosabbnak a volt városi sörgyár épületében létrehozott *Egon Schiele*-kiállítást tekinthetjük. Az osztrák festő édesanyja a városban született, *Schiele* gyermekkorában többször nyaralt Krumlovban, a zsúfolt tetők, a sok járőerkély (pavlač) látványa több művén visszaköszön. Életét és munkásságát jól dokumentált kiállítás mutatja be, személyes tárgyival, munkái közül néhány akvarellal, grafikával.

Helyi különlegesség a híres Seidel-féle napfénytetős fotóatelier. A számtalan rendezvény közül kiemelkedik az „Ötszirmú rózsá” nevű több napos attrakció, melynek keretében a város apraja-nagyja saját gyártású és tulajdonú középkori jelmezben sűrű-forog az utcákon jegyszédőként, rendezőként, idegenvezetőként, szereplőként.

Egon Schiele: Kisváros II. (Forrás: Český Krumlov od rezidenční města... České Budějovice, 2010)

A fáradt, éhes, szomjas turista számtalan és változatos éttermet, vendéglőt, sörözőt talál bajai kezelésére: retro, középkori, szabad tüzes-csülkös, sörgyári, cigány, diáktanya, drága, elegáns, olcsóbb, egyszerűbb kivitelben...

Egy kis történelem...

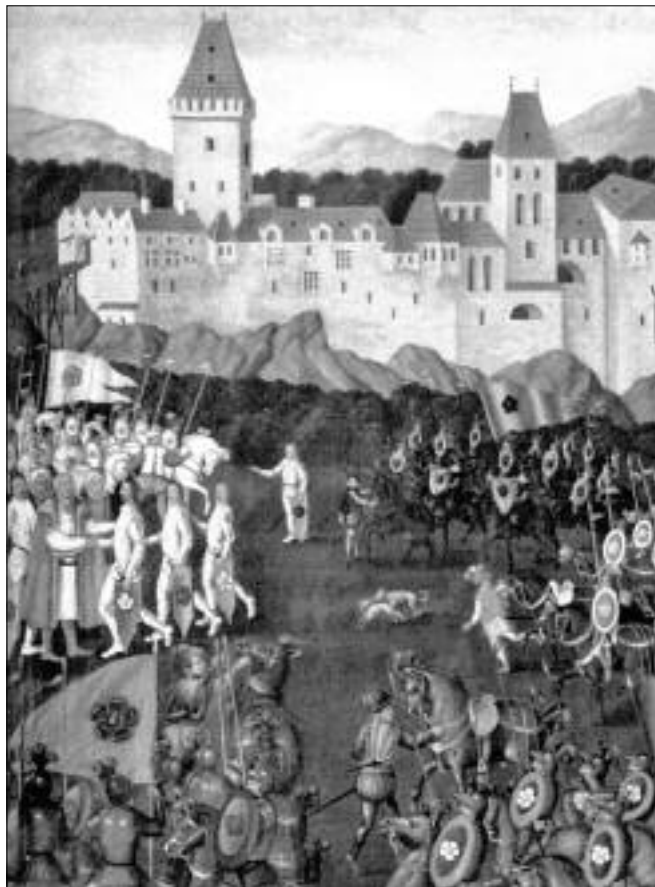
A krumlovi vár és város első 400 éve a középkorban jóformán az egész Dél-Csehországot uraló Viték oligarcha-család történetének része. A család ősapja a feltehetőleg osztrák tartományokból származó Viték I. z Prčice, aki 1169-től *II. Vladislav* király, majd 1177-ig *II. Soběslav* asztalnoka, ezután Kladsko, majd Prácheň várnagya. Szolgálatait óriási területekkel jutalmazták, melyeken ez időtájt még csaknem lakatlan ősfenyveseket kellett érteni.

Általánosan idézik a legendát, mely szerint 1194-ben bekövetkezett halála előtt kiterjedt birtokait szétszította négy „jobb kézről” és egy „bal kézről” született fia között: minden fiú a rájutó birtokon felül azonos felépítésű, de eltérő színezésű címert kapott – alul hegyes pajzson ötszirmú rózsát. Számunkra két fiú öröksége érdekes.

A három azonos – *Viték* – nevű fiú közül az egyik kapta a Krumlov környéki területeket, valamint az ezüst pajzson zöld rózsá címet. Egy másik *Viték* birtokként Rožmberk környékét, címere fehér alapon piros rózsá.

Az örökség kiosztása mint a „Rózsák szétszítása” (déli rúzi) a legendák és a későbbi, XVI. század eleji anakronisz-

A „Rózsák szétszítása” – részlet (Forrás: Rožmberkové, stručný průvodce výstavou, České Budějovice, 2011)

Český Krumlov madártávlatból

tikus ábrázolások szerint nagy ünnepség keretében történt. A XVI. század eleji, késő gótikus krumlovi vár alatt sorakoznak fel a fiúk seregei címeres zászlóikkal, az előtérben a hosszú szakállú ősatya átadja a négy törvényes fiúnak a címereiket. *Sezima*, a törvénytelen szerényen a háttérben húzódik meg, címerrel a kezében.

A címerkiosztás idején (1190 k.) a birtokok eljövendő központjaiban semmilyen kiépített privát vár nem létezett, így kinek-kinek magának kellett az építésnek nekilátni. A legenda szerint a mai krumlovi Hrádek helyén rablók tanyáztak, akik a hegy alatti úton szállító kereskedőket rendre kifosztották. *Vítek* a rablótanyát felgyújtotta és a jól védhető szirtzen felépítette a korszak egyszerű alaperődjét: egy menekülőtorony (nyebojsza, Bergfried, berkfrít), egy szerény palotácska, udvar, mindez árokkal, fallal körülvéve. 1253-ban már említik a krumlovi várat, azaz a mai Hrádek elődjét.

A Hrádek építésével párhuzamosan a kiszolgáló személyzet részére kezdett kiépülni a Váralja/Latrán (ad latera castelli: a vár oldalához), majd amikor *II. Přemysl Ottokár* 1265 körül Českú Budějovice-t szabad királyi városként létesítette, *Budivoj* és *Vítek* várurak kezdtek kiépíteni a Moldva Latrán alatti meanderében egy települést, amely 1274-ben kapta meg a városi rangot. 1309-ben már oklevél említi a Krumlov város kifejezést. A polgárváros szerkezete – amennyire ezt az erős folyókanyarulatok megengedték – korszerű, sakktabla beosztású, ami megkönnyíti a tájékozódást. Az új várost városfal és három kapu övezte.

1302-ben elhunyt *Vok II*, a krumlovi ágból való utolsó várúr. Örökös híján az egész uradalomnak a királyra kellett volna visszazárlnia, *II. Vencel* azonban engedélyezte, hogy a Rožmberkek – *Jindřich I* és *Petr I* – oldalán megörökölhessék. Ezek után a Rožmberkek birtokrendszerük központját Krumlovba helyezték át. Az új uraság hamarosan nekikezdett a Hrádek fölötti magasabb sziklatetőn egy nagyobb szabású vár építéséhez. A Felső vár (Horní hrad) 1331-re első formájában el is készült, ily módon a Hrádekben megkezdhetette működését az első várnagy.

Sokat fejlődött a Latrán városrész is. Kórház épült a Szent Jodok-templommal együtt. 1350-ben megtelepedtek a ferencesek és a klarisszák. Kettős városfalat építettek védelmükre, két kapuval. 1347-ben *Petr z Rožmberka* egyesítette a két várost, ez azonban csak részleges volt, az együttműködésüket szabályozta. 1375-ben a Latrán peremén létrehozták az Újvárost (Nové město).

A lakosságszám növekedésével elkerülhetetlenné vált a plébániatemplom pótlása egy sokkal hatalmasabb építménnyel. 1407-ben kötöttek szerződést *Jan* mesterrel, és feltétel volt, hogy boltozatát a milevskói templomé szerint kell építeni. A huszita háborúk okozta kihagyások ellenére a ma is álló impozáns Szent Vítus 1439-re elkészült.

A Rožmberkek gazdasági erejével párhuzamosan növekedett politikai befolyásuk (lásd *Záviš z Falkenštejna* működését a XIII. század végén). 1394-ben *Jindřich z Rožmberka* a krumlovi várban börtönözte be *IV. Vencel* királyt, akinek centralizá-

ló kísérleteit a Rožmberkek nem tudták elfogadni. *Jindřich* fia, *Oldřich* hajlott a huszita eszmékhez, 1417-ben uradalmának minden plébániáján kötelezővé tette a „két szín” alatti áldozást. A huszita háborúk kitörése után azonban a husziták ellen fordult.

Jelentős személyiség volt *Petr IV. z Rožmberka*, aki számos újszerű vállalkozást vezetett be a gazdaságban (halgazdaság, sörfőzés, bányászat). *Petr* 1494-ben Krumlov lakosságát a szabad királyi városok jogaiban részesítette.

A Szent Vitus-templom befejezése után nemcsak a vár, hanem a városi házak állománya is tovább gazdagodott, immár késő gótikus stílusban. A tipikus német, keskeny, mély telken épült emeletes házak, udvar nélkül („mázhaus”) boltíveikkel, lépcsőházaikkal ma is gyönyörködtetnek.

A XVI. század második felében a két utolsó *Rožmberk* fivér – *Vilém* és *Petr Vok* – igazgatta az óriás gazdaságot. Egyéni karrierjük szárnyalt, birtokai állapota látszólag megnyugtatónak tűnt. *Vilém* ez időben építette nagyobbra, kényelmesebbre reneszánsz stílusban a krumlovi várat, az őrtornyot megmagasították, megkapta a ma is megcsodálható kilátó körerkélyét és toronysisakját, valamint festészeti díszítését. Ekkor kezdték el

A kerek torony (Hrádek) Krumlov jelképe
(Fotó: László Zsuzsa)

A Palást hídon (Fotó: László Zsuzsa)

a kastélykert kialakítását. Az új stílus mindkét városrészben megjelenik, főként a Latrán területén, ahol 1548-ban Krumlov egyetlen számottevőbb tűzvésze pusztított. Közös városházát kapott a két városrész a főtéren, két polgárház összeépítésével. *Vilém* 1586-ban meghívta a városba a jezsuitákat, akik ma is fennálló jelentős épületekkel gazdagították a várost (Hotel Růže, Városi Múzeum).

Anyagi okok miatt 1601-ben *Petr Vok* – az utolsó *Rožmberk* – eladja Krumlovot *II. Rudolf* császárnak, aki soha nem látogatta meg új szerzeményét. *Petr Vok* 1611-es halálával a *Rožmberk* család férfiágon kihalt. Birtokaikat 1622-ben a harmincéves háborúban tanúsított odaadásukért *II. Ferdinánd* az *Eggenberg*eknek adományozta, akik csaknem egy évszázadig birtokolták azt. Az új tulajdonosok a várban nagymértékű átalakítást végeztek. Létrehozták a Kastélyszínházat, a kastélykert lépcsős kialakítását.

1719-ben az *Eggenberg* család kihalásával vették át szerepüket a *Schwarzenberg*ek. Bár reprezentációs központjuknak inkább Hluboká nad Vltavou-t tekintették, a krumlovi várban is nagyvonalú fejlesztést hajtottak végre. Közülük a Maszkabálterem, a kastélykertbe vezető híres Palást-híd fedett folyosója, a színház fantasztikus kulisszái és technikai berendezései, a kastélykert alsó részének barokk szobordíszes-díszkutas lezárása a leglátványosabbak.

A XVIII. század vége óta Krumlov gazdasága fejlődésnek indult, ennek ellenére a város műemléki gazdagodása megszűnik. Szerencsére a bontások jóformán a városfalakra és városkapukra korlátozódtak. A falak jórészt felhasználták házfalnak. Mindössze a Budějovicei kapu, valamint a Beneš híd közelében a belső városfal egy darabja maradt meg.

Krumlov két világháború közötti történelmének három legdrámaibb eseménye a cseh–német viszonytal kapcsolatos. Az 1918. október végi állami önállósulás után az ún. Szudéta-területek deklarálták az Ausztriához való tartozást. Krumlov az ún.

Barokk szökőkút a kastélyparkban (Fotó: László Zsuzsa)

Šumavai Terület központja lett. A fegyveres ellenállást egy-két hónapos farkasszem-nézés után a csehszlovák hadsereg fel számolta. Hasonló elszakadási kísérlet történt az 1923-as önkormányzati választásoknál, ugyancsak hasonló „eredmény-nyel”. 1938-ban azonban nem kísérlet történt. A müncheni diktátum alapján a Szudéták magukat már nem osztráknak, hanem németnek valló lakói a Német Birodalomhoz kerültek. Krumlov is elcsatolt terület lett, a határvonal a város északi részén haladt keresztül.

Krumlovot az amerikai hadsereg szabadította fel 1945. május 7-én. A háború után a Beneš-dekrétumoknak megfelelően a városka német lakosságát kitelepítették, egy részüket felvidéki romákkal pótolták.

A várost 1967-ben felvették az ország műemlékvárosainak jegyzékébe. 1970-ben elkezdték az elhanyagoltságában, leromlottságában is gyönyörű határváros műemléki helyreállítását. Ennek első látható jele volt a Hrádek kerek tornyának évtizedekig tartó, de teljes felújítása. A város rekonstrukcióját nagyban elősegítette a rendszerváltás utáni restitúció, melynek folytán

az államosításkori tulajdonosok a törvényes feltételek teljesülése esetén visszakapták ingatlanaiikat. Így magánkézbe került sok épület, a tulajdonosok jó része azonnal nekilátott a felújításnak, számtalan panzió létesült. Az idegenforgalom gyors növekedésnek indult, a turisták áradatát csak növelte a város főlvétele 1992-ben az UNESCO Világörökségi listájára.

Český Krumlov történetéről bőséges cseh nyelvű helytörténeti munka áll rendelkezésre. Ezekből egyedülálló módon megismerhető a középkori csehországi főúri tulajdonban lévő városok (poddanské město=jobbágyváros) német minta szerinti működése. A legfontosabb tanulság az, hogy a „privát” városok csaknem annyi kiváltságra tehetek szert, mint a szabad királyi városok. A tulajdonos kérésére az uralkodó adta a városi rangot, mely együtt járt a városi önkormányzat megalakításával és működtetésének kötelmével. A város ura adhatott a városiaknak különféle – a szabad királyi városok polgárainak kijáró – jogokat, de a város kiváltságait (például vásártartást) az uralkodótól kellett kérvényeznie. Mint említettük, Krumlov 1274-ben kapta meg a városi rangot, polgárainak *Petr IV z Rožmberka* adta meg 1494-ben a szabad királyi városok polgárainak jogait.

Český Krumlov feledhetetlenül szép, a turista-invázió ellenére is barátságos (kivéve talán a turistabuszok durva parkolási díját 2019-től, amivel ezt az özönt korlátozni szeretnék). Megismerésére feltétlen szánjunk néhány napot. A felkészüléshez magyar nyelvű útikönyvet is igénybe vehetünk, mint *Kocsis Péter*, Krumlovban élő „söremigráns” barátunk kötete (Hibernia K. 2015). Vele együtt Krumlovban három magyar idegenvezető is működik, akik mindenben segítik az esetleg járatlan hazai turistát.

Zachár Ottó

Helyi sör

Helyi víz

CSEH ÉVFORDULÓK 2020-BAN

– A kultúra és a történelem személyiségei –

Božena Němcová (1820. február 4., Bécs–1862. január 21., Prága), prózaíró és költőnő, a cseh irodalom egyik legismertebb személyisége, „nagyasszonya”. Nem csupán műveivel keltette fel a kortársak és még inkább az utókor figyelmét, hanem hányatott sorsával, a boldogság keresésében megélt szenvedéseivel, nélkülözésekkel és betegségekkel beármánykolt életével is. Pályája kezdeti szakaszában elsősorban népmesék feldolgozásával (*Népmesék és mondák*), versekkel és útirajzokkal jelentkezett. Az utóbbiak közül számunkra kiváltképp érdekesek azok, amelyek Magyarországhoz kötődnek: *Úti emlékek Magyarországról*, *Egy magyar város* (Gyarmat – ti. Balassagyarmat). 1846-tól elbeszéléseket és egyéb prózai műveket is publikált, tollforgatóként ebben a műfajban szerzett halhatatlan érdemeket. A kisprózát képviselő munkái közül említsük meg legalább a *Hosszú éjszaka*, *Kisördög*, *Baruška*, *Nővérek*, *A vad Bára*, *Kunyhó a hegyek alján*, s a *Tanító úr* címűeket, a *Kastélyban s a kastély alján* című kisregényt és az író nő szenvedélyes, lírai, élete boldogtalanságát is feltáró önvallomását, a *Négy évszak* című írást. Fő műve s legismertebb alkotása a *Nagyanyó* (Babička) címet viselő regény, melynek a szerző a *Képek a falusi életből* alcímet adta. A gyermekkorban megismert falusi világot és az idealizáltan, a jóság és a szeretet megtestesítőjeként megjelenített címszereplőt visszavarázsoló könyv a cseh irodalom legkiemelkedőbb, szimbolikus jelentőségűvé nőtt alkotásai közé tartozik.

Josef Vojtěch Hellich (1807–1870) festménye Němcováról

A romantikát és a realizmust egyaránt reprezentáló – mások szerint az effajta kategorizáláson kívül álló – Božena Němcová hódolói és tisztelői között olyan költői nagyságokat találunk, mint Vítězslav Nezval, Jaroslav Seifert, František Halas, az irodalomtudomány képviselői közül pedig elsősorban František Xaver Šaldát és Václav Černýt említhetjük. (Lásd még: 59. oldal és a *BOHEMIA* folyóirat, 2013/2014. 1–4. sz. 49. o.; 2015/2016. 1–4. szám, 12 o. + túrafüzet melléklet; 2017/2018. 1–4. sz. 11. o.) **(200 éve született)**

Max Švabinský (1873–1962) Mánes-portréja

Josef Mánes (1820. május 12., Prága–1871. december 9., Prága), festő, grafikus, illusztrátor, a romantika festészetének kiváló képviselője. Ihletforrásai között egyaránt megtaláljuk Prágát és Morvaország tájait, a vidéki életet és a néprajzi motívumokat. Kedvelt műfaja volt a portré és a tájkép, de jó néhány allegorikus mű is született a keze nyomán – az utóbbiak közül azok a legismertebbek, amelyeket a világhírű prágai óramű, az Óvárosházán található Orloj számára alkotott és a tizenkét hónapot jelenít meg. (1882 óta nem Mánes eredeti művei, hanem azok másolatai láthatók az Orlojon.) Iparművészeti jellegű tárgyakat is tervezett (zászló, legyező). Érdemes megemlíteni, hogy apja, Antonín Mánes is festő volt, s a nővére, Amálie Mánesová, illetve Quido nevű öccse is ugyanezt a pályát választotta. 1866-tól elmebaj tünetei mutatkoztak nála, s a kór fokozatosan hatalmába kerítette, utolsó évei drámaian teltek. **(200 éve született)**

Erben korabeli grafikán

Karel Jaromír Erben (1811. november 7., Miletín–1870. november 21., Prága), történész, jogász, műfordító s mindenekelőtt folklorista és költő, a cseh nemzeti újjászületés korának egyik legjelentősebb alakja. Munkássága a romantikához, illetve a szláv kölcsonösség eszméjéhez kapcsolódik, s bár előkelő hely illeti meg a cseh líra történetében, életművének nagy része a tudomány körébe tartozik. Fáradhatatlanul gyűjtötte a cseh népdalokat, mondókákat, meséket, s ha nem tett volna mást, akkor is dicsőséget szerez a nevének. A *Cseh népdalok és mondókák* című gyűjteménye 2200 (!) szöveget tartalmaz; ugyancsak imponáló népmese-gyűjteményét sajnos sosem láthatta nyomtatásban, csak a halála után jelent meg. Más szláv népek és mondái iránt is élénken érdeklődött, válogatásukat két kötetben is közreadta (eredeti nyelven, majd saját átültetésében). Jogi szövegek fordítójaként meghatározó szerepet játszott a cseh nyelvű jogi terminológia kialakításában. Költői nagyságát egyetlen vé-

könyv kötettel, a *Csokor (Kytice)* címet viselő művel alapozta meg. Az első, 1853. évi kiadás tizenkét balladát tartalmazott, az 1861-ben napvilágot látott másodikhoz Erben egy újat tett hozzá. A műfaj remekeit alkotta meg: borzongató légkörű, szuggesztív, a bűn és a bűnhődés időtlen és tragikus témájától ihletett balladák több mint másfél évszázad után is felkavarják és lenyűgözik a fogékony olvasót. **(150 éve halt meg)**

Alfons Mucha (1860. július 24., Ivančice–1939. július 14., Prága), festő, grafikus, illusztrátor, a szecesszió világhírű, rendkívül népszerű mestere. A XIX. század utolsó évtizedében Párizsban, a festészet fővárosában ért el átütő sikert, melynek rendkívüliségét mi sem bizonyítja jobban, mint hogy francia közegben a szecesszió szinonimájaként a „le style Mucha” megnevezést is használták. Hírnevét többek között a kor ünnepeit francia színésznője, Sarah Bernhard számára készült plakátoknak köszönhetette. Mucha díszleteket és jelmezeket is tervezett a díva számára, s tőle függetlenül is fáradszatólag dolgozott. Dekoratív pannók sorát készítette el (*Négy évszak, Virágok, A négy művészet, A napszakok, Hónapok, Drágakövek, Négy csillag*), könyveket illusztrált és megújította a plakátművészetet. Az utóbbi műfaj terén olyan örökbecsű remekműveket alkotott, mint a *Lorenzaccio, A kaméliás hölgy, A samáriai asszony, Medea, Hamlet, Tosca, Mélisande hercegnő*. 1888-tól Franciaországban, majd 1905–1910 között az Egyesült Államokban élve is kapcsolatban maradt szülőföldjével, 1910-ben pedig hazatért. Nem sokkal visszatérése után dekoratív festményeket készített a Prága építészeti ékkövei közé tartozó Közösségi Ház (Obecní dům) számára, és hozzájárult élete legnagyobb vállalkozásához, a szláv népek történelmének meghatározó eseményeit felidéző *Szláv eposz* megfestéséhez. Mucha tizennyolc évig tartó lankadatlan fáradozása húsz nagyméretű, látomásos mű megszületését eredményezte. Az idős koráig dolgozó művész megérte hazája német megszállását is, mi több, a Gestapo az elsők között tartóztatta le, de végül hazaengedték. A sors különös sze-

Alfons Mucha 1906-ban
(Fotó: Geo. K. Lawrence Co., Chicago)

szélyéből az általa olyannyira szeretett Franciaország nemzeti ünnepén, az 1789. évi forradalom százötvenedik évfordulóján hunyt el. (Lásd még: *Bohemia, 1998/1–2. sz. 34. o.; 2002/2003. 3–4. sz., 49. o.; 2005/1–2. sz. 10. o.; 2009/2010. 1–4. sz., 2, 82–83. o.; 2010/2011. 1–4. sz. 46. o.; 2013/2014. 1–4. sz., 10. o.) (160 éve született)*

Miroslav Vomáčka
tollrajza Svobodáról

Ludvík Svoboda (1895. november 25., Hroznatín–1979. szeptember 20., Prága), magas rangú cseh(szlovák) katonatiszt, politikus, 1968–1975 között Csehszlovákia köztársasági elnöke. Már az első világháborúban is harcolt, a másodikban pedig, miután a megszállt Csehszlovákiából Lengyelországra át a Szovjetunióba távozott, meghatározó szerepet játszott az ottani cseh-szlovák katonai alakulat megszervezésében, előbb alezredesi, majd ezredesi és dandártábornoki rangban. Csapatái élén részt vett Csehszlovákia felszabadításában, 1945 és 1950 között nemzetvédelmi miniszterként tevékenykedett. Az ötvenes évek elején lezajlott koncepciók perék őt sem kímélték, de 1954-ben rehabilitálták. A politikai életbe 1968-ban tért vissza, amikor a megbukott Antonín Novotný helyébe őt választották meg a köztársaság elnökévé, Alexander Dubčeknek a javaslatára pedig a CSKP első titkárává. Svoboda a reformpolitika hívének mutatkozott, az 1968. augusztus 21-i szovjet megszállás ellen tiltakozott és nem volt hajlandó kinevezni a kollaboráns „forradalmi munkás-paraszt kormányt”. Később azonban megbékélt a kialakult helyzettel, és ha nem is tartozott a „normalizáció” élharcosai közé, a maga módján legalizálta és támogatta a diktatórikus viszonyok helyreállítását. **(125 éve született)**

Hiršal 1991-ben
(Fotó: Ulf Andersen)

Josef Hiršal (1920. július 14., Chomutický–2003. szeptember 15., Prága), költő, műfordító az experimentális költészet kiemelkedő és termékeny képviselője, de számos gyermekvers-kötet s néhány prózai mű is őrzi az emlékezetét. Több kötetet is jegyzett partnerével, a sokoldalú irodalmi tevékenységet kifejtő Bohumila Grögerovával (1921–2014). **(100 éve született)**

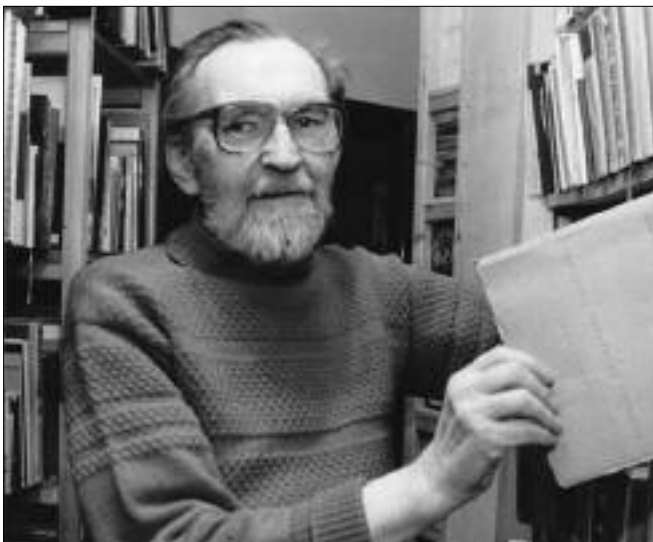
Rudolf Hrušínský (1920. október 17., Nová Včelnice–1994. április 14., Prága), színész, színházi és filmrendező; minden idők legnagyobb cseh színészei között tartják számon, népszerűsége mindmáig töretlen. Pályáját kamaszként kezdte, az igazi hírnevet a *Švejk* 1956–1957-ben leforgatott adaptációjának címszerepe hozta meg számára. (1956-ban a *Švejk, a derék katona*, a következő évben az *Alázatosan jelentem* című film készült el.) Jaroslav Hašek derék katonájának megformálójaként azóta is

felülmúlhatatlannak tartják. Tehetségét a későbbiekben olyan remekművekben is ékesszólóan bizonyította, mint a *Szeszélyes nyár*, *A hulláégető*, *Pacsirták cérnaszálon*, *Sörgyári capriccio*, *Várkastély a Kárpátokban*, *Hóvirágünnep*, *Az én kis falum*. Az 1968. évi demokratizálási folyamat idején az első között írta alá a Ludvík Vaculík által megfogalmazott, a reformok kiteljesítését sürgető *Kétezer szó* című felhívást, s mivel aláírását a „normalizáció” idején sem volt hajlandó visszavonni, a hatalom azzal büntette, hogy hosszú éveken át nem vállalhatott semmiféle színészi munkát. De művészi pályája azonban így is rendkívüli eredményeket hozott és kiteljesedett. **(100 éve született)**

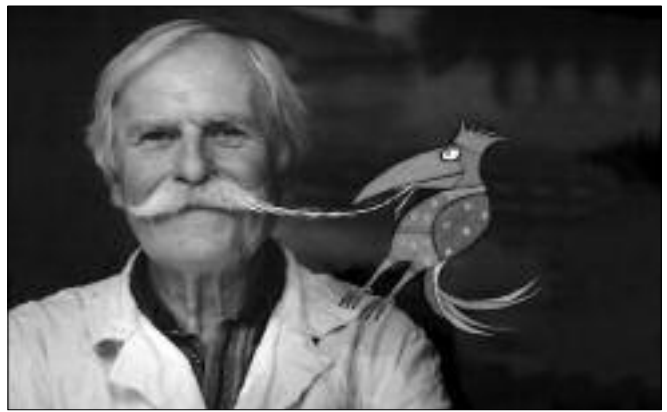
Vlastimil Brodský (1920. december 15., Hrušov–2002. április 20., Slunečná), színész, évtizedeken át a színház, a film és a televíziózás világának egyik legelismertebb, legnépszerűbb alakja volt. Munkásságát számos díjjal ismerték el. A magyarországi néző elsősorban olyan filmek révén emlékezhet az alakjára, mint a *Szigorúan ellenőrzött vonatok*, *Szeszélyes nyár*, *A pap vége*, *Pacsirták cérnaszálon* és a *Várkastély a Kárpátokban*. **(100 éve született)**

Egon Bondy (1930. január 20., Prága–2007. április 9., Pozsony, eredeti nevén Zbyněk Fišer), költő, próza- és színműíró, publicista, filozófus és filozófiatörténész, a hetvenes és a nyolcvanas évek cseh undergroundjának kiemelkedő, jelképes alakja. Kora híres-hírhedt bohémjai között emlegetik, mindenekelelőtt azonban rendkívül művelt, impozáns életművet létrehozó szerző volt, aki javarészt a társadalom perifériáján élte le az életét, és vajmi keveset törődött a sikerrel, az elismertséggel. A szintén legendás zenekar, a Plastic People of the Universe Bondy jó néhány versét megzenésítette, így született meg az *Egon Bondy's Happy Hearts Club Banned* című nagylemez 1974–1975-ben. Bondy élete utolsó időszakában többször járt Magyarországon, s egy regénye és több verse magyar nyelven is megjelent. *(Lásd még: 29 oldal!)* **(90 éve született)**

Egon Bondy (Fotó: Radim Beznoska)

Adolf Born (1930. június 12., České Velenice–2016. május 22., Prága), festő, grafikus, illusztrátor, karikaturista, animációs filmrendező, jelmeztervező, az elmúlt évtizedek cseh képzőművészetének egyik legjelentősebb alkotója. Rendki-

vüli képzeletgazdagságról, leleményességről, mesterségbeli tudásról tanúskodó, összetéveszthetetlenül egyéni művei széles körben ismertté és népszerűvé tették. Az illusztráció műfajának nagymestere volt, képei rendkívüli mértékben megnövelték az általában egyébként is rangos vagy legalábbis érdekes könyvek vonzerejét. **(90 éve született)**

Jana Brejchová (1940. január 20., Prága), színésznő, szépsége és szőkeje okán hosszú ideig a „cseh Brigitte Bardot-ként” emlegették. Hazája filmtörténetének legfényesebb csillagai között tartják számon, s ezt nemcsak szépségének, hanem kétségbevonhatatlan tehetségének is köszönheti. Viharos magánéletében férjként Miloš Forman, majd Vlastimil Brodský is fontos szerepet játszott. Számos híres filmben játszott – említsük meg közülük legalább a *München báró*, *Fennkölt princípium*, *Ha ezernyi klarinét*, *A pap vége*, *Uraim, megöltem Einsteint*, *Egy éj Karlštejnben*, *Csendes öröm* címűeket. **(80 éves)**

Josef Čapek tusrája önmagáról

Josef Čapek (1887. március 23., Hronov–1945. április ?, Bergen-Belsen), festő, grafikus, illusztrátor, karikaturista, díszlettervező, próza-, színmű- és újságíró, Karel Čapek (1890–1938) bátyja, a XX. századi cseh kultúra egyik legkiemelkedőbb képviselője. Képzőművészként az avantgárd irányzataihoz, elsősorban a kubizmushoz és az expreszszionizmushoz kötődött, de a neoklasszicizmus is nagy hatással volt rá. Több művet, például a *Tündöklő mélységek* címet viselő novelláskötetet, a *Rovarok életéből* és az *Ádám, a világtéremtő* című színdarabokat öccsével együtt írt. Önálló irodalmi alkotásai közül kiemelkedik az *Árnyak között* (eredeti címén: *A páfrány árnyéka*) című kisregény, a *Sánta Vándor* című esszékötet, valamint a Magyarországon is népszerű mesekönyv, a *Történetek a kutyusról meg a cicusról*. Josef Čapek öccséhez hasonlóan ismert volt antifasiszta megnyilatkozásairól, s mivel az emigráció lehetőségét visszautasította, maga siettetette a végzetét: a németek a II. világháború kitérésének napján, 1939. szeptember 1-jén letartóztatták, s évekig tartó kálvária vette kezdetét, melynek Dachau, Buchenwald, Oranienburg-Sachsenhausen

és Bergen-Belsen voltak az állomásai. A sors igen kegyetlen volt hozzá: nem sokkal a Bergen-Belsen-i tábor felszabadulása előtt halt meg: halálának oka és napja ismeretlen, és földi maradványait sem találták meg soha. **(75 éve halt meg)**

Jan Zajíc (1950. július 3., Vítkov–1969. február 25., Prága), szakközépiskolai diák, aki Jan Palach példáját követve 1969. február 25-én, a kommunista hatalomátvétel huszonegyedik évfordulóján a prágai Vencel téren felgyújtotta magát, így tiltakozva az ellen, hogy a társadalom Palach önégetése után sem lépett a megszállással és a „normalizációval” szembeni aktívabb ellenállás útjára – ellenkezőleg, még nagyobb apá-

tiába süllyedt. Zajíc cselekedete éppúgy nem mozgósította a lakosságot, mint korábban Palaché. A politikai titkosrendőrség megakadályozta, hogy Prágában temessék el, ahol a búcsúvétel minden bizonnyal nagyszabású néma tiltakozással változott volna, s ekkor már nem volt messze az idő, amikor a hatalom Jan Zajíc és társai, a többi önégető emlékét megpróbálhatta eltörölni. **(70 éve született)**

Összeállította: G. Kovács László

A képek forrása: internet

TOMÁŠ MAZAL: EGONNAL BUDAPESTEN

Egon Bondyval a nyolcvanas évek legeleje óta barátságban voltam, s 2001 után különböző alkalmakat megragadva – például a Kocsis Péter által rendezett Bohémia Fesztiválok apropóján – többször is a társaságában látogattam el Budapestre. Ezek mindig mélyen megélt és felejthetetlen napok voltak.

Legszívesebben kettesben s céltalanul kóboroltunk a belvárosban, a széles és a párizsiakra emlékeztető bulvárokon, amelyeket Magyarország mozgalmas történelmének hőseiről neveztek el, egyenruhát viselő délceg és szép férfiakról, akikhez magának a császárnénak, Sissinek a sóhajai szálltak, mert szerette őket. A régi monarchia szelleme egyébként is aranyszínű fénykoszorúként lebegett felettünk. Lassan bandukoltunk az Andrásy úton, s ha már nem hívtak meg bennünket Lehár Ferenc operettjének az előadására, akkor legalább belestünk az Operaház előcsarnokába, a Deák Ferenc tér közelében pedig, egy félreeső utcácskában gyakran kutyákként, álldogálva lefetyeltük az olcsó bort: „A Merőkanalakhoz” – így hívtuk ezt a helyet, annak alapján, ahogy a poharakba kitöltötték a bort; remélhetőleg mindmáig megvan. Aztán egy körivet leírva a Rákóczi úton tértünk vissza (csak az a kár, hogy Orvos Miklós akkor még nem üzemeltette azóta egész Budapesten híressé vált kocsmáját, a Hrabal Sörözőt), hogy egy merőleges utcára óhatatlanul rákanyarodva egy egyszerű népi étkezde felé induljunk, ugyanis délidő volt, és a Klauzál térre mentünk soletet enni. Egy közeli, ütött-kopott és cseppet sem feltűnő, Talmud-iskolának otthont adó épületben az ottani szolgáltevőtől titokban és aprópénzért szereztem Bondynak némi maceszt. Kicsi, vidékies asztalokhoz ültünk le a számtalan utcai kávézóban, ahol erős kávét ittunk, s úgy éreztem, a magyar pusztai illatát árasztja, vagy a parttalan melankólia sivárságát és szomorúságát. Egon egymás után szívta a cigarettákat, s beszélt és beszélt... – már nem is tudom, mit.

S amikor feljöttek az első kora esti csillagok, akkor egy pinceklubban a Bohemia Baráti Körhöz tartozó kedves haverok vártak ránk és sok jó barát. Az egész társaság jó szelleme, Polgár Laci mindenről gondoskodott. Kabátja feneketlen zsebeiből, nagy hátizsákjából, szövet- és nejlontás-káiból különböző könyveket húzott elő, folyóiratokat, újságokat, feljegyzéseket tartalmazó papírokat, selejtpapírok darabjait... Megelőzte önmagát az időben, szava akadozott az információktól, amelyeket ismernünk vagy tudnunk kéne, vagy épp most kellene megismernünk és megtudnunk őket; közben erős sört ivott, az asztalon pedig hazai eredetű, elsőrangú pálinkával teli kupicák tűntek fel, hogy aztán elhullott hadsereggént, üresen tűnjenek el – s az általam

kedvelt, Zwack-féle Unicum és Koshor Szilva sem hiányzott. Arra végképp nem emlékszem, hogyan végződtek ezek az esték: ki vezetett el vagy támogatott engem, s ki cipelte el a hátán vagy a karjaiban Bondyt a szállodába – ezt máig sem tudom. Csak a másnapi nagy és olthatatlan szomjúságra emlékszem: rajtam folyt át a Duna, s még mindig kevés volt nekem.

2003 nyarán ugyanabban a hónapban jelentek meg Budapesten a könyveink,* s a hírneves könyvhét keretében a belváros központjában, egy téren dedikáltunk. Perzselt a nap, fullasztó volt a hőség. Bondynak zsebkezdő volt a fején, négy csomót kötött rá; sóhajtozott, egy folyóparti uszoda árnyékába kíváncszott, én pedig a hűvösbe és az irgalmas „merőkanalak” kínálta felfrissülésre vágytam.

Végül kompromisszumra jutottunk, és a sárga földalattival, a „babáknak való metróval” a Széchenyi fürdőbe indulunk. Bondy parányi fürdőnadrágot, „fecs két” és műanyag úszósapkát kapott kölcsön, nekem saját fürdőnadrágom volt. Ami a napból maradt, ott töltöttük el: Bondy derékig a forró vízben állt, s beszélt és beszélt... – már nem is tudom, mit.

Arra is emlékszem, hogy egy másik budapesti látogatásunk idején a szállodai recepciós idejében szólt nekem, hogy az elutazás napján a szobákat délelőtt tizenegy óráig el kell hagynunk. Ez rendben is volna, mondtam magamban: a vonat csak 14 órakor indul, sétálunk egyet a városban. Amikor ezt közöltem Bondyval, tördelni kezdte a kezét, és gyászosan siránkozott: „Mazal úr, miért választott az elutazáshoz ilyen kora reggeli gyorsvonatot? Hát nem tudja, hogy Bondy, a költő, csak tizenöt órakor kel föl? Az isten szerelméért, már tizenegy órakor hagyjuk el a jól felmelegített ágyat – hiszen akkor mélységes éjszaka van! Maga tudja, hogy állok az alvással, és milyen fáradságba kerül, hogy elaludjak: a gyógyszerre szeszt iszom, hogy hasson. Ez a költő halála – ilyenkor fölkelni...!” Sejtettem, hogy így lesz, nem is kommentáltam a dolgot, hagytam, hogy ő tárgyaljon a recepción. Odament. Tudom, hogy németül beszélt, elég halkán, aztán elég gyorsan visszatért a szobába. Tizennégy órakor a vonat megbokrosodott bikaként száguldott a Duna mentén, a szlovákiai Érsekújvár felé, aztán Prágába. Bondy az ablak mellett ült, fején tipikus baretteje, s beszélt és beszélt... – már nem is tudom, mit.

Egon Bondyval valóban szívesen utaztam Budapestre, és mindig volt mit mondanunk egymásnak...

(G. Kovács László fordítása)

2019. december 25.

*A Vörösmarty téren Egon Bondy: A völgy (Korma Könyvek, Budapest, 2003) és Tomáš Mazal: Bohumil Hrabal zajos magánya (Sziget K., Budapest, 2003) című könyvét dedikálták. – A szerk.

Karel Čapek: *R.U.R.*, 1920, dráma; a mű irodalmi kvalitásain túlmenően annak köszönheti hírnevét, hogy itt bukkan fel legelőször egy világszerte elterjedté vált, rendkívüli „karriert” befutó kifejezés, a „robot”, a szó azóta is használatos értelmében. A kifejezés azonban nem Karel Čapek, hanem a bátyja, Josef leleménye volt, öccse révén ő gazdagította egy új szóval a világot.

Vladimír Holan: *Kakast Aszklépiosznak, Éjszaka Oféliával* (*Noc s Ofelií, Asklepiovi kohouta*), 1970, verseskötetek

Bohumil Hrabal: *Bimbók* (*Poupata*), 1970, elbeszélések

Ladislav Fuks: *Mooshaberné egerei* (*Myši Natálie Mooshabrové*), 1970, regény

Ludvík Vaculík: *Tengerimalacok* (*Morčata*), 1970, regény

Milan Kundera: *Nevetséges szerelmek* (*Směšné lásky*), 1970, elbeszélések; a korábban „füzetekben” – valójában karcsú kis kötetekben – kiadott tíz elbeszélésből az önmagával szemben rendkívül szigorú szerző nyolcat tartott meg (számkukat később hétre csökkentette), s hosszú időre ez mű lett az utolsó, szülőföldjén legálisan megjelent könyve. (Kundera műveivel a könyvesboltok polcain csak 1989 után találkozhattak újra az olvasók: a brünni Atlantis kiadó 1991-ben ismét közreadta a *Tréfa* (*Žert*) és a *Nevetséges szerelmek* (*Směšné lásky*) végső, az író által ellenőrzött változatát. A csehül írt regények azóta kivétel nélkül megjelentek az Atlantisnál. Ugyanitt látott napvilágot az eredetileg franciaul írt esszék sorozata, melyeket maga a szerző fordított cseh nyelvre.)

Ivan Klíma: *Szerelmesek egy napra* (*Milenci na jeden den*), 1970, elbeszélések

Vladimír Körner: *Homokkaszta* (*Písečná kosa*), 1970, történelmi regény

AMI MEGMARAD/T 50 ÉV UTÁN 2020-BAN IS

Válogatás az 1970-es év jelentős cseh filmjeiből

1968

Uram, maga özvegy (*Pane, vy jste vdova*) – rendezte Václav Vorlíček; az akkori nézők és az utókor nagy szerencséjére a számos tekintetben komor és nyomasztó 1970. év is új vígjátékok sorát hozta, melyek közül Vorlíček műve vitathatatlanul kiemelkedik. A váratlan fordulatokkal, bizarr és mulatságos ötletekkel teli film azt a kérdést „vizsgálja”, milyen bonyodalmakkal és veszedelmekkel járhat, ha egy uralkodó a hadsereg felosztatása mellett dönt, de a tábornokok nem kívánnak ebbe beletörődni... A film sikeréhez és maradáóságához olyan színészek járultak hozzá, mint Jiří Sovák, František Filipovský, Miloš Kopecký, Helena Růžičková, Iva Janžurová és Vladimír Menšík. (*Lásd még: 10. oldal!*)

Négy gyilkosság elég, drágám (*Čtyři vraždy stačí, drahoušku*) – r. Oldřich Lipský; a zseniális Limonádé Joe és jó néhány más elsőrangú vígjáték alkotója ezúttal is remekelt: a képregény műfaját szellemesen kiaknázó bűnügyi komédia a XXI. századi nézőnek is nagyszerű szórakozást nyújt, és meggyőzően bizonyítja, milyen bajok származ(hat)nak abból, ha egy szolid irodalomtanár maffiózók közti háborúskodásba keveredik, s a kinyíló ajtókból egyik hullu zuhan ki a másik után... A filmben többek között Lubomír Lipský, Jiřina Bohdalová, František Filipovský, Iva Janžurová, Josef Hlinomaz és Jan Libíček tesz tanúbizonyságot újra kivételes színészi képességeiről.

A fül (*Ucho*) – r. Karel Kachyňa; ez a különös lélektani kamaradráma rögtön megszületése után mostoha sorsra jutott: a cenzúra megakadályozta, hogy a közönség elé kerüljön – s az elnyomó rezsim szempontjából okkal. A film ugyanis egy házaspár életének egyik epizódja ürügyén azt mutatta/mutatja be, miként uralkodhat el a hatalomtól való félelem még azokon is, akik a „felsőbb körökhöz” tartoznak, s milyen következményekkel jár, ha valaki úgy sejt, hogy lehallgatják. Az 1968 ősztől fokozatosan kiépült „normalizáció” légköréről különösképpen sokat elmondó mű csak 1990-ben szabadult ki a dobozból.

Az üstökösön (*Na kometě*) – r. Karel Zeman; az *Utazás az őskorba* (*Cesta do pravěku*) és az *Ördögi találmány* (*Vynález zkázy*) bámulatosan leleményes alkotója ezúttal is Verne Gyula egyik regényében talált rá az ihletforrásra: a Hector Servadac a francia mester által megálmodott különleges utazások sorába illeszkedik, és a naprendszerbe invitálja az olvasót, illetve a filmrendező a nézőt. Az Észak-Afrika partvidékéről leszakadt s a világűrben vándorló földdarab és lakóinak mulatságos, az izgalmakat sem nélkülöző története ízig-vérig zemani mű: a játék- és az animációs film elemeinek vegyítésén alapuló alkotás fél évszázad múltán is kortalan(nak tűnik).

Valerie és a csodák hete (*Valerie a týden divů*) – r. Jaromil Jireš; a Vítězslav Nezval 1932-ből származó regénye alapján született film a jeles rendező életművének egyik legkülönösebb és legszebb darabja: stilizált, a szecessziót és a szürrealizmust idéző, poétikus látványvilága, horrorisztikus mozzanatokban és erotikus motívumokban bővelkedő, csapongó története ma is megragad(hat) mindenkit, aki nem habozik belépni az álom kapuján...

Vok úr esküvői (*Svatby pana Voka*) – r. Karel Steklý; a történelmi témájú vígjáték a XVI. század végén, II. Rudolf korában játszódik, és azt meséli el, milyen bonyodalmak árán köthetett házasságot Petr Vok, a hírneves Rožmberk nemzetség utolsó tagja. A címszereplőt a felejthetetlen Miloš Kopecký keltette életre.

Gyanú (*Podezření*) – r. Jan Matějovský; négy férfi drámai története, akiket a német megszállás idején véletlenszerűen letartóztatnak, s azzal szembesülnek, hogy talán az életükért is meg kell majd küzdeniük, akár egymás ellenében is. Miként lehet helytállni egy ilyen súlyos, jellempróbáló helyzetben? A főszerepekben olyan kiváló cseh színészeket láthatunk, mint Rudolf Hrušínský, Pavel Landovský, Vlastimil Brodský és František Husák.

Újra átugrom a pocsolyákat (*Už zase skáču přes kaluže*) – r. Karel Kachyňa; megható és felemelő történet a rossz sors elleni kitartó küzdelemről, az akarat erejéről: a gyermekbénulás miatt járásképtelen falusi fiú nem törődik bele, hogy nyomorékként éljen, s mivel nem adja fel a harcot, el is nyeri a jutalmát – megszabadul a kerekesszéktől, és megvalósítja nagy álmát: megtanul lovagolni.

A szépséges dragonyos partijai (*Partie krásného dragouna*) – r. Jiří Sequens; a vígjátéki elemekben gazdag krimi cselekménye egy gyilkosság körül bonyolódik, melynek az elkövetésével egy fiatal dragonyostisztet gyanúsítanak. Kiderül róla, hogy ártatlan, de másvalami is: a rendkívül jóképű katonája javíthatatlan és veszedelmes házasságszedelgő... A főszerepben a fiatal Josef Abrhám tűnik fel, de Jaroslav Marvannal, Vladimír Menšíkkel, Stella Zázvorkovával és Květa Fialovával is találkozhatunk a filmvászonon.

Összeállította: G. Kovács László

2019. MÁRCIUS

2018 legjobb 50 gyerekkönyve közé került a Magyar Gyermekirodalmi Intézet értékelésén a cseh témákat gondozó Csirimójo Kiadó két könyve: Bámulatos robotexpedíció és Egérke enciklopédiája is! *(A kiadóról és könyveiről lásd: Bohemia 2018/2019. 1–4. sz., 50. oldal!)*
Időpont: 2019. március 22.
Helyszín: Budapest, Petőfi Irodalmi Múzeum

A boldog Csirimójo csapat a PIM-ben

Irodalom Éjszakája – 22 ország 23 kortárs szerzőjének regényeiből olvastak fel a Radnóti Színház művészei.
 Téma: családi fészek. A cseh *Alena Mornštajnová*: Hana című regényéből a Ráth Görgy-villában hangzott el részlet *Takács Kati* előadásában, *J. Hahn Zsuzsanna* fordításában.
Időpont: 2019. március 28. (később Debrecenben is)
Helyszín: Budapest VI. kerületi intézményei

2019. ÁPRILIS

Memories (Emlékeim) – **Robert Vano** nemzetközi hírű fotóművész Polaroiddal megörökített személyes emlékeinek kiállítása, először a Budapest Photo Festival hivatalos programjában. *(Lásd még: 60. oldal!)*
Időpont: 2019. április 3–21.
Helyszín: FUGA Budapesti Építészeti Központ A 26.

Budapesti Nemzetközi Könyvfesztiválon **#Nemcsak Kisvakond** címmel külön standon a Csirimójo Kiadó képviselte a cseh gyermekirodalmat új könyvekkel, bemutatókkal és foglalkozásokkal: **Furda borz filmet forgat** könyvbemutatója (Írta: *Petr Stančík*, illusztrálta: *Lucie Dvořáková*, fordította: *Hanzelík Gábor*), **Gréta és Furda a Kis Könyves Éjen** (Írta: *Andrea Gregušová*, illusztrálta: *Nastia Sleptsova*, fordította: *Petřovská Flóra*).
Időpont: 2019. április 25–28.
Helyszín: Budapest, Millenáris és a Két Egér Könyvesbolt

2019. MÁJUS

A 40 évnél fiatalabb, kezdő műfordítóknak hirdetett **Susanna Roth műfordítói verseny évi nyertese** a zsűri (*J. Hahn Zsuzsanna* és *Beke Márton*) döntése alapján *Kolláth Anna Laura* lett *Anna Cima*: *Probudím se na Šibuji*

(Sibujában ébredtek) című kötetéből fordított részletéért

Időpont: 2019. május 16.

Helyszín: Budapest, Cseh Centrum

*Kolláth Anna (jobbra), a fordítói pályázat ifjú nyertese
(Fotó: Jana Poupová)*

HATÁRTALAN DESIGN + 14. madeinhungary + 7. Meeting of European and Central European Designers

– cseh, francia, lengyel, magyar, német, olasz, osztrák, portugál, román, spanyol, szlovák és svájci designerek kiállítása és találkozója. A Határtalan Design Díjakat a bútortervezői kategóriában a lengyel Studio Malafor és a magyar Blum & Wolf nyerte el, az ékszertervezőknél megosztva *Viktor Kováč*, a pozsonyi Academy of Fine Arts and Design hallgatója és *Tata Akhatova*, a pilseni Ladislav Sutnar Faculty of Design and Art of the University of West Bohemia diákja kapta, a textil kategóriában *Kollár Ágnes*, a Budapesti Metropolitan Egyetem textiltervező szakos hallgatója érdemelte ki.

Időpont: 2019. május 31–június 23.

Helyszín: Budapest, Új Budapest Galéria (Bálna)

2019. JÚNIUS

90. Ünnepi Könyvhét – ahol közös standdal szerepelt a Cseh Centrum, a Csirimóji Kiadó és a Csodaceruza magazin. A **Margó Irodalmi Fesztivál**on a Csirimóji Kiadó és a Csodaceruza két #nemcsakkisvakond workshopkal várta a gyerekeket.

Időpont: 2019. június 13–17.

Helyszín: Budapest, Dunakorzó és Petőfi Irodalmi Múzeum

2019. SZEPTEMBER

10. Európai nyelvi Koktélbár Budapesten 21 kulturális intézet és nagykövetség együttműködésében – **csehül is!**

Időpont: 2019. szeptember 19–20. (26-án Győrött)

Helyszín: Budapest, Olasz Kulturális Intézet

Világjáró gyerekek programsorozat vendége Csehország a Csirimóji Kiadó magyarul megjelent cseh gyerekkönyveivel.

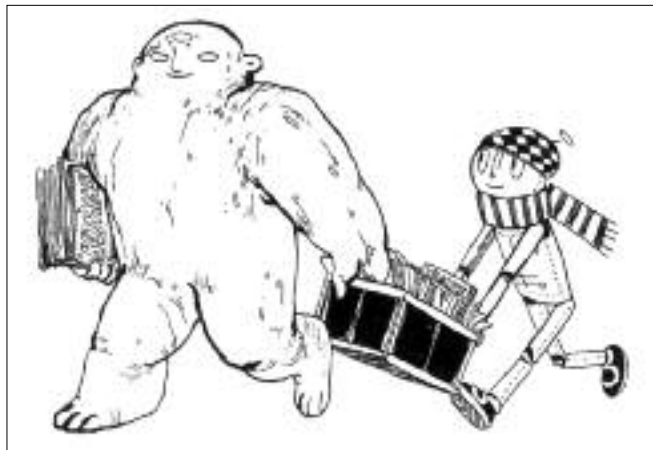
Időpont: 2019. szeptember 28.

Helyszín: Budapest, Deák17 Galéria

Történelmi Képregény-fesztivál és -kiállítás részeként önálló cseh képregény-kiállítás „Eközben egészen máshol – A cseh képregény évszázada” címmel.

Időpont: 2019. szeptember 7–22. (októberben Pécsen)

Helyszín: Esztergom, MNM Esztergomi Vármúzeuma

BÁRSONYOS FORRADALOM – Fotókiállítás az 1989-es történelmi fordulatot megelőző és követő időszak Csehszlovákiájáról 15 neves cseh fényképész 35 fényképéből. Kurátor: *Dana Kyndrová*.

Időpont: 2019. október 3–18.

Helyszín: Budapest, Cseh Centrum

ICONIC RUINS? / IKONIKUS ROMOK? – Áttekintő kiállítás és előadás a háború utáni szocialista építészetről a visegrádi országokban 1989-ig. Kurátorok: *Petr Vorlík (CZ)*, *Henrieta Moravčíková (SK)*, *Anna Cymer (PL)*, *Mészáros Ábel (HU)* építészettörténészek.

Időpont: 2019. október 7–22.

Helyszín: Budapest, Magyar Építőművészek Szövetsége

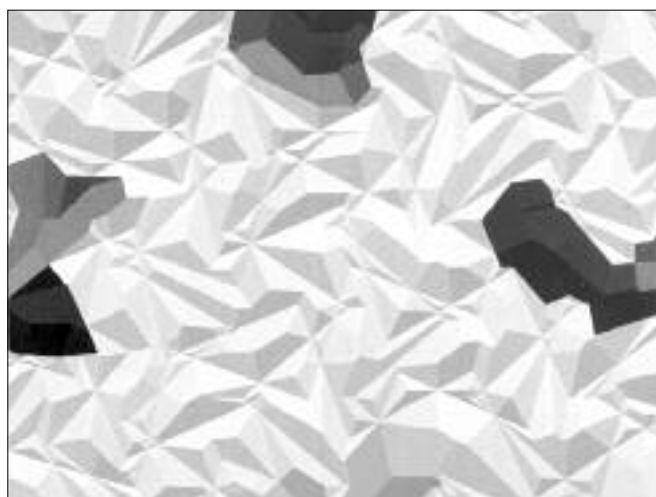
Az egyik ikonikus rom (?) – a libereci TV-torony

Cseh irodalom az őszi Margó Fesztiválon a Csirimojó Kiadó új gyerekkönyvének – **Jakub Plachý**: A nagy pisikönyv – bemutatójával. Az illusztrátor szerzővel és **Pet'ovská Flóra** műfordítóval **Papp Éva** punk-énekes beszélgetett.
Időpont: 2019. október 10–13.
Helyszín: Budapest, Várkert Bazár

Történelmünk visszaszerzése – Rudolf Kučera és Közép-Európa címmel – Konferencia és kerekasztal-beszélgetés. Előadók: **Mitrovits Miklós** (HU), **Petr Placák**, **Petruška Šustrová**, **Adam Drda** (CZ). Kerekasztal-beszélgetők: **Varga György**, **Gyurcsák Iván**, **Szarka László**.
Időpont: 2019. október 14.
Helyszín: Budapest, NKE Ludovika Campus

Petr Kvíčala és Lukáš Karbus, cseh festőművészek kiállítása Brnóból, a nagykövetség rendezésében.
Időpont: 2019. október 24.
Helyszín: Budapest, Cseh Nagykövetség

Petr Kvíčala: No. 22.

12 világ az Első Budapesti Illusztrációs Fesztiválon a kortárs cseh gyermekkönyv-illusztrációt bemutató vándorkiállítást **Radim Kopáč**, a kiállítás kurátora és **Lucie Orbók**, a Cseh Centrum igazgatója nyitotta meg.
Időpont: 2019. október 29–30.
Helyszín: Budapest, Petőfi Irodalmi Múzeum

CSEKKOLD 4.0 – cseh színházak vendégszereplése Budapesten. Műsoron szerepelt: – **William Shakespeare: Szeget szeggel** a prágai Divadlo pod Palmovkou társulatának előadásában, rendező: **Jan Klata**; – **Előttünk a múlt – Jiří Havelka: Elitek** (Fordította: **Gál**

Róbert), David Košťák: A szívnek rács mögött a helye (Fordította: **G. Kovács László**), a Katonai József Színház felolvasószínházi előadásában, rendező: **Dankó István**; – **Stefano Massini: Dinasztia. Lehman Brothers** a brnói Divadlo Husa na provázku előadásában, rendező: **Michal Dočekal**.
Időpont: 2019. november 8–11.
Helyszín: Budapest, Katona József Színház

Cseh gyerekkönyv-illusztrációk – 12 feltörekvő cseh kortárs illusztrátor kiállítása.
Időpont: 2019. november 14–
Helyszín: Budapest, KREA Design Iskola

Radim Kopáč gyerekkönyve

Akkor és most – Bársonyos forradalom 1989 – visszatekintő beszélgetés a csehszlovák rendszerváltás 30. évfordulója alkalmából az események résztvevőivel: **Rudolf Chmel**, irodalomtudós, egyetemi oktató, politikus, Csehszlovákia egykori magyarországi nagykövete, **Szigeti László**, könyvkiadó, az egykori VPN vezetőségi tagja és a Független Magyar Kezdeményezés alelnöke, **Varga György**, műfordító, Magyarország egykori prágai nagykövete.
 Moderátor: **Mink András** történész.
Időpont: 2019. november 19.
Helyszín: Budapest, Közép-Európai Egyetem

THE VELVET REVOLUTION 1989 – A prágai Nemzeti Múzeum képregényszerű kiállítása az 1989. november 17-én kezdődő események előzményeiről, történetéről és következményeiről, a korszak legfontosabb személyiségeiről.

A Velvet Revolution 1989 kiállítás megnyitóján

#Havel na hrad! a cseh és szlovák nagykövetség szervezésében.

Időpont: 2019. november 19–december 15.

Helyszín: Budapest, Open Society Archives

Petr Sís: A FAL, avagy hogyan nőttem fel a vasfüggöny mögött – a berlini fal leomlásának 30. évfordulója alkalmából magyarul megjelent könyv bemutatója, a Csirimojó Kiadó gondozásában, *Peťovská Flóra* (képen jobbra) fordításában, a szerző (képen középen) prezentációjával és dedikálásával. *(Lásd még: 42. oldal!)*

Időpont: 2019. november 20.

Helyszín: Budapest, Open Society Archives

Petr Sís [Peter Sis] nemzetközileg elismert gyerekkönyv szerző, illusztrátor, grafikus és animációs filmek alkotója. 1949-ben született Brünnben, Csehszlovákiában. A hatvanas években nagy hatással volt rá a nyugati ellenkultúra, Allen Ginsberg költészete, a Beatles és a Rolling Stones zenéje. Prágában és Londonban tanult animációs filmrendezést. *Hlavy* (Fejek) című, 1980-ban készített animációs rövidfilmjével Arany Medve díjat nyert Nyugat-Berlinben. 1982-ben utazott az Egyesült Államokba, ahonnan aztán nem tért vissza Csehszlovákiába. 1988 óta amerikai állampolgár.

2020. JANUÁR

Újévi koncert és búcsúbuli – *Lucie Orbók*, a Cseh Centrum igazgatója 2018. év végén lejárt közel öt évi megbízatása után, zártkörű rendezvény keretében hivatalosan elbúcsúzott budapesti állomáshelyétől, hogy majd Erdélyben folytassa egyéni életútját és kultúr-missziós tevékenységét férjével, *Orbók Áronnal*! A Cseh Centrum „ügyvivője” az új igazgató megérkezéséig a hazai rezidens *Gál Róbert*, kultúr-referens barátunk. Fellépő zenekarok: Fekete Seretlek (CZ/SI/SK), HarMálek Orchester (CZ).

Időpont: 2020. január 20.

Helyszín: Budapest, Cseh Centrum

A búcsúinterjút lásd folyóiratunk mellékletében!

Lucie Orbók (sz. Málková) fiatalos, sokszínű programötleteivel friss, dinamikus szellemet, mozgalmas életet hozott Budapestre és jó emléket hagy hátra a cseh kultúra barátainak! Töretlen kedvet, kitartást, elánt kívánunk további – közép-európai – életútjához a partnerek nevében!

Lucie Orbók és csapata:

Tom Kolomazník, Peťovská Flóra, Szorcsik Anna, Kristýna Jordánová, Juhászné Hahn Zsuzsanna, Kolláth Anna Laura, Jana Poupová, Marie Lelovičová, Gál Róbert és Tereza Tomášová

2020. FEBRUÁR

CSEH FILMKARNEVÁL a legfrissebb kortárs filmekből:

– **Terrorista (Teroristka)** Komédia, 2019, 95 min. Rendező: *Radek Bajgar*;

– **Festett madár (Nabarvené ptáče)** Dráma, fekete-fehér, cseh–szlovák–ukrán, 2019, 169 min. Rendező: *Jerzy Kosiński* azonos című regénye alapján. Rendező: *Václav Marhoul*;

– **Nemzeti sugárút (Národní třída)** Dráma, cseh–német, 2019, 91 min. *Jaroslav Rudíš* azonos című regénye alapján. Rendező: *Štěpán Altrichter*;

– **Forman vs. Forman** dokumentumfilm, cseh–francia, 2019, 78 min. Rendező: *Helena Třeštíková, Jakub Hejna*;

Tulajdonosok (Vlastníci) Komédia, 2019, 97 min. Rendező: *Jiří Havelka*;

– **Nők, ha futnak (Ženy v běhu)** Komédia, 2019, 93 min. Rendező: *Martin Horský*.

Időpont: 2020.02.19–23.

Helyszín: Budapest, Toldi Mozi

Lapzárta után: 2020 márciusától a világvárvány miatti veszélyhelyzetben a rendezvények szünetelnek, Cseh Centrum.

1989

30 éve
förtént

Az 1989-es bársonyos forradalom 30. évfordulója alkalmából 2019-ben számtalan kiállítás nyílt korabeli fotókból Prágában és Csehország szerte – felidézve a sorsfordító napokat egész Közép-Európában, amikor összeomlott a demokratikusnak mondott ún. szocialista rendszer és megnyílt a lehetőség az új szabadság felé... Két prágai fotókiállítás képeiből – az Óvárosi Városházán Jan Šibík: 1989 forradalmi év, a Prágai Vár Királyi kertjében, Anna királyné nyári palotájában 1989: A vasfüggöny leomlása címmel –, kommentáló karikatúrákból és Zachár Ottó barátunk szintén akkor készült felvételeiből közlünk emlékeztető csokrot. – A szerk.*

*Zachár Ottó 1989-es képeit lásd még: Bohemia folyóirat, 1999. december, VII. évf. 3–4. sz. 27–28. és 2009/2010. XVII. évf. 1–4. sz. 49. oldal + évfordulós megemlékezésünket lásd: Bohemia, 2018/2019., XXVI. évf. 1–4. sz., 32–33. oldal!

Interjú Bial Tibor új nagykövettel

2019 szeptemberétől – Juraj Chmiel öt éves megbízatásának lejártá után – új diplomatát köszönhetünk a Cseh Köztársaság budapesti nagykövetségének élén: Bial Tibort. Személye nem ismeretlen a magyar közönség előtt, hisz előtte tíz éven át a Czech Trade Promotion Agency–CzechTrade Budapest-et vezette, mely kirendeltség a Cseh Köztársaság Ipari és Kereskedelmi Minisztériumának exportot támogató állami szervezetének székhelye a cseh nagykövetség Rózsa utcai épülete. Így neki sem ismeretlen Magyarország, sőt kiválóan beszél magyarul. Nem véletlen, de ez kiderül Bohemia folyóiratunk olvasóinak adott bemutatkozó interjújából. – A szerk.

Kedves Tibor!

Mindenekelőtt engeddd meg, hogy a Bohemia Baráti Kör tagsága és folyóiratunk olvasótábora nevében gratuláljunk a nagyköveti kinevezésedhez. Milyen tervekkel vágsz neki az új feladatnak?

Köszönöm szépen a gratulációt! Mint ahogy ezt tettem korábban is, az új feladatoknak, vagy az új kihívásoknak mindig óriási lelkesedéssel és sok-sok tervvel vágok neki. Sőt, épp a héten jegyezte meg viccesen egyik kollégám, hogy lassítsunk egy picit a tempón, mert egy-egy megbeszélésen mindig 2–3 új ötlet születik, amit meg lehetne valósítani a következő időszakban. Elsősorban, folytatni szeretnénk, ha úgy tetszik, szeretnék rákapcsolódni az előző nagykövet, Juraj Chmiel úr és nagykövetségi kollégáinak sikeres munkájára. Ezen munka eredményességét és pozitív fogadtatását mi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy 2019. szeptemberben nagykövet úr megkapta a Magyar Köztársaság középkeresztjét! Mindezek mellett ez a munka igazi csapatmunka, s hála Istennek, a nagykövetségen csupa tehetséges, a maga munkakörében nagyon jó és aktív munkatárs segítségére számíthatok. Hogy a konkrét tervekről is eláruljak valamit, elmondhatom, hogy célunk az egyik leginnovatívabb és leginkább nyitott nagykövetséggé válni. Ahogy új szlogenünk is hirdeti: „Csehország a jövő országa”. Ennek megfelelően követségünk mindenkinek megjelenési lehetőséget biztosít, valamint minden olyan céget és szervezetet támogatni fog, amelyek a jelen és jövő számára előremutató, modern technológiákon alapuló megoldást, vagy terméket szeretne bemutatni a magyar közönségnek. Hagyományos tevékenységünk mellett pedig erősíteni fogjuk a társadalmi és kulturális szerepvállalásunkat, valamint a sport, az aktív és egészséges életmód területén való munkánkat.

Régóta ismerünk Téged, hiszen hosszú időt töltöttél el a CzechTrade képviselőjeként Magyarországon. De mesélnél-e valamit az előzményekről? Tudjuk, hogy Kassán születél, ott jártál magyar gimnáziumba, Miskolcon pedig egyetemre. Már ekkor vonzódtál a gazdasági élethez, a közgazdaságtan gyakorlati alkalmazásához, vagy ez csak később alakult ki?

Így igaz, Kassán születtem és ott éltem le gyermekkoromat. Érettségi után pedig a közeli Miskolcon folytattam felsőfokú tanulmányaimat a gazdaságtudományok területén. A kilencvenes évek vége nagyon nehéz időszak volt a régióban, és ahhoz, hogy az ember friss diplomával a kezében a szakmájában tudjon elhelyezkedni, komoly kapcsolatokra volt szüksége. Ennek híján sodort tovább az élet egészen Budapestig, ahol egy ruhaipari vállalat külkereskedelmi munkatársaként helyezkedtem el, és én feleltem a cseh és szlovák piacokért.

Később átnyergeltem a számítástechnika világába, majd be-szippantott a gépipar. Mindegyik cégnél elsősorban a cseh- és szlovák piacokért feleltem, majd ez bővült még Lengyelországgal, később pedig a balkáni régióval. Szerencsére, minden munkahelyemen sikerült maradandót alkotnom, hol a legnagyobb volumenű üzlet tető alá hozásával a cég történetében, hol egy teljesen új termék regionális piacra történő sikeres bevezetésével. Az igazán nagy áttörés 27 éves koromban következett be, amikor az akkori munkáltatóm, egy piacvezető német hajtástechnikai elemeket gyártó cég felkért, hogy alapítsam meg közép-európai kereskedelmi és logisztikai központját, valamint legyek az újonnan alapított cég ügyvezetője. Óriási szakmai kihívás volt, de fűtött az a bizalom, amelyet az anyavállalat vezetősége részéről éreztem. 13 év privát szektorban szerzett tapasztalatával a hátam mögött jelentkeztem 2010-ben a CzechTrade budapesti kirendeltségének vezetői tisztségébe. A magyar piac több iparágán is átfutó ismerete, a kapcsolatrendszer, valamint a biztos nyelv- és helyismeret elegendőnek bizonyult ahhoz, hogy pályázatom sikeres legyen, és szakmai szempontból megkezdődhesen életem legszebb és legizgalmasabb időszaka.

Hallhatnánk a CzechTrade-nél végzett munkádról, a mostanit megelőző évekről? Mikortól kezdte el és mennyi időt töltöttél el ott?

2010 nyarán kezdtem el a CzechTrade prágai központjában dolgozni és rövid kiképzés után, októberben nyitottam újra, 3 éves szünet után a szervezet budapesti kirendeltségét. A dolog érdekessége, hogy Egressy Dóra, akivel majd 8 évig vittük közösen a budapesti irodát, és aki most a CzechTrade Budapest új igazgatója, már gyakornok korábban is itt tevékenykedett a cégünknel, azaz bizonyos szempontból szolgálatilag ő a rangidős. Megjegyzem, személyében a legjobb kezekben van a budapesti iroda vezetése. Jómagam 2010 októberétől 2019. májusáig voltam a CzechTrade budapesti irodájának vezetője, amivel a leghosszabb ideig egy helyen szolgáló kirendeltség vezetője lettem. 2012 januárjától pedig regionális igazgatóként is tevékenykedtem, ami annyit jelent, hogy a magyarországi aktivitásaink mellett feladatom volt a régióba tartozó további öt iroda menedzselése, szakmai vezetése. Régiókba tartoztak a román, bolgár, szerb, horvát és a montenegrói irodák. 2015-ben regionális átszervezés következtében a közép-európai régió vezetője lettem, és a korábban felsorolt irodák helyett a német, osztrák, lett és két lengyel kirendeltség tartozott a hatásköröm alá. Nagyon érdekes és szakmailag hasznos időszakot éltem itt meg, sokat tanultam a régiók sajátosságáról, az állami szféra működéséről, emberismeretből, és mindemellett komoly vezetői tapasztalatokat is szereztem.

Tudjuk, hogy a CzechTrade feladata a kereskedelmi kapcsolatok erősítése, s ezen a téren sokat tettél a cseh áruk, termékek magyarországi megjelenéséért, a piaci forgalmazásukért. Hallottunk például a tankos pilseni sör magyarországi bevezetésében játszott szerepedről. Az elért eredményeid közül mire vagy a legbüszkébb?

Szerencsére eseménydús és rendkívül sikeres időszak áll mögöttünk, amit számtalan üzleti siker is bizonyít. Éppen ezért sem tudnék kiemelni egy kedvencet, ehelyett inkább úgy fogalmaznék, hogy sikerült több iparágban is segíteni sok-sok cseh vállalatnak a magyar piacra való jutásban. Rengeteg vállalkozásnak segítettünk az élelmiszeriparon, autóiparon vagy

gépiparon át a mezőgazdaság, építőipar, IT, közlekedés, energetika, infrastruktúra fejlesztése vagy egyéb szolgáltatások területén. Büszke vagyok arra, hogy ezen üzleti kapcsolatok sok esetben mára igazi őszinte baráti kapcsolatokká alakultak. Ezen együttműködésekéből fakadó üzletek mára már euró milliárdokban mérhetőek.

Hogyan jött az ötlet, hogy „gazdasági diplomatából” külügyi diplomata legyél? Felkértek, vagy magadtól jelentkeztél, mert úgy éreztél, hogy ideje lenne kipróbálni magad más területen is?

Jómagam is érezttem, hogy az előző pozíciómban nem maradhatok örökké, bár imádtam azt a munkát. Majd négy évvel ezelőtt kaptam már egy megkeresést, hogy legyek a budapesti nagykövetség kereskedelmi tanácsosa, de akkor neveztek ki közép-európai regionális igazgatóvá, és a CzechTrade, valamint az Ipari és Kereskedelmi Minisztérium is ragaszkodott hozzám. Aztán 2017 végén felmerült a nevem, mint egy esélyes jelölt a következő budapesti nagyköveti posztra. Bevalom, akkor inkább megmosolyogtatónak tartottam ezt a felvetést. Később egyre többen, egyre több helyről kérdezték meg ugyanezt. Sokat konzultáltam erről *Juraj Chmiel*, korábbi nagykövet úrral is. 2018 tavaszán pedig úgy döntöttem, belevágok és megmérgettem magam. Tudtam, hogy jól ismerem az adott területet, rendelkezem a megfelelő tapasztalattal, ismerem mind a csehországi, mind pedig a magyarországi állami szférát. Amiben pedig hiányosságaim voltak, azok mind viszonylag gyorsan tanulható, bepótolható dolgok voltak.

Kaptál valamilyen diplomáciai képzést a prágai külügyben? Hiszen itt teljesen mások a lehetőségek és az adottságok...

Természetesen igen. 2019 áprilisában befejeztem a munkát a CzechTrade-nél, visszaköltöztem Prágába és a Külügy-

minisztériumhoz kerültem. Ott két hónapos nagyon intenzív képzésen vettem részt. Mindemellett, tudván azt, hogy nem-sokára diplomataként kell helyt álljak, több speciális képzésen is részt vettem. Ilyen volt például egy etikett és protokoll tanfolyam is, amit rendkívül élveztem. Az volt a célom, hogy a lehető legjobban felkészüljek a közelgő kihívásokra. Azért meg kell jegyezzem azt is, hogy 2010 óta a nagykövetségen dolgozom, szorosan a nagykövetség diplomatáival, sokszor vettem részt miniszterek, valamint egyéb állami vezetők tárgyalásain, rengeteg háttéranyagot készítettem, így ez a témakör eleve nem volt annyira ismeretlen számomra. Annyi volt a különbség, hogy a diplomáciának a háttérben tevékenykedtem, most pedig jobban előtérben vagyok.

Térjünk rá ismét az új pozíciódra! A nagyköveti szerepkörben hosszabb idő után ismét nem „karrier diplomataként”, hanem úgynevezett külsőként jelensz meg. Milyen ars poeticával – esetleg már most határozott célkitűzéssel – vágsz neki a feladatnak?

Így igaz, nem vagyok klasszikus „karrier diplomata”, de a külsős megnevezés helyett inkább szakdiplomataként határozom meg magam. Jól ismerem Magyarországot, jól ismerem a budapesti nagykövetségünk minden munkatársát, a megelőző tíz évet, így van miből meríteni, van miből építkezni. Amint azt korábban említettem, folytatni szeretném elődöm, *Juraj Chmiel* nagykövet úr sikeres munkásságát és tovább bővíteni olyan aktivitással, ami még közelebb hozza Csehországot a magyar emberekhez.

Feltételezhetően a kereskedelmi kapcsolatok élénkítése továbbra is kiemelt szerepet kap majd a munkádban, de hogy viszonyulsz a diplomáciai munka többi területéhez? Elsősorban most a kulturális kapcsolatokra, és az olyan civil egyesületekkel való együttműködésre gondolsz, mint amilyen a Bohemia Baráti Kör.

Az igaz, hogy eddigi munkám miatt elsősorban az üzleti ténykedésem volt szem előtt, de mint mindannyiunknak, nekem is megvan a privát életből hozott érdeklődési köröm. Ilyen például a sport iránti szeretet. Sokan nem tudják, de 2015-ben a mi ötletünk és szervezésünk nyomán rendezték meg a Szaporói Hősök–Cseh Legendák jégkorongmérkőzést. A Cseh Centrummal együttműködve már több kiállítást szerveztünk. A társadalmi, valamint kulturális aktivitás egyébként is szerves része életemnek, így nyugodtam mondhatom, hogy a civil szerveződések, egyesületek, amelyek értéket képviselnek, a hagyományok ápolásával foglalkoznak vagy tesznek valamit a közösségért, esetleg a környezetünkért, mindig szívesen látott vendégeim lesznek, és lehetőségeinkhez mérten támogatni fogjuk őket.

Mit üzensz a Bohemia Baráti Kör tagjainak, folyóiratunk olvasóinak, a cseh kultúra elkötelezett magyarországi híveinek?

Elsősorban köszönöm a kedves fogadtatást és az érdeklődést. Munkájukhoz, legyen az a Bohemia Baráti Körön belül, vagy az élet más területein, kívánok sok erőt és kitartást, de legfőképpen egészséges és örömteli életet. Ha pedig ezt az életet a cseh kultúra és hagyományok fűszerezzik, az külön öröm számomra.

Köszönjük az interjút és kívánjuk, hogy munkáddal tovább erősödjék a két ország kapcsolata, valamint a nagykövetség és baráti körünk együttműködése. Még egyszer sok sikert!

*A Velvet Revolution 1989 kiállítás megnyitóján
(Fotó: Zachár Ottó)*

*A kérdező: Polgár László barátunk a Bohemia BK nevében,
2019. július–október*

A prágai Magyar Intézet programjaiból

<http://www.praga.balassiintezet.hu/hu/>

2019. április–2020. március

2019. április 4. – LUZSICZA LAJOS ÁRPÁD – TÁJAIM / TÁRGYAIM kiállítása a Cseh- és Morvaországi Magyarok Szövetsége (CSMMSZ) rendezésében 2019. május 1-ig.

Helyszín: Stará čistírna, Praha-Bubeneč

Luzsicza Lajos Árpád 1977 és 1982 között a prágai Szépművészeti Akadémián (AVU) tanult *Ladislav Čepelák* professzor grafikai műhelyében. Budapesten él és alkot, de Prága a második otthona, ahová diákévei óta vissza-visszatér. A grafikákon kívül fest, valamint tárgyakat és szobrokat készít, rendszeresen állít ki otthon és külföldön is. Művei játékos beállítottságúak, fő eszközei a humor és az irónia. *(Lszu)*

2019. április 17. – *Kaltenecker Zsolt*

(billentyűs hangszerek) és *Markó Ádám* (dobok) koncertje számos elektronikus zenei stílusban.

Turnéjuk állomásai voltak még: Trutnov, Brno, Ostrava, Česká Třebová, České Budějovice.

Helyszín: PMI, Nagyterem

2019. május 8. – MAGYAR NAP ZLATÁ KORUNÁBAN – megemlékezés a II. világháború végén Zlatá Koruna község védelmében elesett magyar katonákról, *Vági Orsolya* (cselló) és *Irina Smolyarova* (zongora) ünnepi koncertje és *Luzsicza Lajos Árpád*: *Tájaim / Tárgyaim* című kiállítása.

(Lásd még: 52. oldal!)

Helyszín: Rájov, Zlatá Koruna

2019. május 9–12. – SVĚT KNIHY PRAHA – Prágai Nemzetközi Könyvvásár és Irodalmi Fesztivál. Cseh nyelven megjelent magyar könyvek bemutatói: HUNGARIKUMOK A CSEH IRODALMI MÚZEUM LEVÉLTÁRÁBAN – *Mészáros Andor*, *Kovács Eszter*, *Marta Pató* és *Miloš Sládek* közreműködésével, *Jan Linka* vezetésével; MÁRAI SÁNDOR: HALLGATNI AKARTAM (Academia) *Adéla Gálová* fordító, *Gál Jenő* irodalomtörténész közreműködésével, *Pató Márta* vezetésével;

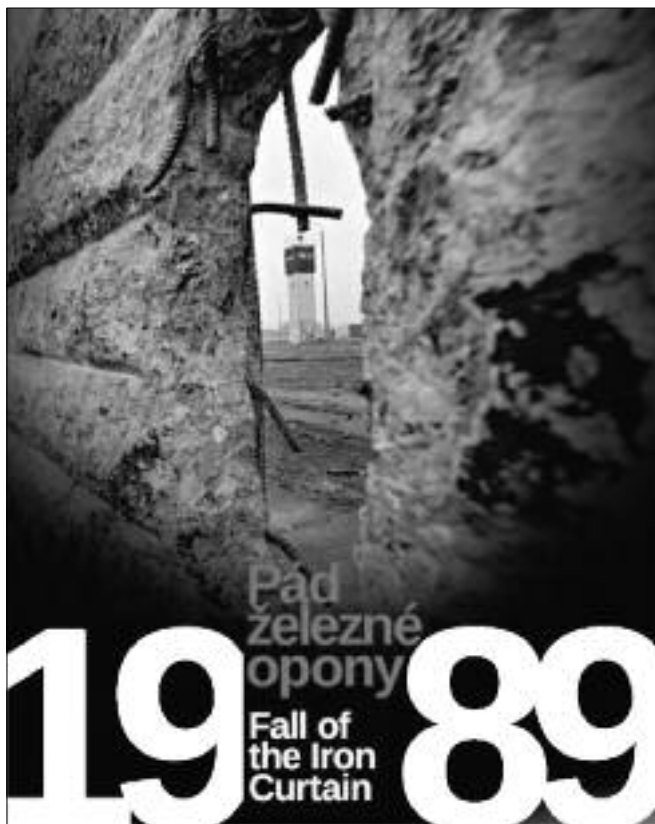
*Magyar közreműködők
a Prágai Nemzetközi Könyvvásáron*

JÓNÁS TAMÁS: APUAPUAPU (Fra) a szerzővel, *Adéla Gálová* fordítóval, *Petr Borkovec* költő vezetésével; **GYUKICS GÁBOR:** KIÉ EZ AZ ARC verskötet (Protimluv) a szerző és *Svoboda Róbert* fordító, *Jindra Holubec* gitáros részvételével.

Helyszín: Vystaviště, Praha–Holešovice

2019. május 30. – 1989 A VASFÜGGÖNY LEHULLÁSA nemzetközi fotókiállítás 1989 közép-európai fordulatáról, 70 cseh és szlovák, 25 külföldi alkotó, köztük *Bánkuti András*, *Korniss Péter*, *Szigeti Tamás* és *Szabó Barnabás* részvételével november 30-ig. *(Lásd még: 35. oldal!)*

Helyszín: a Prágai vár Királyi kertje, Anna királyné nyári palotája, Praha

2019. szeptember 4. – A jövő öröksége: HERENDI PORCELÁN – Hungarikum, a Magyar Örökség és az Európai Kulturális Örökség része – kiállítás a Manufaktúra történetéről és termékeiből szeptember 30-ig.

Helyszín: PMI galériája, Praha 1

2019. október 3. – VANO ROBERT: EMLÉKEK című kiállítása október 30-ig a PRÁGAI MAGYAR KULTURÁLIS NAPOK keretében és a szerző pódiumvisszaemlékezése a megnyitón, a Cseh- és Morvaországi Magyarok Szövetsége (CSMMSZ) szervezésében.

(Lásd még: 60. oldal!)

Helyszín: PMI, Pincegaléria

2019. október 10. – CSÍK ZENEKAR – ünnepi koncert és táncház az 1956-os magyar forradalom és szabadságharc 63.,

a Magyar Köztársaság kikiáltásának 30. évfordulójának alkalmából.

Helyszín: Palác Akropolis, Praha 3

2019. október 11. – MIRO GAVRAN: A BABA című darabja a budapesti Karinthy Színház előadásában, a Gavranfest Nemzetközi Színházi Fesztiválon.

Rendezte: *Szabó P. Szilveszter*

Helyszín: Divadlo Na prádle, Praha 1

2019. október 16. – MORAVSKÝ PODZIM Nemzetközi Zenei Fesztivál zárókoncertjének vendégei: *Eötvös Péter* zeneszerző karmester és *Dennis Russel Davies*, a Brünni Filharmonikusok művészeti igazgatója, karmestere.

Helyszín: Besední dům, Brno

2019. október 21. – A PRÁGAI MAGYAR INTÉZET KÖNYVTÁRÁNAK 40 ÉVE – kiállítás november 30-ig.

Helyszín: PMI, foyer

2019. október 24–26. – Jubileumi program a brünni Kazinczy Ferenc Diákklub (KAFEDIK) megalakulásának 50. évfordulója alkalmából – koszorúzás, fotókiállítás, színházi előadás, koncertek, fellépett az Intim Torna Illegál, a Gereben zenekar és a Pósfá zenekar.

Helyszín: Brno

2019. november 7. – JÓZSEF ATTILA ÖSSZES TANULMÁNYA ÉS CIKKE 1930–1937 – *Tverdota György* és *Veres András*, valamint *N. Horváth Béla* irodalomtörténészek előadása

Helyszín: Károly Egyetem Közép-Európai Tanulmányok Tanszéke, Praha 1

2019. november 17. – A CSODÁK ÉVE: 1989–1990, KÖZÉP-EURÓPA – nemzetközi kiállítás a Korzo Nárrodní keretében a Bársonyos forradalom tiszteletére 2020. február 29-ig.

Helyszín: Jungmannovo náměstí, Praha 1

2019. november 19. – MAGYAR–CSEH KÖLTÉSZETI EST – a Költészet Napja Fesztivál keretében beszélgetés és felolvasás *Marie Iljašenko* és *Fehér Renátó* költőkkel.

Közreműködő: *Dorota Barová* csellóművész, énekes.

Helyszín: PMI, Nagyterem

*Fehér Renátó, Marie Iljašenko és Gál Attila a pódiumon
(Fotó: Jana Poupová)*

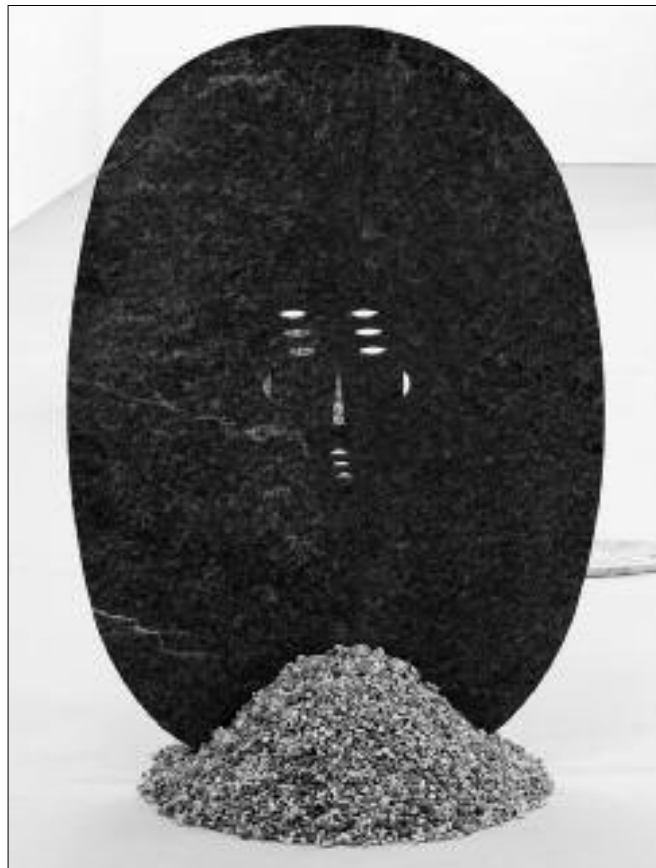
2019. november 26. – TALÁLKOZÓ A VISEGRÁDI ALAP IRODALMI ÖSZTÖNDÍJASAIVAL – felolvasás és beszélgetés. Részvevők: *Szaniszló Judit* író, blogger (HU), *Adam El Chaar* publicista, prózáíró (CZ), *Michal Tallo*

költő, forgatókönyvíró, dramaturg (SK) és *Wojciech Bonowicz* költő, újságíró (PL).

Helyszín: PMI, Nagyterem

2019. december 13. – EMBER SÁRI: GLORIOUS TIMES – kiállítás 2020. február 9-ig.

Helyszín: Karlin Studios – Kasárna Karlín, Praha 8

Ember Sári rituális maszkot idéző alkotása

2020. január 23. – A MOHÁCSI BUSÓJÁRÁS MEGÚJULÓ HAGYOMÁNYA – kiállítás *Répásy Zsolt* fotográfus képein a budapesti Hagyományok Házával való együttműködésben március 10-ig.

Helyszín: PMI, Pincegaléria

2020. január 25. – FARSANGI MULATSÁG A VARJOS ZENEKARRAL – zenés előadás gyerekeknek az Iglice Egylettel való együttműködésben.

Helyszín: PMI, Nagyterem

2020. január 30. – EMLÉKEST GÖRGEI ARTÚR TISZTELETÉRE – koszorúzás *Görgey Artúr* prágai emléktáblájánál és *Radnóti Klára* előadása *Az ismeretlen Görgei* címmel.

2020. február 17–29. – A CSODÁK ÉVE: 1989–1990 – kiállítás az akkori magyar ellenzék bekapcsolódásáról a csehszlovákiai eseményekbe, a Közép- és Kelet-európai Történelem és Társadalom Kutatásáért Közalapítvány ‘30 éve szabadon’ projekt keretében.

Helyszín: PMI, Nagyterem

Lapzárta után: 2020 márciusától a világjárvány miatti veszélyhelyzetben a rendezvények szünetelnek, PMI

A Hrabal Asztaltársaság 2019-ben

A Bohumil Hrabal kulturális örökségét ápolni hivatott sörözői közösség egyik fontos eseménye 2019-ben a februári Hrabal-kiállítás volt, amelyre a prágai Nemzeti Színházban került sor, s amelyről a száguldó riporter folyóiratunk előző számában számolt be.

Az Asztaltársaság egy másik fontos összejövételén 2019 júniusában a budapesti cseh nagykövetség tanácsosa, *Jozef Kollár* volt a vendég. A beszélgetés fő témája Hrabal népszerűsége volt más országokban. A vendégtől megtudhattuk, hogy bár ő számtalan táján járt a világnak, és több európai országban is szolgálta a cseh külügyet, de sehol sem tapasztalta, hogy egy cseh írónak olyan mértékű népszerűsége lenne külföldön, mint amilyen Bohumil Hrabalnak van Magyarországon.

Vörös István dedikál

Találkozó Jozef Kollárral (balra)

Ezért a célért, vagyis Hrabal magyarországi népszerűségének életben tartásáért természetesen nemcsak az Asztaltársaság tesz sokat, hanem a Bohemia Baráti Kör is, valamint a Fekete Ökör Baráti Kör művészi közössége is. És persze a könyvkiadók is: hiszen Hrabal legismertebb művei újabb és újabb kiadásokban jelennek meg Magyarországon. A könyveiből készült filmeket pedig – főleg azokat, amelyeket *Jiří Menzel* rendezett – rendszeresen vetítik rendezvényeken vagy valamelyik televízió csatornán.

2019 decemberében *Vörös István* költő, író, műfordító volt a vendég. A kivételesen érdekes beszélgetés során a cseh kultúra számos területe szóba került, természetesen nem feledve, hogy a központi téma Bohumil Hrabal munkássága. A vendég tájékozottsága a cseh irodalom területén azonban annyira lenyűgöző, hogy sok más szerzőről is szó esett. Csakúgy, mint a szerző legújabb, sokadik könyvéről. *A szabadság első éjszakája* címet viselő 2019-es kötetben szerepel *A Hruscsov pincére voltam* című kisregénye is, amely Hrabal *Ófelsége pincére voltam* című regényének képzelt folytatása, s amelynek színpadi változatát a Babits Mihály Kamaraszínház tűzte műsorára.

Vörös István mára kiterjedt irodalmi életművel rendelkezik. A József Attila-díjas költő számtalan önálló verses-, novella- és esszékötete mellett másokkal közösen jegyzett kötetek is részei a munkásságának. A prágai Károly Egyetemen is tanult, és jelenleg is oktat a Pázmány Péter Katolikus Egyetemen. A beszélgetésen sok szó esett egyik kedvenc témájáról, a kreatív írás oktatásáról, amely kurzusnak az egyik oktatója néhány közös könyvben szerzőtársa, *Lackfi János* mellett. *A Vörös Istvánnal eltöltött sörözői „literári beszéd”* hihetetlenül sok információval gazdagította az asztaltársaság jelen levő tagjainak ismeret anyagát. Mintha egy élvezetes irodalom tanfolyamon vettünk volna részt Bohumil Hrabalnak, „a cseh nyelven alkotó magyar írónak” az apropóján.

Vendégünket a Bohemia folyóirat olvasói is ismerhetik, hiszen versfordítása jelent meg már lapunkban is.

Polgár László, 2020. február

Hrabalovo Kersko

A kerskói Lesní ateliér Kuba (Kuba Erdei Galéria) tulajdonosai: *Bronislav Kuba* és *Jana Kubová* 2019 májusának harmadik szombatján már 21. alkalommal rendezték meg a Hrabalovo Kersko fesztivált a galériájuk helyiségeiben és az erdei tisztáson elhelyezkedő kiterjedt udvarukon.

Az egész napos ingyenes rendezvény célja Hrabal emlékének őrzése, írásainak bemutatása, elemzése. Erre az alkalomra a tisztás közepén felállítanak egy színpadot, előtte félkörben a nézőteret alkotó padokat és székeket helyezik el, míg mögöttük ugyancsak félkaréjban az étel- és ital kiszolgáló sátrakat, valamint a kulturális éhséget elfojtani hivatott standokat (például a nymburki könyvtár Hrabal Olvasói Körének állását) találjuk. Arról, hogy a színpadon zajló több órás program közben se jusson eszébe senkinek átsétálni a szomszédos (legalább 100 méterre levő) legendás vendéglőbe, a Hájenkába egy-egy sörre, Hrabal sörgyára, a nymburki Postržinský pivovar gondoskodik. Van itt Sváteční ležák és Něžný barbar is, meg Bogan, a hölgyek pedig kis üveges csokoládés sört is iszogathatnak.

A színpadon mindeközben déltől zajlik a program, de a fesztivál nem csak délutánra korlátozódik. Már reggel 9-kor ingyenes buszjárat indul Nymburkból, majd egy órával később biciklis túra is Kerskóba. A romantikus utazás kedvelői hajóval is megközelíthetik a helyszínt. Délelőtt az érdeklődők egy sétán vehetnek részt, amelynek során Hrabal kedvenc kerskói helyeit nézhetik meg. A túrát általában *Jan Řehounek*, a nymburki Pábitel folyóirat főszerkesztője vezeti, aki számtalan könyvet írt Hrabalról és a környékbeli települések helytörténetéről is.

Délben aztán kezdetét veszi a kulturális program a galéria udvarán. 2019-ben a Tojo Band zenekar fellépésével kezdődött a ráhangolódás, majd a fesztivál hivatalos megnyitójával folytatódott az események. Ezt a nymburki, *Vítězslav Hálek* XIX. századi cseh íróról elnevezett Hálkovo divadlo előadása követte, amelynek keretében részleteket adtak elő a Sörgyári capriccio színpadi változatából. A színházi előadás után a PSB jazz-swing kvintett zenés blokkja következett. A zenekar fellépései között pihenésképpen részletek hangzottak el a *Domáci úkoly z pilností* (Szorgalmi házi feladatok) című Hrabal-könyvből.

A Hrabalovo Kersko rendezvényekhez minden alkalommal társul egy kiállítás is, amelyet a galéria fedett helyiségeiben szoktak megrendezni. 2019-ben ez a megtiszteltetés minket, magyarokat ért. A prágai Nemzeti Színházban 2019 februárjában megrendezett *A Hrabal-galaxis Pillanatképei* című kiállítás a lebontás után egy smíchovi galériában (a Portheimka villában) mutatkozott be, majd május elejétől Kerskóba költözött. A megnyitón a rendező Fekete Ökör Baráti Kört három fő képviselte Kerskóban: *Orvos Miklós*, *Polgár László* és *Rónaszegi János*. Mindhárman részesei voltunk a kiállításnak is, ki tűzgrafikáival, ki az író dedikált könyveivel, ki pedig a Hraballal repülni című novella cseh fordításával. A kiállítás hivatalos megnyitójára 15 órakor a színpadon került sor, egy vicces jelenet keretében. A műsorvezető *Jana Kubová* kérdéseire előbb magyarul válaszoltunk – nem kis derűtséget okozva ezzel a jelenlevő szép számú közönségnek.

Utánunk neves vendég következett a színpadon: *Jitka Zelenohorská* színésznő. Ő a *Szigorúan ellenőrzött vonatok* című *Menzel* filmben játszotta Zdenka szerepét, akinek abban az azóta már ikonikussá vált bizonyos jelenetben a fenekére pe-

*Polgár László barátunk,
az első Arany Cassius-díjas Kerskóban*

csételnek. A színésznővel való beszélgetést egy óriási meglepetés követte – legalábbis e sorok írójának.

A Zlatý Cassius (Arany Cassius) díjat 2019-ben alapította a Kuba házaspár abból a célból, hogy ezzel díjazzák a Bohumil Hrabal jó hírvének terjesztésében közreműködő személyeket. A nagyjából 30 centiméteres, aranyozott színű kerámia szobrocskát, amely Hrabal kedvenc kerskói cicáját, Cassiust ábrázolja, a hozzá tartozó éremmel és diplomával az alapítás első évében éppen e sorok írója kapta, amellyel óriási megtiszteltetésben részesítettek. A díj átadási előtti megható pillanatokban *Jan Řehounek* felolvasta a *Hraballal repülni* című novellát, amelynek cseh verziója – *Szovboda Robi* fordításának köszönhetően – a nymburki Pábitel folyóiratban nem sokkal azelőtt jelent meg.

A díj átadása után két versenyben is eredményt hirdettek: egyrészt a jelenlevő női nézők között a leghosszabb hajjal rendelkező hölgy, másrészt a kerékpáros túra leggyorsabbja kapott elismerést. Végül ismét egy zenekar, ezúttal a Crossband fellépése tette felejthetlenné a napot.

A magyar alkotók műveiből összeállított kiállítás számtalan elismerő dicséretet kapott a látogatóktól. Még úgy is, hogy helyhiány miatt csupán a teljes anyagnak egy töredéke volt látható Kerskóban. A látogatók ezen kívül először próbálhatták ki a kertben egy pad mellett állandó jelleggel elhelyezett poesiomat készüléket, vagyis egy olyan automatát, amelyből az adott gomb megnyomása után Hrabal szövegeinek egy-egy részletét hallhatjuk neves cseh művészek és Hrabal barátainak felolvasásában.

A Hrabalovo Kersko fesztiválon, ezen a nagyszerű családi kezdeményezésen, amely mára messze túlnőtte a kezdeti célokat, örömmel vettünk részt, és élveztük minden pillanatát. Már csak azt kívánhatjuk magunknak: a 2020-as, XXII. Hrabalovo Kersko is ilyen jól sikerüljön. Ezt bárki letesztelheti 2020. május 23-án a kerskói Erdei Galériában.

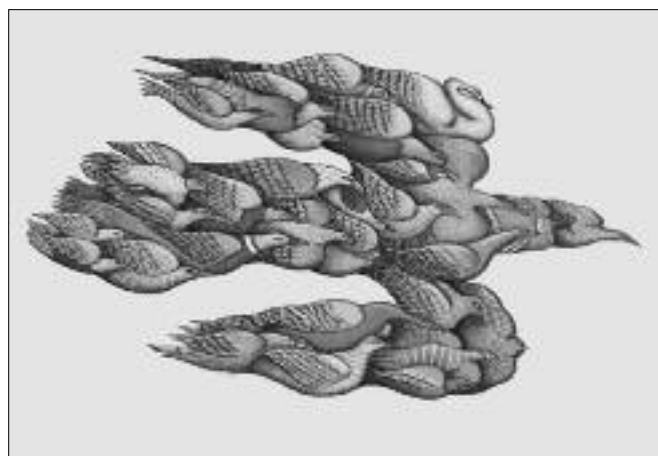
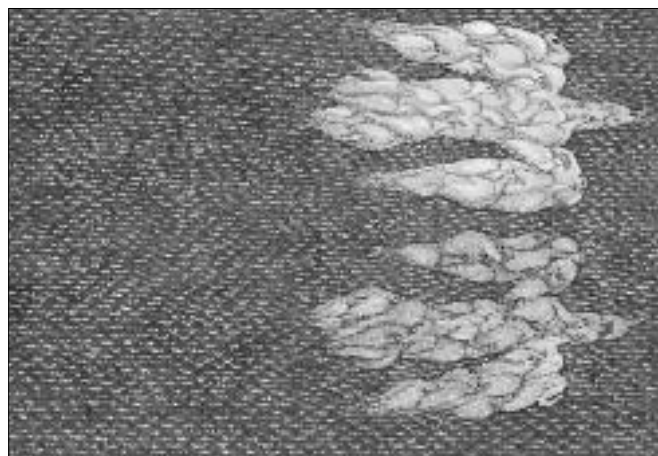
Polgár László, 2020. február

DOX – Petr Sís a jeho sny o létání

V DOXu se už nevznáší jen známá vzducholod'. Několik jeho výstavních prostor zaplnili ptáci, letadla a balóny výtvarníka Petra Síse – a s nimi jejich letci. Výtvarník, který roku 1982 emigroval do USA, jejich pomocí vypráví stále jeden a týž příběh. Je o hledání svobody, pravdy a také lásky – a je to náš příběh společný.

V letošním roce, kdy se ohlížíme 30 let zpátky, stále silněji zní otázka. Jak jsme se vyrovnali s těmi roky, které předcházely listopadu 1989? S roky, v nichž mnozí vyrostli a dospívali jako Petr Sís – ročník 1947 – a také studovali a pracovali. Jak o nich vyprávíme svým dětem a vnoučatům? A vyprávíme o nich vůbec? Kdo by chtěl a neví jak začít, najde možná klíč na této výstavě.

New York přitahuje už dlouho jako velký magnet tisíce umělců z celého světa, kteří touží vyniknout. V té obrovské konkurenci se to Petru Sísovi podařilo. Jeho zdánlivě nenápadné, ničím se nevnučující černobílé kresby a grafiky zaujaly Newyorčany svou poetikou, jeho vlastní ilustrované příběhy pak schopností postihnout to nejdůležitější pro dítě i dospělého – důvěru v člověka a potřebu svobody. Český čtenář však v každé Sísově publikaci najde silnou ozvěnu z Československa. Je tu vzpomínkou z dětství inspirovaná kniha *Robinson*. I další kniha, *Tři klíče*, přenáší už dospělého autora ve snu opět balonem – tentokrát ne na ostrov, ale do Prahy, ačkoli tu město nemá jméno. Průvodkyně černá kočka ho vede místy, které tak důvěrně zná, které opustil, a teď se rozpomíná na křivolaké uličky, vůně i barvy. Sny o létání, ale také o hledání krásy a smyslu života si autor plní i knihou

Pilot a Malý princ, v níž spojuje příběh letce a spisovatele Exupéryho s příběhem jeho dětského hrdiny, osamělého prince z malé planetky. Kniha *Ptačí sněm*, inspirovaná perským eposem z 12. století je symbolickým příběhem o hledání. Sísovy autorské knihy pro děti promlouvají i k dospělým. Výstava dává možnost prohlédnout si i jejich makety, které přibližují proces zrodu knihy a také nápady, které se do její konečné podoby nevešly.

Zed' nejen v ilustracích

Jako asi u každého, kdo odešel z Československa před rokem 1989 – tehdy bez možnosti návratu – sehrály i u Petra Síse významnou roli vzpomínky na zemi, kde se narodil. [...] Po roce 1989 [...] cítil i silnou potřebu vysvětlit vlastním dětem – a také všem, kdo se narodili po zlomovém listopadu –, v jakém systému jsme za železnou oponou žili. Symbolem nevolnosti se Petru Sísovi stala *Zed'*, a to je i název jeho stěžejní publikace. Na výtvarně skvěle ztvárněném příběhu chlapce, vyrůstajícího v 50. a dospívajícího v 60. letech minulého století v Československu, přibližuje svým i jiným dětem dobu, kdy se o svobodě a létání mohlo skutečně jen snít. [...]

Zdi, ale i podlaha, dveře nebo prostor nad hlavou – to vše využívají autoři výstavy jako plochu, na níž je možné rozehrát hru s ilustracemi Petra Síse. Jsou tu ve své originální velikosti, ale i maximálně zvětšené, několik z nich doplňují animace. Najdeme tu i Sísovy koláže, které vytvářel pro americké noviny a časopisy. I ty spojuje s ostatní autorovou tvorbou téma cest, objevování a létání, jejich základem se

totiž staly různé cestovní doklady či pohlednice. Podle slov autora zachycuje cyklus *Deníky* „tajuplné představy o nedostupných místech z doby, kdy nebyl internet a všechno bylo možné.“

Tečkovaný svět snů

Styl Petra Síse je jemný a precizní, tvoří jej tisíce, snad miliony teček. Podobá se práci rytce poštovních známek. Z malých teček vytváří celé krajiny či městské scenerie. Vytváří jimi i velké nástěnné malby, které se uplatňují ve veřejném prostoru (metro v New Yorku). Podle tečkovaných obrazů pak vznikají i velkoformátové Sísovy tapiserie, které zdobí světová letiště (Praha, Dublin, Kapské Město). Z tisíců drobných ptačích křídel vznikne jeden velký – létající muž nad Prahou – známá tapiserie pro Letiště Václava Havla, která na výstavě dostala čestné místo. Spojnice s prezidentovým jménem a svobodou je více než zřejmá.

Sny, zejména ty noční, mnohdy vnímáme jako nesmyslné shluky obrazů a myšlenek. Jsou ale i sny, které sníme vědomě, ve dne, které nás vedou dál a výš. Snílci - hrdinové Petra Síse – hledají odvahu svobodně tvořit, rozhodovat se, objevo-

vat. Přibližují nás k ideálům. A létání? Po schopnosti uletět před nebezpečím nebo doletět do nějakého nového, lepšího světa, toužíme od pradávna. Někdy je to i touha jen tak vzlétnout a podívat se z výšky, zjistit, co je podstatné a získat odstup od malicherností. Dílo Petra Síse nám to umožní.

Centrum současného umění DOX do 20. ledna 2020, výstava Petr Sís: O létání a jiných snech.

Martina Fialková z Prahy (*Listy Praha 1*, 10.10.2019)

Zdroj Sísových obrazů: internet

DOX – Petr Sís és álmai a repülésről

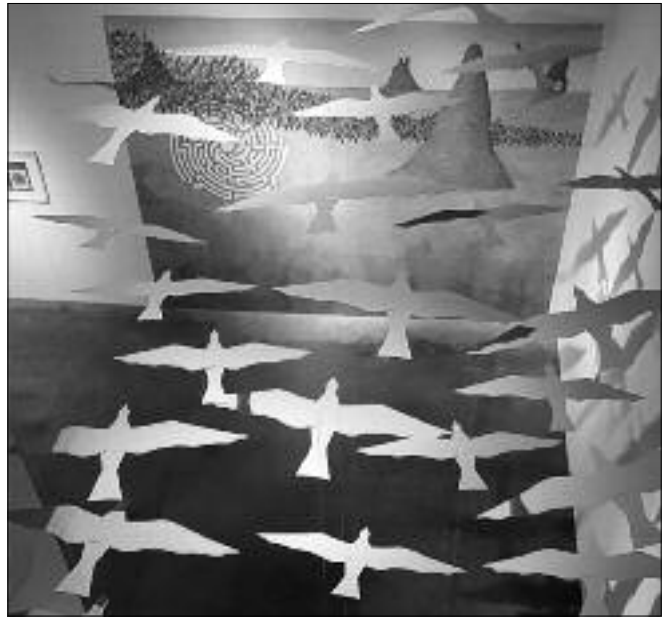
A DOX Kortárs Művészeti Központ felett 2019-ben nemcsak az ismert, Zeppelin formájú léghajó lebegett, hanem néhány kiállítóterét Petr Sís madarai, repülői és ballonjai – és a velük együtt repülők – töltötték meg. A képzőművész, aki 1982-ben emigrált az Amerikai Egyesült Államokba, segítségével egy és ugyanazt a történetet meséli el. A szabadság, az igazság és a szeretet keresését – és ez a mi közös történetünk.

2019-ben, amikor a 30 évvel ezelőtti fordulatra visszatekinünk, egyre erősebben todul fel egy kérdés. Hogyan egyeztünk ki azokkal az évekkkel, amelyek megelőzték 1989 novemberét? Azokkal az évekkkel, amikor sokan serdültek és nőttek fel, mint az 1947-es születésű Petr Sís, és sokan tanultak, dolgoztak. Hogy mesélünk róluk gyerekeinknek és unokáinknak? És mesélünk-e egyáltalán valamit róluk? Aki nem tudja, hogy kezdje, talán megtalálja a kulcsot a kiállításon, Petr Sís sarkalatos könyvében, a *Zed'*-ben (*A fal*-ban).*

New York, mint valami nagy mágnes, már régóta vonzza az egész világból azokat a művészeket, akik kiválni vágnak. A hatalmas konkurenciában Petr Sísnek ez sikerült. Az ő látszólag nem feltűnő, semmit sem erőszakoló fekete-fehér rajzai és grafikái a New York-iakat megfogták poétikájukkal, az ő saját illusztrált történetei képesek voltak gyerek és felnőtt számára a legfontosabbat közvetíteni – az emberbe vetett bizalmat és a szabadság szükségletét. A cseh olvasónak azonban minden Sís-kiadvány erősen visszhangzik Csehszlovákiától. Itt van a gyerekkori visszaemlékezésből ihletett Robinson-könyv. A másik könyv is, a *Tři klíče* (*Három kulcs*), amelyben a már felnőtt szerzőt álmában ismét léghajó repíti el Prágába,

A szerző Tomáš Třeščík fotóján

Kiállítási installáció

bár itt a városnak nincs neve. Kísérője, egy fekete macska vezet végig azokon a helyeken, amelyeket oly bizalmasan ismert, amelyeket elhagyott, és most visszaemlékszik a girbe-gurba utcácskákra, illatokra és színekre. Álmok a repülésről, de a szépségnek és az élet értelmének kereséséről is teljesülnek a szerző *Pilot a Malý princ* (*A pilóta és a Kisherceg*) könyvében, amelyben Exupéry repülő és író történetét kapcsolja össze gyermekhősének, egy kis bolygó elárvult Kishercegének történetével. A *Ptačí sněm* (*Madárparlament*) című könyve, melyet XII. századi perzsa eposz ihletett, a keresés szimbolikus története. Sís gyerekkönyvei a felnőttekhez is szólnak. A kiállításon a könyvek makettjét is lehetett nézegetni, ami közelebb hozta a könyv születésének folyamatát és az ötleteket, amelyek végül a végső változatba nem kerültek be.

A FAL nemcsak illusztrációkon

Ahogy mindenkinél, aki Csehszlovákiából 1989 előtt elment – akkor a visszatérés lehetősége nélkül –, Petr Sísnél is fontos szerepet játszottak a szülőföldre való visszaemlékezések. [...] 1989 után [...] erősen szükségét érezte, hogy elmesélje gyerekeinek – és mindenkinek, aki a sorsfordító november után született –, milyen rendszerben éltünk a vasfüggöny mögött. Petr Sísnél a szabadság hiányának szimbólumává vált A FAL, és ezt a címet kapta alapvető kötete is. Az 1950-es, 60-as évek Csehszlovákiájában felnövő fiú – művészileg remekül ábrázolt – történetén keresztül hozza közel a saját és mások gye-

Oldalak...

A repülő ember, a prágai reptér falikárpitja a kiállításon

rekeihez azt az időszakot, amikor a szabadságról és a repülésről valóban csak álmodni lehetett. [...]

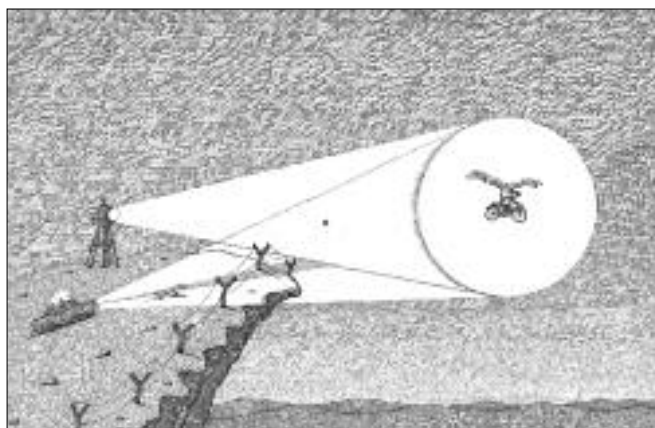
A kiállítás szervezői a falakat, de a padlót, az ajtókat vagy a fej feletti teret mind olyan felületként használták, amelyen el lehet játszani Petr Sís illusztrációival. Eredeti nagyságukban, de a maximális nagyításban is megjelentek, némelyiket közülük animáció egészítette ki. Találtunk itt Sís-kollázsokat, amelyeket amerikai újságoknak és folyóiratoknak készített. Ezeket is az utazások, a felfedezés és repülés témája kapcsolja össze a többi alkotással, ugyanis a különféle utazási igazolványok vagy képeslapok szolgálták alapul. A szerző szavai szerint a *Deníky (Naplók)* ciklus titkokkal teli elképzeléseket ragad meg abból az időből, amikor nem létezett internet, és minden lehetséges volt.

Az álmok pontozott világa

Petr Sís finom és precíz, ezer meg ezer, talán milliónyi pontból alakítja stílusát. Postai bélyegek metszőinek munkájára hasonlít. Az apró pontokból egész tájakat vagy városképet formál meg. Hatalmas falfestményeket is alkot így, amelyek közösségi térben is érvényesülnek (New York-i metró). Pontozott képek alapján keletkeznek Sís nagyméretű faliszőnyegei, amelyek repülőtereket díszítenek (Prága, Dublin, Fokváros). Ezernyi kicsi madárszárnyacsakából alakul ki egy hatalmas

...A fal című könyvből (jobbra fent is)

mas Prága felett repülő ember – ismert faliszőnyeg a Václav Havel repülőtér számára, mely a kiállításon megtisztelő helyet kapott. Az összekötő kapocs az elnök nevével és a szabadsággal több, mint nyilvánvaló.

Az álmokat, különösen az éjszakaiakat, sokszor képek és gondolatok értelmetlen torlódásaként érzékeljük. De vannak olyan álmok is, amelyeket tudatosan szövünk nappal, és amelyek tovább és feljebb visznek minket. Az álmodók – Sís hősei – a bátorságot keresik a szabad alkotáshoz, elhatározáshoz, felfedezéshez. Az ideálokhoz közelítenek bennünket. És a repülés? Ősidők óta vágyunk ama képességre, hogy elrepüljünk a veszély elől vagy valamilyen új, jobb világba röppenjünk. Néha arra vágyunk, hogy csak úgy felemelkedjünk és a magasból lenézzünk, hogy megállapítsuk, mi a lényeges, s hogy eltekintsünk a kicsinyességtől. Petr Sís munkássága lehetővé teszi ezt számunkra.

Petr Sís kiállítását A repülésről és más álmokról 2020. január 20-ig láthatta a nagyközönség a prágai DOX Kortárs Művészeti Központban (Centrum současného umění DOX).

*Martina Fialková, Prága, Listy Prahy 1, 2019. október 10.
(Fordította: Molnár Éva)*

Fotók: Molnár Éva, Peřovská Flóra, internet, Facebook

** Bár a magyar olvasó már nem élvezheti a nagyszerű kiállítást, de egyik kulcseleme, A FAL című könyv éppen a kiállítás ideje alatt jelent meg magyarul a Csirimojó Kiadó jóvoltából, és maradandó élményt közvetít mind a szerzőről, mind művészetéről. – A szerk. (Lásd még: 34. oldal!)*

Kiállításrészlet

Nyári iskola Poděbrady-ban

2019. július 19–augusztus 16.

Miután Dobruškában 2018-ban befejeződött a külföldi honfitársaknak és érdeklődőknek szervezett nyári cseh nyelvtanfolyamok sorozata, 2019-ben a közép-csehországi Poděbrady folytatta e különleges irányultságú kurzus hagyományát. Magyarországról második és harmadik generációt képviselő cseh leszármazottak, Miloš Vnuk barátunk lánya és unokája, Vnuk Kata és Vnuk Dani – anyja és fia – vettek részt a régi-új nyári iskolán. Következzék Vnuk Kata, férjzett nevén Farkas Károlyné élménybeszámolója:

Első napon Prágából a jelentkezőket külön busszal vitték Poděbrady-ba, ahol először a szállásunkat foglalhattuk el. A kolégiumban kényelmes, jól felszerelt kétágyas szobák vártak minket, kilátással az utcára és a szemben lévő tenispályára. Kubai nő lett a szobatársam, aki Prágában tanult az egyetemen a 1980-as években. Mindketten jól beszéljük a cseh nyelvet, így nem voltak kommunikációs nehézségeink. Aznap délután a várban már megmutatták, hol fogunk tanulni. Mindenki bemutatkozott és elmondta, melyik országból jött Európa, Észak- és Dél-Amerika földrészekről, Dél-Afrikából is, Szíriából pedig egy testvérpár érkezett. Majd étkezésünk helyét, a Bilá ruže éttermet is feltérképeztük. Többen, akik már részt vettek hasonló kurzuson az elmúlt években, azt mondták: jobb volt Dobruškában, mert ott minden egy helyen volt, nem kellett külön elmenni az étterembe vagy a várba tanulni. Nekünk, újaknak éppen ez tetszett, hogy minden nap újabb és újabb dolgokat fedeztünk fel.

Poděbrady annyira a szívemhez nőtt, hogy amióta a tanfolyamról haza jöttem, még egyszer visszamentem a legkisebb lányommal, hogy megmutassam neki ezt a csodás városkát. Itt nem dudáltak az autók, a zebrán nyugodtan átengedték az egész csapatot, maga volt a nyugalom szigete! A csodálatos park, a szökőkutak, a frissen nyírt fű illata, a gondozott parkrész a szállodák előtt, ahol virágokból volt kirakva a dátum – egyszerűen csodálatos volt!!!

Másnap délután a várban megírtuk a teszteket, amelyek alapján sárga, zöld, piros, kék, lila és narancssárga csoportokba osztottak minket – tudásunk szerint a leggyengébb a sárga, a legjobb pedig a narancs csoport volt. Hétfőn reggel már mindenki a saját osztályában kezdte az óráit. Én a lila osztályba kerültem, Bárához, Dani pedig a legjobbak közé,

Cseh erdőben nemzetközi csapat (Vnuk Kata jobbra)

A Cseh Paradicsomban (Vnuk Kata jobbról a második)

Pavel osztályába. Személy szerint nagyon megkedveltem Bárt, nem csak tanár volt, óvott minket, bármilyen kérdésünk volt, azonnal segített. Rengeteg új információt kaptunk. A délelőtti órák és az ebéd után a délutáni tanulás következett, vagy különböző előadások voltak: akár a nyelvvizsgálóval kapcsolatban vagy egyetemen való továbbtanulásról, a cseh irodalomról, történelemtől és zenéről. Hetente prezentációval készültek a diákok, amikor saját országukat cseh nyelven mutatták be röviden. Nekünk Danival már az első napon, hétfőn este készülnünk kellett Magyarországot nevezetességeiből, amit képekkel illusztrálva meg is tettünk. Az este nagyon jól sikerült.

Vlad'ka Kořenová, a nyelvi kurzus vezetője nagyon sok szép programmal készült. Első hét végén már két külön busszal Lysá nad labem-i skanzen látogattuk meg, majd Kutná Hora, Sedlec (kostnice) volt az úti célunk közös ebédrel. Harmadik nap újabb egész napos kirándulás várt ránk a Cseh paradicsomban (Český ráj–Hruboskalsko). Kis csapatokba verődve nekivágtunk a sziklák meghódításának, és lenyűgöző látványban volt részünk.

Második héten a tanulást kicsit megspékelték énekórával is. Kis cseh zenetörténeti bevezető után mi énekeltünk. Nagyon élveztem, sok új dalt tanultunk, ringatót, népi énekeket, Bára pedig zongorán kísért minket. Rajzóránk is volt, ahol bármilyen technikával (festés, ragasztás, rajzolás) az országunkra jellemzőt kellett produkálni. Ezt az órát Honza tartotta, Vlad'ka asszisztense. Az elkészült képeket a folyosón kifüggesztve csodálhattuk meg.

A hétvége újra egész napos kirándulásoké volt. A Nymburki Sörgyárban a sörgyártás teljes folyamatát ismertették frissen csapolt sör-kóstolóval (amire már mindenki nagyon várt, kivéve engem, aki nem iszom sört). Az Orlicei hegyekben, az opočnoí Porcinkule vásáron csodálatos üvegtárgyakat lehetett vásárolni, s bemutatták az üvegfűjást. A közös ebéd, Šerlišský Mlýn étteremben meglepetésként még fekete áfonyás (borůvkové) süteményt is kaptunk, amelyet helyben sütöttek

és csak nekünk! A finom ebéd után a csodás tájban gyönyörködve folytattuk az utunkat a lengyel határig, ahol Masaryk villáját (Masarykova chata) látogattuk meg, amely étteremként működik. A lengyel határnál sajnos nagy esőben mentünk fel a felvonóig (amely nem működött), ahonnan az eső elcsendesedése után a messzi-messzi tájban, a felhőkön keresztül átnyúló hatalmas fenyők látványa mesébe illő volt! A buszhoz visszafelé tartva az erdő szélén rengeteg fekete áfonyabokrot találtunk, és nagy örömmel szemezgettünk a fekete bogyból. Sokan ismerték már az áfonyát, de volt, aki csak most halott először erről a gyümölcsről.

A hétköznapi tanulással teltek, de mindig volt újabb program. Ilyen volt a Bohemia kryštál gyár látogatása, ahol az üvegcsiszolást is kipróbálhattuk, ami nem könnyű feladat. Nagyon büszkék voltunk magunkra, mert a 72 emberből csak öten tehetjük meg! Egy délután nyelvi játékokra invitáltak minket, és osztályonként egy tékép segítségével indultunk a parkba, ahol 8 ponton különböző feladatokat kellett teljesítenünk. Természetesen a versenyben legjobbak mi lettünk és a narancs osztály.

A szabadidőben mindenki beszélgetett az újabb ismerősökkel, esténként eljártak a kocsmába, a tónál tábor tüzet raktak, barátkoztak. Ami a legizgalmasabb volt, az utolsó napon a fél napos nyelvi felkészülés. Csoportokra bontottak minket, tanáraink kinevezték a vezetőket, akik kihúzták az úti célt ugyanazzal a feladattal. A mi úti célunk Sadská volt. Miután végeztünk a feladatunkkal, vissza kellett jönnünk és a prezentációt elkészíteni a helyről, fényképekkel. A beszámolókat még egy Hradec Králové-i kirándulás és aquapark-látogatás előzte meg. A prezentációk bemutatása után minden osztály nagyot bulizott, elbúcsúzva Poděbrady-tól. Az utolsó négy napot Prágában töltöttük. Karlštejn és a Prágai Vár látogatása után megkaptuk a bizonyítványokat, a Certifikációt, majd utána hajókázás következett a Moldván.

Pénteken már mindenki utazott haza!

Személy szerint én nagyon jól éreztem magam. Nagyon köszönöm ezt a lehetőséget, mert élményekben és új barátokkal gazdagon tértünk haza. Azóta nem is egyszer találkoztunk a kinti barátokkal, meglátogattak minket a paraguayi barátaink és a lengyel házaspár. Prágában újra összeházasztunk velük, ahol a lányomat is rögtön a szívükbe zárták! Nagyon várom a görög barátnőmet, akivel a mai napig, még ha nem is napi, de heti kapcsolatban vagyunk!

Köszönet mindenért BOHEMIA!

Ahoj! Děkujeme!

Farkas Károlyné Vnuk Katalin és fia, Farkas Dániel

A nymburki sörgyárban

SÖRFALATOK - NĚCO K PIVU -

Közkívánatra

Utopenci („Vízbefúltak”)

á la Na růžku Týn nad Vltavou-ból

Hozzávalók: špekáčky (nálunk leginkább a szafaladéhoz hasonlító kolbászkák), hagyma, uborka, paprika, bors, só, ecet, cukor.

Ecetes cukros, sós vizet készítünk, felforraltjuk, majd hagyjuk kihűlni. Ezalatt a špekáčky-kat hosszában bevagdossuk (ha vastag a héja, lehúzzuk), a nyílásba hagyma- és uborkaszemeket, ízlés szerint szemes borsot, mustárgapot, pepperoni paprikát teszünk, és fogpiszkálóval keresztben átszúrjuk, hogy ne essen szét. Az így előkészített špekáčky-kat egy nagy befőttes üvegbe rakjuk és ráöntjük a kihűlt ecetes vizet úgy, hogy ellepje őket. Az üveget lefedjük és öt napig állni hagyjuk, hogy a páclé jól átjárja a špekáčky-kat. Előételként vagy sörhöz fogyasztják friss kiflivel vagy barna kenyérral.

Rakott hermelin / Nakládáný hermelín

Hozzávalók: 2 hermelin sajt, 4 gerezd fokhagyma, majoránna, só, 2 kerek peperóni/cseresznyepaprika, szűzola

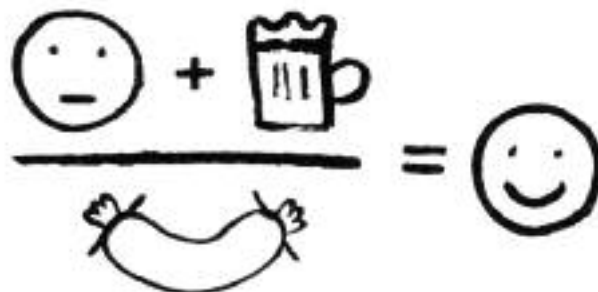
A kerek hermelinsajtokat keresztben kettévágjuk. A vágott felületet megkenjük a sóval és majoránnával eldörzsölt fokhagymával és ismét összeillesztjük. Üveg pohárba, befőttes üvegbe tesszük a mennyiségtől függően, hozzáadjuk a peperónikat és felöntjük szűzolaival. 3-4 napig hagyjuk pihenni hidegen. Kivétel után peperónival díszítjük. Friss sós péksüteménnyel vagy kenyérral tálaljuk. *Tipp!* Itthon a hermelinek vágott felületére kenhetünk kevés csipős Piros aranyat is, vagy tálaláskor édes-csipős chili szósszal is meglocsolhatjuk. Fő, hogy pikáns legyen!

Burgonyás lángos / Bramborák

Hozzávalók: 1 kg burgonya, 4-5 evőkanál zsemlemorzsa, 3 nagyobb fej fokhagyma, 1 teáskanál majoránna, 1 teáskanál só, 2 tojás, étolaj a sütéshez

Az 1 kg nyers burgonyát citromreszelőn megreszeljük, hozzáadjuk a zsemlemorzsat az eldörzsölt fokhagymát, a tojást. Megsózzuk, rászórjuk a majoránnát, és jól összekeverjük. Egy lábosban kb. 1-2 ujjnyi étolajat felforrósítunk, és evőkanállal adagolva tenyérynél vastagságúra ellaposítjuk a burgonyás lángos tésztáját. Egyszerre 2-3 darabot süssünk, az első oldalát fedő alatt, majd ha rózsaszínű, fordítsuk meg, de a fedőt már ne rakjuk rá. Melegen és hidegen is tálalhatjuk.

(Forrás: Bohemia folyóirat Receptek rovatából)

In Memoriam
Karel Gott

Távozott és itt maradt

Mindig is voltak „sztárok”, akiknek a csillaga épp csak felfénylett, kis ideig világolt, majd pislákol s végül egyszer s mindenkorra kihuny; s voltak és vannak, akik álló csillagokként árasztják fényüket. Írásunk főszerplője vitathatatlanul az utóbiak közé tartozik: indokolatlannak tűnik múlt időben beszélni róla. Testi valójában hónapok óta nincs jelen, egyébként azonban naponta találkozhatunk vele – ugyanúgy, mint „azelőtt”...

Akinek az életútját, emlékét kívánjuk felidézni, nem más, mint **Karel Gott**. Neve szülőhazájában fogalom, alakja legendássá vált, de számos más országban is jól ismerik. A legkevesebb, amit elmondhatunk róla, hogy jött, látott és győzött. Ez már a hatvanas évek elején igaz volt. Azóta élete utolsó évéig csak szaporította győzelmeit, szinte megállíthatatlanul.

Karel Gott 1939. július 14-én született a nyugat-csehországi Pilsenben (Plzeň). Kamaszkorában képzőművésznek készült, végül azonban villanyszerelő lett. Ezen túlmenően érdekelte a zene és szeretett énekelni – s nem volt híján a becsváagnak. Különböző vetélkedőkön bukkan fel, s bár megtörtént, hogy a zsűrinél megbukott, nem hagyta magát. Zenés kávéházakban próbálta ismertebbé tenni a nevét, és 1958-ban megnyert egy vetélkedőt, ahol amatőrök léptek fel: a jövő most már ígéretebbnek tűnt. Az esti kávéházi fellépések szaporodtak, s velük együtt a munkahelyi konfliktusok is: az ifjú Gott végül úgy döntött, hogy a gépgyárat pódiumokra cseréli fel; s ha nem lesznek pódiumok, egy működőképes mikrofonnal is beéri. Ez 1960-ban történt. Annak érdekében, hogy valóban énekes lehessen, konzervatóriumi tanulmányokba kezdett. Kellemes tenorjával a képzésnek és a gyakorlatnak köszönhetően egyre biztosabban haladt előre. 1962-ben a korszak zseniális szerzőpárosa, Jiří Šlitr és Jiří Suchý írt számára egy dalt, s hamarosan kiderült, hogy igyekezetük nem volt hiábavaló: a *Hóval befűjt szemek (Oči sněhem zaváté)* című szerzeményt Karel Gott slággerré tette, majd elnyerte élete első Arany Csalogány-díját (Zlatý slavík), s innentől nem volt megállás a felfelé vezető úton. A hatvanas évek egyre szabadabb légköre a könnyűzenének is kedvezett, a sláger-, illetve a beatzene tere is tágasabb lett. Gott az előbbi képviselőjeként szerzett nevet, s elég hamar világossá vált, hogy ő a legjobb. (Igaz, Waldemar Matuška személyében méltó vetélytársra talált, de – legalábbis a siker mutatóinak tekintetében – az elsőbbség Gotté maradt.) 1963 és 1966 között minden évben ő vitte haza az Arany Csalogányt; 1967-ben pedig azzal keltett szenzációt, hogy Las Vegasba utazott – hét hónapra, vendégszerepeln. Karel Gott már a húszas évek végén elsőrangú csillagként tündökölt, s pályája a Csehszlovákiát 1968-ban ért történelmi trauma után is töretlenül folytatódott: lemezek, koncertek, tévészerplések és díjak sokaságát kellene számba vennie annak, aki e rendkívüli életút minden mozzanatát fel szeretné jegyezni. Karel Gott azon kevesek egyikevé vált, akik nemcsak kijutottak a vasfüggöny mögül, de népszerűséget is szereztek maguknak a nyugati világban – ő első sorban Németországban, de éppenséggel az Egyesült Államokból is hozott el első díjat... Sikereit vitathatatlan tehetségén kívül rendkívüli szorgalmának, önmagával szembeni igényességének köszönhetette: fellépéseit sose vette félvállról, s mindent megtett azért, hogy a közönség elégedetten távozhasson.

A „könnyű műfaj” csehszlovákiai képviselői közül ő volt az első, aki megkapta a nemzeti művész címet, viszonylag fiatalon, még 1985-ben. A kommunista rendszer bukása után természetesen őt is érték bírálatok amiatt, hogy megkötötte a maga különalkuját a rendszerrel és elfogadta a neki kínált előnyöket, népszerűségének azonban ez sem tudott ártani. 1990-ben

ugyan közel állt ahhoz, hogy befejezze pályafutását, de a búcsúnak szánt turné olyan sikeres lett, hogy átértékelte az álláspontját, és folytatta pályáját. Újabb és újabb csúcspontokat hódított meg – példaként hadd álljon itt egy 2000. évi esemény: a New York-i Carnegie Hallban adott koncertjét a televíziós közvetítés révén mintegy hatszáz millió ember látta.

Pályáján a 2015-ben felfedezett alattomos betegség, a nyirokcsomómórák okozott megtorpanást, de a kezelés sikeresnek bizonyult, az énekest 2016-ban gyógyultnak nyilvánították, s a lábadozást követően visszatért a színpadra. Talán a kora miatt is ritkábban lépett fel, de népes rajongótáborra ragaszkodott hozzá, s hogy nem csak a múltbeli dalokból és a nosztalgiából akart megélni, azt meggyőzően bizonyította, hogy 2018 végén, nyolcvanadik életévében Az igazi (Ta pravá) címmel új lemezt adott ki.

Mit lehet mindehhez hozzátenni? Többek között egy-két adót és érdekességet: Karel Gott a legfrissebb(nek tűnő) kimutatás szerint 978 dalt vett fel, 293 lemeze látott napvilágot, amelyek mintegy ötven millió példányban keltek el. Negyvenkét-szer szerezte meg az Arany Csalogány-díjat: sikeresség tekintetében egyetlen honfitársa se mérhető hozzá. Külön kutatást igényelne, hogy az Arany Csalogányon kívül még hány díjat kapott, s az általa előadott dalok hány-szor álltak a slágerlisták élén. Neve a filmtörténetben is jelen van, s nem csupán énekesként, hanem amatőr színészként is felbukkan a filmvászon és/vagy a képernyőn. Mondanunk sem kell, számos filmdal is fűződik a nevéhez; közülük alighanem a *Hol van a fészkek, kismadár? (Kdepak ty ptáčku hnízdo más?)* a legnépszerűbb, amely a *Három mogyoró Hamupipőkének (Tři oříšky pro Popelku)* című, bűbajos és megunthatatlan mese-filmben csendül fel.

S persze sorolhatnánk az örökzöld slágerek sokaságát, idézhetnénk olyan felejthetetlen dalokat, mint a *Megédesítem a kávémet (Kávu si osladím)*, *Paganini, Veszekedj csak (Jen se hádej)*, *Eredj a boldogság után (Jdi za štěstím)*, *Bolyongok az átjáróban (Bloudím pasáži)*, *Önmagamé maradok (Zůstanu svúj)*, *Egyedül kell megtennem (To musím zvládnout sám)* s a magyar változatban, Korda György előadásában is ismert, eddig tizenhárom nyelven megszólaltatott, 1968-ból származó, fergeteges *Lady Carneval...* S nem maradhat megemlítetlen, hogy Gott festett is, ihletetlen és odaadóan: különös forma- és színvilágú képei kétségszövegbevonhatatlan tehetségről tanúskodnak.

Nemzedékek és korszakok követték egymást, Karel Gott azonban – a fentebb említett drámái „közjátéktól” eltekintve – változatlanul jelen volt a színpadokon, a tévé képernyőjén, a stúdiókban, új és új dalokat keltett életre: sokaknak úgy tűnt, hogy örökké jelen lesz. A mulandóság sötét árnyéka azonban ismét rávetült az idős énekesre, ő pedig nem sokkal nyolcvanadik születésnapja után alulmaradt az új és leküzdhetetlen kórral, a vérrákkal szemben: 2019. október 1-én örökre elveszett a remény, hogy a „Prágai Aranyhang”, a „Maestro”, „Kelet Sinatrája”, az „isten Kája” („Karesz”) valaha még megszólal. A sors a maga módján kegyes volt hozzá: otthonában, családjá körében és álmában érte a halál. Másnap szülőföldjén s világszerte milliók hitetlenkedtek, szomorkodtak és gyászoltak; sokan érezték úgy, hogy életük egy darabja tűnt a semmibe.

Kijelenthető-e valakiről alig három hónappal a halála után, hogy halhatatlan? Ez a megállapítás sokszor még a legkiválóbb személyiségek esetében is kétesnek tűnhet. Talán nem sértjük Karel Gott emlékét azzal, ha kicsit szerényebben fogalmazzuk: távozása után is velünk maradt. S minden jel arra mutat, hogy beláthatatlan ideig itt is marad.

G. Kovács László

2019. július 8-án Pápay Jutka barátunk és szintén a kezdetek óta kitaró hűséges tagtársunk az égi mezőkre távozott... Több hónapi hősies küzdelem után hagyta hátra e világot, s emlékeinkre bízta kedves, mosolygós, vidám arcát, a könyves szakma szeretetét, kirándulásaink, összejöveteleink mindig jó kedélyű tevékeny részvevőjét párjával együtt. Most már külön folytatja ott fent a társalkodást családjával, kollégáival, barátaival. Árnys fák alatt búcsúztattuk az Óbudai Temetőben. Isten Veled, drága Jutka! (mé)

Levél Pápay Jutkának

Drága Judit, te, aki egy ideje az angyalokat szolgálod ki ott az égi könyvesboltban!

Biztos vagyok abban, hogy arra Felétek mindenki angyal, nem úgy, mint erre mifelénk, ebben a nagy-nagy földi könyvárúházban. De biztos vagyok abban is, hogy még az égi angyalok közül is kiragogy a Te szelídséged és jóságod.

Hiszem, hogy ott is tanítasz, mint ahogy minket is tanítóttal annyi évtizeden át barátságra, megértésre és szeretetre. Igen, mi sokat tanultunk Tőled mindannyian. És még mennyit, de mennyit szeretünk volna tanulni! Most látjuk csak igazán, hogy mennyire ránk is fért volna még... Rettenetesen hiányzol...!

Igazságtalan a sors, hogy Te, aki példát mutattál az emberi tartásból és az élet szeretetéből, pont Te hagytál itt minket magunkra. Hát hogy tudjunk így – immár nélkülöd – kitartani a végsőkig és szeretni másokat, embertársainkat!?

De ha kinézel az égi könyvesbolt kirakatüvegén, akkor talán elégedetten láthatod, hogy azért sok mindent hátra hagytál nekünk. Itt van mindjárt a kislányod, akire büszke lehetsz, és itt vannak az unokáid, akikre még inkább! Aztán itt vagyunk mi, az „ösrégi” kollégáid, akik a mai napig abból élünk, amit Tőled szedtünk össze. És itt vagyunk mi is, az újabb kori barátaid és túratársaid is, akiket szeretettel vettél körül, és akik viszont szerettek Téged.

A világ végérvényesen megváltozott, amikor elmentél. Sokkal rosszabb hely lett nélkülöd!

Jutka, kérlek! Bocsásd meg, hogy ennyire személyes hangú a levelem! De hiszen te is tudod, hogy mindig több voltál nekem egy egyszerű kollégánál, barátnál. A példaképem voltál, és vagy ma is! A példakép, akire fel lehet nézni, akitől sokat lehet tanulni. A fogadott anyuka, aki gondoskodik az emberről. Közel negyven éve ismerlek. Már a 80-as években is jártunk együtt kirándulni. Jöttél, jöttetek Anikóval, velünk, cseh tanfolyamosokkal együtt Csehországba. Ott is mindig gondoskodtál a körülöttem levőkről, mint tyúkanyó a csibéiről. És gondoskodásodban mindig benne volt a kezed munkája, a szíved dobbanása, egyszóval az egész jóságos lelked! Ez az odafigyelésed aztán jelen volt a későbbi közös programokon, a Bohemiás kirándulásokon és összejöveteleken is.

Gondoskodtál rólunk az éves pilisvörösvári kerti partykon is, és én igyekeztem ezt meghálálni külön a Te tiszteletedre írt és előadott Švejkjes jeleneteimmal. 2018-ban azonban sajnos nem tudtam elmenni Vörösvárra. Rettenetesen sajnálom ma is, hogy akkor nem a prágai vendégeket mondtam le inkább helyettetek! Igaz, cserébe az őszi prágai utazásotokon megleptek Téged. Pusztán a Te kedvedért mentem el akkor én is külön Prágába. Szövetkeztünk Öcsivel és Dénessel, hogy csaljanak el a Kehely sörözőbe, ahol aztán Švejknek beöltözve én is megjelentem, hogy meglepetést szerezhessünk Neked!

Akkor, ott, Prágában már kezdél hamar elfáradni, és látszotak rajtad a betegség első tünetei. A kór, amellyel olyan derekasan viaskodtál hosszú hónapokon át. Öcsinél, a tavalyi pót-szilveszteren pedig már túl voltál a műtéten. Gyenge voltál, de nagyon kedves. Mindenki egyöntetűen bizakodott!

Eljöttél a tavalyi Bohemia Farsangra is. Jól érezted magad. Talán megérezhettél valamit az elkerülhetetlenből? Mégis sugárzott rólad a boldogság a lányod, a férjed és a barátaid között. Mi, a barátaid és asztaltársaid is csak veled foglalkoztunk. Én szinte csak Téged fényképeztelek, Dénes szinte csak Veled táncolt. Talán mi is megérezünk valamit az elkerülhetetlenből? És Te ragyogtál ott! Igazán szép este volt, felejthetetlen!

Aztán a gyilkos kór hirtelen ledöntött a lábadról. Többet voltál kórházban, mint otthon. Hogy lehet? – Kérdeztük egymást tanácstalanul. – Hiszen már olyan jól érezted magad! Júliusban egyszer aztán jött a rettenetes hír: Pápay Jutka távozott közülünk! Habár lehetett rá számítani, mégis iszonyatosan letaglózó volt az a hívás. Akkor, ott, Gabi telefonját követően a világ hirtelen kifordult a sarkából.

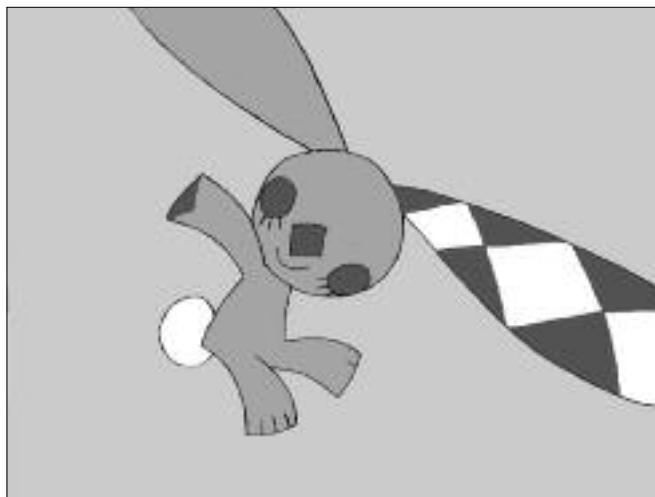
Mert a világ tényleg végérvényesen megváltozott, amikor elmentél. Sokkal rosszabb hely lett nélkülöd, Pápay Jutka nélkül.

Drága Jutka! Ha már itt a földön nem sikerült, talán az égi könyvárúházból közvetlenül egymás mellett dolgozhatunk majd! Addig nélkülöd szolgálod ki az angyalokat, kérlek!

Polgár László

2020. január 23-án 79. életévében elhunyt Richly Zsolt Balázs Béla- és Károli Gáspár-díjas rajzfilmrendező, animátor, grafikus, érdemes és kiváló művész, címzetes egyetemi tanár, a Magyar Filmakadémia tagja s mindnyájunk jó barátja, hisz generációk nőttek fel *A kockásfülű nyúl* és *Kíváncsi Fáncsi kalandjain*, neki köszönhetjük a *Háry Jánost*. Legutóbb Luther Márton életéről készített rajzfilmsorozatot *Luther* címmel. 2019-ben a *Luther / Isten tenyerén?* című filméért elnyerte a Magyar Filmdíjat a Legjobb animációs film kategóriában. A Bohemia Baráti Körrel is kapcsolatban állt közös kirándulásunk révén. Február 7-én, a Bécsi Kapu téri Evangélikus templomban búcsúztak el tőle családtagjai, barátai, kollégái, ismerősei. Kedves emlékét örökre megőrizzük! (mé)

Barátainktól, barátainkról, rólunk..

Barátaink

ITTHON

Nyiratkozások – sörgyári monodráma, egy személyes emlékfolyam egy részben Bohumil Hrabal Sörgyári capriccio (Postřižiny) című regénye alapján – 2019. február 22., május 16-án és június 13-án Budapesten, a Bartók Béla úti Óvóhelyen mutatkozott be ismét az esztergomi Babits Mihály Kamaraszínház előadásában. Színpadra (ny)írta és rendezte: *Kaj Ádám*. Az előadás központi személyét, Mariskát (Hrabal anyja), aki elmeséli a történetet, *Kéner Gabriella* játszotta. Május 14-én és szeptember 3-án ugyanott – az esztergomi ősbemutató után – szintén a Babits Mihály Kamaraszínház előadásában **Hruscov pincére voltam** címmel *Bohumil Hrabal* Őfelsége pincére voltam című klasszikusának elképzelt folytatását láthatta a nagyjérdemű *Vörös István* József Attila-díjas író átíratában. Rendezte: *Kaj Ádám*.

Kéner Gabi, mint Mariska (Hrabal anyja)

„Egy író, két fogadtatástörténet – Milan Kundera cseh és francia szemmel” címmel 2019. április 3-án irodalmi estet szervezett az OIK-ban a KÖNYV(tár)TÁMASZ

Egyesület, a „Hogy az idegen nyelv ne legyen idegen” Alapítvány és az Országos Idegennyelvű Könyvtár. Közreműködtek: *Karafiáth Judit* irodalomtörténész, *Vörös István* József Attila-díjas költő, író, műfordító bohemista, *Bezerédi Zoltán* Kossuth- és Jászai Mari-díjas színművész.

Az 2019. április 6–7-én rendezett **Országos Táncháztalálkozón és Vásáron** az Arénában a táncházmozgalom érdekében kifejtett munkája elismeréseként Táncháztalálkozón kapott *Halmos Attila* primás, énekes is a baráti Tükrös Együttesből, továbbá *Benkő András* zenész, kobzos énekmondó, *Halász László* zenész, a KOLO együttes vezetője, *Römer Judit* népzeneész, etnográfus, *Salamon Beáta* népzeneész, népi hegedűtanár mellett.

2019 áprilisában megjelent **Tófalvy Éva: A szabadulás** című regénye, mely egy magyar–cseh szerelmespár viszontagságait meséli el a Husák-rendszer idején. Akvila & Priscilla Kiadó, Pécs, 250 oldal, 3000 Ft. Megrendelés e-mailben: akvila.priscilla@gmail.com

A XXI. Hrabalovo Kersko alkalmából Prága után 2019. május 18-tól június 20-ig itt vendégszerepelt a Fekete Ökör Baráti Kör vándorkiállítás, **A Hrabal-galaxis pillanatképei!** A magyar vendégek között volt *Polgár László* barátunk, aki hrabalológusi tevékenységéért megkapta az első Cassius-díjat! (Lásd még: 41. oldal!)

Zpravodaj Klubu čtenářů Bohumila Hrabala
NYMBURSKÝ
PÁBITEL
Prvním nositelem Zlatého Cassia se stal László Polgár

„Hliník“ už se odstěhoval

Polgár Laci barátunk, az első Arany Cassius-díjas a Nymburský Pábitel címdoldalán

A Hrabal Asztaltársaság és a Fekete Ökör Kör Hrabal-galaxis vándorkiállításának alkotó tagjai közül ketten hazai kiállításon is szerepeltek 2019 júniusában: **Rónaszegi János tűzgrafikus első önálló kiállítását** mutatta be a budapesti Őrmezői Közösségi Ház galériájában 2019. május 10-től június 25-ig.

Homolya Gábor Tárgyesetek címmel szellemes asszamlázs kiállítást rendezett Törökbálinton, a Falumúzeumban 2019. június 2–23-án.

Martina Formanová: Illatos fehérneműk hajtogatója című könyvének felolvasó színházi adaptációját adta elő a PÁB-Színház Szalai Kriszta barátunk rendezésében, 2019. május 26-án az Óbudai Társaskörben. *Miloš Forman* (3.) feleségének visszaemlékezésében korábbi barátja, *Karel Gott* dalai is elhangzottak a szereplők: *Cserna Antal, Gémes Antos, Lux Ádám, Ruttkay Laura, Szalai Kriszta* színművészek jóvoltából.

Matěj Černý–Marie Peřínová: 111 különleges hely – Prága című könyvét mutatta be a Kossuth Kiadó 2019. május 29-én a budapesti Hetedik Lépcső Craft Söröző & Cseh Szaküzletben. Az eseményt megnyitotta *Kocsis András Sándor*, a Kossuth Kiadó elnök-vezérigazgatója, a könyvet bemutatták: *Winter Angéla*, a könyv szerkesztője és *Polgár László* barátunk, a könyv fordítója. A kóstolással egybekötött bemutatón részt vett *Medgyesy Zsófia*, a sorozat eddig megjelent kötetének (Róma, Berlin, Párizs, Bécs, London) egyik szerkesztője és *Vétek György* sörszakértő.

Ausztriában és Csehországban fellelhető Rákóczi- és kuruc emlékek nyomába szegődött 2019. június 11-én a MEVE (Magyar Emlékekért a Világban egyesület) vetítéssel egybekötött rendezvénye, melyen közreműködött: *Dr. Szörényi László* irodalomtörténész professzor, a meghívott vendégek között *Zachár Ottó* barátunk is, a házigazda: *Dr. Cseh Gizella* barátunk volt a budapesti Morus Tamás teremben.

Luzsicza Lajos Árpád, Prágában végzett festőművész barátunk több önálló kiállítását is utolérhettük 2019-ben: – februárban Tatabányán; – áprilisban a Prága–Bubeneč Régi Víz tisztító Galériájában, a CSMMSZ Prágai Helyi Egyesülete rendezésében; – májusban a Zlatá Koruna-i kolostorban a Magyar Nap alkalmából; – júniusban Léván; – novemberben a budapesti FUGA Galéria terében; – július–augusztusban pedig az Asztal Társaság nevű nyolc tagú képzőművész csoport kiállításán szerepelt a budapesti Széphárom Közösségi Térben.

Lőrincz Zsuzsa, Prágában élő grafikus, szobrászművész barátunk 2019. július–augusztusban szintén az Asztal Társaság képzőművész csoporttal együtt állított ki a budapesti Széphárom Közösségi Térben, – az Alsóörsi Alkotótáborban a TITOK témájára alkotott szobrot fehér márványból, – szeptemberben Poděbrady-ban a cseh szobrászok kiállításán vett részt, – decemberben a prágai Nemzetiségek Házában Illanó idők címmel mutatta be legújabb műveit. 2020. július 3-án Alsóörsön lesz önálló kiállítása, július 25-én pedig *Luzsicza Lajos Árpáddal* közös kiállítása Érden.

Lőrincz Zsuzsa: *Titok*, márványba faragva Alsóörsön
(Fotó: Papp Imre)

A 2011-ben alakult Asztal Társaság – nyolc művész szabad társulása – 2019. július 4-től augusztus végéig Budapesten a hófehér Széphárom Közösségi Teret varázsolta izgalmas, változatos, látványosan színes és gondolat-teli környezetté. Bár a társaság összetétele a kezdet óta némileg változott, a létszám változatlan. Köztük van több barátunk is, mint *Lőrincz Zsuzsa* és *Luzsicza Lajos Árpád*, de a többieket is annak mondhatjuk, hisz figyelemmel kísérjük munkásságukat. Összekötő kapocs egy nyolcszögletű asztal *P. Boros Ilona*

Lőrincz Zsuzsa és *Message (Üzenet)* című alkotása a Szépháromban

törökbálinti otthonában és a különböző műfajú, stílusú művészek kölcsönös kohéziója, ami őket nemcsak Asztal mellé, hanem alkalmanként közös kiállításokra hozza össze, hogy műveik együtt új harmóniát, minőséget mutattva alkossanak egységet. *Rózsa Gyula* Életrajzok nélkül című cikke kutatja e közös nevező rejtélyét: <https://ujnepszabadsag.wordpress.com/2019/07/29/szephárom-eletrajzok-nelkul/> (*A társaságról lásd még: Bohemia, 2012/2013. 1–4. sz., 42. oldal!*)

Kovács Gábor sörantropológus barátunk, a Cseh Sörök Barátai facebook-csoportjának vezéregyénisége Serteperte blogján 2019. június 12-én frissítőnek ajánlotta **Volt egyszer egy Sörakadémia** visszapillantóját és folytatását:

Sörakadémia nemcsak egy, de talán száz is akad, ebben a kocsmában azonban nem a söröző neve volt akadémiai, hanem valóban sörészeti, kocsmológiai előadásokat tartottak benne.

2015-ben született meg a gondolat *Martin Imre* vendég-lős, *Katona Csaba* történész és jómagam fejében az ötlet, hogy az akkor már ereje teljében levő hazai kézműves sörfőzés kapcsán a kocsmái sörözéseket. Az akkor éppen „Cseh’ó” névre keresztelt Erkel utcai cseh sörözőben mi más is lehetett volna az első előadás tárgya, mint a „Cseh sör és a prágai kocsmák titkai” *Hrabal* és *Hašek* nyomában.

Az egyik előadó az a *Polgár László* volt, aki a legelhitváltabb szerző Prága, a cseh sör, a prágai kocsmák világában. Ő – *Simkó Györggyel* – az első „Prágai kocsmakalauz” (1989) és a „Sörmentén Csehország” (2007) társszerzője és számtalan cseh írás magyarra fordítója. *Hrabal* népszerűsítéséért végzett munkáját idén jutalmazták a „Zlatý Cassius” díjjal, melyet Kerskóban alapítottak, ahol az író oly sok időt töltött kedvenc macskáit, köztük Cassius társaságában.

A „Sörakadémia” mindaddig működött, míg a hely bérelője az előadások egyik szereplője, *Martin Imre* volt a bérelője. Különös véletlen, hogy az utolsó előadáson *Marosvári „Ogre” László* volt, aki a magyar kézműves sörök jelenéről és jövőjéről beszélt. „Ogre” akkor még nem volt bácsi, nem volt kocsmáros, „csak” szakavatott és lelkes sörivő.

Hogy hogy nem, a „Sörakadémia” 2017-től a Hunyadi téri „Ogre bácsi sörözőjébe” költözött, ahol Marosvári barátunk már nem csak issza, de csapolja is a békésszentandrás söröket. Emellett természetesen rendszeres előadója az immár negyedik szemeszterénél tartó „Ogre Bácsi Sörégyetemének”. Ahogy azt páros hetek szerdáin megszoktuk, ma is lesz este héttől sörakadémia az „Ogre bácsiban”, *Schlotter Gergő* a házi sörfőzésbe bevonuló technológiákról beszél.

https://drinkunion.hu/cikk/volt_egyszer_egy_sorakademia?fbclid=IwAR0jMkgOZKRst3swIPmpllcY7BwNx5wzkzvi3Ma5VQrUnjJrOLYHV3EDQmz8

Gyulai Líviusz grafikusművész barátunk és *Jankovics Marcell* rajzfilmrendező kapta a 2019. október 15–19-i szolnoki **Alexandre Trauner Art/Film Fesztivál életműdíját**. *Gyulai Líviusz* munkásságát egyedülálló stílusérzék, virtuóz grafikai tudás és derűs, intelligens szellemesség jellemzi, az odaitélt díj tisztelgés életpályája egésze előtt – szólt a hír. (*Lásd még: 17. oldal!*)

2019. november 10-én **Gyulai Líviusz** Kossuth-díjas grafikusművész és animációs filmrendező barátunk napja volt az **Uránia Nemzeti Filmszínházban** három filmvetítéssel, Szindbád, bon voyage! címmel grafikai életműkiállítással, a tárlókban az általa illusztrált könyvekkel (köztük a Bohemia Kiskönyvtárral is), továbbá kávéházi beszélgetésen személyesen válaszolt **Szepessy Béla** grafikus kérdéseire. A kiállítást **Gyulai Katalin** rendezte.

Gyulai Líviusz dedikál az Uránia moziban

Sasszemek Prágában címmel a **Sasszem Fotókör** kiállítását 2019. november 30-án **Zachár Ottó** barátunk, a Bohemia Baráti Kör tb. elnöke nyitotta meg az óbudai Szent Miklós Általános Iskolában. Prága városának különleges fejlődését, vonzerejét ismertette és dicsérte a lelkes amatőr fotósok jószemű témaválasztását, ötletes címadását:

Laczkó-Magyar György: Hazafelé

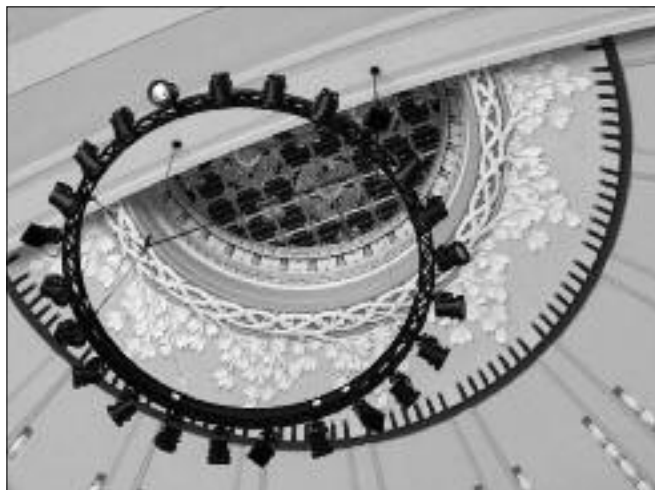
Kapitány Katalin: Pihenő

Laczkó-Magyar György: Sziluett

Kovács Judit: Macskaszem

Galamb Csilla: Szem-pont

Galamb Csilla: Orloj árnyai

2020. január 18-án a **Magyar Kultúra Lovagjává avatták** sokadmagával együtt **Farkas Veronika** művészettörténész barátunkat, a révkomáromi Limes Galéria igazgatóját, aki évtizedek óta rendezi a szlovákiai magyar művészek kiállításait, de számos itthoni barátunk is bemutatkozhatott a Katonatemplom különleges tereiben. *Zachár Ottó* fotói, *Gyulai Líviusz* grafikái, *Szalai Zsuzsa* ruhái, *Szemadám György* festményei, *Cene gál István* festményei, *Goldmann Ilona* és a Ceredi Festőkör képei kaptak itt többször helyet. (Lásd még: <https://ma7.sk/tajaink/farkas-veronikat-a-magyar-kultura-lovagjava-utottek...>; <http://csemadok.sk/a-magyar-kultura-lovagja-dijak-atadasa/linkes-Bohemia,2009/2010.1-4.sz.melléklete-a-Limes-Galériáról.>)

2020. január 30-án **Dobozy Borbála csembalóművész** barátunk különleges koncertjén a 18. század berlini és bécsi zenei életébe kalauzolta el közönséget, ritkán hallott cseh zeneszerzők: *J. A. Štěpán*, *G. A. Benda*, *Leopold Koželuh*, valamint *C. Ph. E. Bach* és *Haydn* muzsikáját népszerűsítve az Óbudai Társaskörben. A remek esten Budapestre látogató prágai barátaink is jelen voltak: *Jaroslav Šonkský* cseh–svéd hegedűművész és *Martina Fialková* újságíró, a *České kořeny* (Cseh gyökerek) partner egyesület alapítói.

CSEHORSZÁGBAN

A **České kořeny (Cseh Gyökerek)** nevű baráti partneregyesület tevékenységéről *Martina Fialková* elnök hírleveleiből folyamatosan tájékozódhatunk. A 11. évébe lépett tömörülés 2019-ben folytatta

a **Zene határok nélkül** című koncertsorozatát, melyet *Jaroslav Šonkský* cseh–svéd hegedűművész és az általa alapított *Martinů Strings Prague* kamarazenekar ad elő, meghívott vendégművészekkel – mint *Gesine Tiefuhr* (csembaló, DE), *Anna-Katharina Thoma* szólista (DE), *Ivana Pokorná* (hárfa), *Roman Janál* (bariton) énekes, *Marián Lukáč*, a kassai Operaház baritonistája, *Fraçois Salque* (cselló, FR), *Claudio Mansutti* (klarinét, IT). Prágán kívül a zenekar még a németországi Frankenthalban, Párizsban a cseh nagykövetségen és Versailles-ben koncertezett.

Cseh gyökerek Luxemburgban és Belgiumban című dokumentumfilmjük több városban vendégszerepelt, és a ČT1 is vetítette: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/12770023085-ceske-koreny-v-lucembursku-a-belgii/219382567670001/>

A *ČT2 Babylon* sorozatának készített új kisfilmjeik *Jiří Dlouhý*t, a kyjoviak Svájcból hazatelepült, kilencven éves gyógyszerészét illetve *Libor Meisl*t, a Bécsi Filharmonikus zenekar Kyjovból elszármazott kiváló hegedűművészt mutatták be. A kyjovi team – *Tomáš Kubák* rendező, kameraman és asszisztense: *Lucie Tomanová* – látványos filmet forgattak **JEDNOU BUDU KRÁLEM** (Egyszer király leszek) címmel a híres slováckói néprajzi hagyományról, a Királyok lovaglásáról, ezúttal Skoronicében. A film-premier a Kyjovi moziban éppen 2020. január 30-án volt, amikor *Martina Fialková* és *Jaroslav Šonkský* egyesület-alapítók a Bohemia Baráti Kör vendégeiként Budapestre látogattak *Dobozy Borbála* csembalókoncertje alkalmából.

Martina Fialková rövid beszámolója *Dobozy Borbála koncertjéről, 2020. február 2-án a Facebookon:*

Vynikající cembalistka Borbála Dobozy představila budapešťskému publiku české skladatele Koželuha, Bendu a Štěpána. V zaplněném sále Starobudinské besedy uvedla obsáhlý recitál s většinou českým programem a průvodním slovem. Za tuto skvělou propagaci i u nás málo hrané barokní české hudby jí patří velká poklona. Borbála má vřelý vztah k české hudbě od dob studií, kdy strávila několik let v Praze jako žákyně světově proslulé cembalistky Prof. Zuzany Růžičkové a naučila se výborně česky. Měli jste ji možnost slyšet i v rámci našeho cyklu Hudba bez hranic v roce 2014 a opět v roce 2016. Těšíme se, že se s jejím uměním znovu setkáme i u nás. Za pozvání na koncert do Budapešti a milou a jako vždy dokonalou péči děkujeme spolku Bohemia z Budapešti a jmenovitě pracovité Evě Molnárově :) **Bővebben lásd még a Místní kultura és Český dialog című internetes újságokban:** <http://www.mistnikultura.cz/borbala-dobozy-madarska-cembalistka-ve-sluzbach-ceske-hudby>

Zene határok nélkül (Hudba bez hranic) négy koncert-terve 2020-ban a Dominikánusok refektóriumában (Jilská 5, Praha 1):

2020. február 28. – „**Angol est**” – *Martinů Strings Prague* zenekar, vezényel: *Geoffrey Boyd* (GB/AU), hegedűszóló: *Jaroslav Šonkský* (CZ/SE);

2020. április – „**Kamara-est**” – *Jaroslav Šonkský* (hegedű), *Štěpánka Kutmanová* (violoncello), *Jaroslav Pelikán* (fuvola), *Gesine Tiefuhr* (csembaló, DE)

2020. október–november – „**Hárfa- és hegedű-est**” – *Martinů Strings Prague* zenekar *Jaroslav Šonkský* vezényletével, *Ivana Pokorná* (hárfa);

2020. december – **Adventi koncert** a *Martinů Strings Prague* zenekarral.

SZLOVÁKIÁBAN

2020. február 13-án az **érsekújvári Vunar Galériában** **Luzsicza Lajos** (1920–2005) Munkácsy-díjas festőművészre, grafikusra, művészeti íróra emlékeztek születésének **centenáriumán**. *Bokor Klára* cikke az emlékestről itt olvasható: <https://ma7.sk/muveszet/luzsicza-lajos-szuletesenek-centenariuma-ersekujvarott-kepgaleriaval>

Összeállította: *Molnár Éva*

Fotó: *Molnár Éva, Zachár Ottó, internet, Facebook*

A szláv hónapnevek felületi eredetvizsgálata

‘Chcela bych stravenky na október, menzajegyeket szeretnék októberre’, mondta a szlovák leány (szlovákul) Prágában, a Větrník nevű kollégium irodájában, a szövetségi állam megszűnése előtt másfél évtizeddel, midőn az államfő, *Gustáv Husák* (1913–1991) „csehszlovákul” („československy”) intézte szavatait a politikai anonimekhez.

‘Já vám nerozumím, nem értem magát,’ válaszolta a testes jegykiadó hölgy (csehül). ‘Prepáčám, teda na říjen, elnézést, szóval októberre,’ javított a leány (szlovákul, a hónapot csehül).

A testes hölgy értetlenségében aligha fedezhető fel nyelvi elfogultság, esetleg megszegényítésnek bármiféle szándéka: receptorai feltehetőleg hirtelenjében nem álltak át a hónap latin nevére; tudvalevő, hogy a szlovákban a cseh nyelvtől eltérően a hónapok megjelölésében a latinus változatot alkalmazzák.

A cseh iskolásokat úgy tanítják, hogy az anyanyelvükben használatos hónapneveket a nemzeti megújulás nagyja, *Josef Jungmann* (1773–1847), honosította meg. A nyelvújító öt kötetes, 120 ezer szót tartalmazó Cseh–német szótára (Česko-německý slovník, 1834–1839) irodalmi emlékekből, köznyelvből, nyelvjárásokból, valamint az orosz és a lengyel szókincséből merítve alkotott új szavakat – közöttük a naptári hónapok elnevezéseit is. A tankönyvek megemlítik, hogy *Jungmann* szóalkotásai gyökeret eresztettek, eltérően például *Ján Kollár* (1793–1862) törekvéseitől, aki sikertelenül próbálta egyesíteni a cseh meg a szlovák nyelvet.

A cseh nyelv a tizenkét hónap saját nevei mellett kivételként kettőt latin elnevezése alapján is emleget: hiába „duben” (mondjuk „tölgyes”) az április jelölése, az „april” mégis meghittén ismerős mindenki számára, igaz, csak a hónap első napjaként (így azonosítható a bolondozás). Bolondozástól távolabb állt a következő hónap kezdete, de azt sem hivatalos neve, a „květen” (mondjuk „virányos”) népszerűsítette, a felvonulások napja a „prvomáj” („május elseje”) volt. A május különben is kivételezett helyzetet élvezett. *Jungmann* ugyanis fordított is, 1805-ben *Chateaubriand* Atala-ját ültette át, s cseh változatában a „lune de fleurs”-t („A legközelebbi virághónapban...” – *Csiky Kálmán*) egyáltalán nem a „květen” szóval illeti, hanem a „máj”-jal – ez a hónap persze a május, és korábban a „trnopuk” (mondjuk „tövisbontó”) vagy „traven” (mondjuk „füves” volt). A kérdés csak az: mikor korábban, és hol?

A kissé távolabbi oroszországi Novgorodban 1056 körül bizonyos *Grigorij* szerzetes a helytartónak evangéliumot másolt. Munkája az Osztromirovói Evangélium néven lett ismert, s nemcsak miniaturái keltették hírét, hanem az is, hogy őrzi egy nyelv emlékeit. Azt írja (persze a többi között): ...Май, рекомыи травнь..., (...mai, mit neveznek travni-nak)

ВТОРЫИ мѣць е’ травень, ПЕРВЫИ бо е’ березозол... (MÁSODIK hó a traven, ELSŐ volt a berezozol).

Ennek a nyelvnek az elnevezése kérdéses, mibenléte minden jel szerint szláv. A Prága és Novgorod közötti távolság még ma is másfél ezer kilométer, és bár a Borostyán-út már az i. e. 1500-as évektől képviselt valamiféle kapcsolatot Európa déli és északi vidékei között, rendeltetése aligha lehetett a nyelvi közvetítés, vagy valamiféle egységesítés. Mégis. Az óoroszban (a néprajzosok szerint a pogány „szláv” mitológiá-

ban) az év (кологод, „évkör”) hónapokra vonatkozó, ünnepeket is meghatározó szakaszait a месѣцеслов (‘hónapszó’, ‘hónapmegnevezés’) foglalta össze, az egységek változatos megnevezéseivel. Az évkört *I. Péter* cár váltotta le, bevezetve a naptár, a kalendárium (календарь) használatát, hivatalossá téve a latinus hónapneveket, megőrizve a pravoszláv időszámítás 13 napos „lemaradását” a katolikusok által használt naptártól. A hónapoknak megfelelő időszakok száma és elnevezése a hónapszóknak nagyfokú változatosságot mutatott, a hasonló nevek sorrendisége ugyanakkor állandó. Ebből fakadóan megszilárdult a vélemény, hogy létezett egy „ősi szláv” alakjuk, s a nevek mindegyike visszavezethető valamilyen természeti (vagy azzal összefüggő mezőgazdasági) jelenségre.

Az etimológizálásoknak se vége, se hossza, a feltevések némelyike tetszetős, némelyike erőltetett. A cseheknek az eredetileg évkezdő március megfelelője (březen) egyes szófejtések szerint a březí (hasas, vemhes) szóból származik, mondván: az állatok olyankor viselősek; másfajta értelmezés a nyírfa (břiza) virágzásával hozza összefüggésbe. Ugyanezt teszi egyes oroszok, míg mások arra szavaznak: ez a faszénégetés ideje, erre utalna a березозол (nyírfahamu’) megjelölés. Mivel pedig a nevek sokfélesége miatt tizenkettőnél több változat létezik, a magyarázatok sora tekintélyesre duzzasztható.²

Egyes horvát magyarázatok szerint a macedón nyelv őrzi a hónapok megnevezésének „legeredetibb” módját. A közös múlt efféle feltámasztása nemcsak a műkedvelőket ihlette meg. *Vladimír Šaur* cseh bohémista és paleo-szlavista (1937–2014) rekonstruálni igyekezett az egészen ősi szláv hónapneveket. Ő 1972-es tanulmányában (Příspěvek k rekonstrukci praslovanských názvů měsíce / Adalék a paleoszláv hónapnevek rekonstrukciójához)³ már előjáróban arra emlékeztet, hogy *Franc Miklošič* (1813–1891), az összehasonlító szlavisztika szlovén alapítója kétszáznál több szláv hónapnevet gyűjtött. *Šaur* szerint elméletileg ugyan nem zárható ki, hogy az „ős-szlávban” egymás mellett szinonimákként létezhetett ugyanarra az időegységre többféle hónapnév; „A történeti fejlődés során a mai szláv nyelvek dialektusaiban ez minden bizonynyal így is volt, ám ezt az állapotot a paleoszláv nyelvre hibás lenne visszavetíteni.” Feltevése szerint az évszakok megkülönböztetése, így a hónapok elnevezése is szorosan kötődött a mezőgazdasági tevékenységekhez. Elmarasztalja *Kazimierz Moszyński* (1887–1959) lengyel néprajzkutatót és szlavistát, amiért kollégája a Kultura ludowa Slowian (A szlávok népi kultúrája) II. kötetében (1939) nem veszi figyelembe az elnevezések etimológiai szempontból lényeges ismérveit, mi több: eltekint a hónapok egymásutániságától.

A sorrend a hasonló hónapneveknél valóban izgalmasan alakul: a szerbhorvátban (valamint részben a macedónban és a bolgárban) az „általános szlávhoz” képest csaknem minden hónap eggyel korábban van, míg az orosz dialektusokban (különösen a tavaszi egységeknél) egy hónappal később. Az azonosságok aprólékos, havonkénti kimutatásával *Šaur* eljut az ósszláv hónapnevek 13 időegységet tartalmazó listájáig. Az egy tucatot meghaladó mennyiség magyarázataként a tél végi időszak évkezdő hónapját megelőző heteket illető, nehezen értelmezhető „hónapja” szolgál, amelyet egyfajta „betét-

ként” használhattak – amit alátámasztani látszik, hogy bizonyos esetekben megkülönböztettek „kis” és „nagy” hónapokat.

Nehezen megválaszolható a kérdés, miként eresztettek gyökeret ezek az elnevezések egyes szláv nyelvekben. Szerepet játszhatott benne a „hivatalos” és a „köznap” nyelvhasználat áttekinthetetlen összefonódása. Elképzelhető békés egymás mellett élésük is, amit az oktatás elterjedése és az általános műveltségi szint emelkedése, az urbanizáció színezt. A hónapnevek kétféle használatát látszanak alátámasztani a szerb naptárak, amelyeknek még egy 1911. évi kiadása is egymás mellett szerepelteti a hónapok latin és népi megfelelőit – alighanem a horvátok legnagyobb meglepésére.

Változat a cseh hónapnevek megfejtésére – januártól decemberig:⁴

Leden: téli hónap lévén természetes kísérője a hó, a fagy, a jég. A név a jégből (led) eredhet;

Únor: ilyenkor a jég már olvadásnak indul, a folyókon, tavakon alábukik. A nevet a merül (nořit) ige adhatta;

Březen: a nyírfa éledezik, rügyezik. A nyír (břıza) a névadó;

Duben: kibomlanak a tölgy (dub) levelei;

Květen: szákszám nyílnak a virágok (květy);

Červen: erős a bizonytalanság az eredetét illetően. Legvalószínűbb, hogy bizonyos gyümölcsök (cseresznye, meggy, málna) érésének látványa, a piros (červený) szín ihlette, de prózaibb magyarázat szerint a bennük meglapuló férgek, kukacok (červ) a névadók – és vannak, akik szerint a bíbortetű (červec, dactylopius coccus) tehet róla, amelyet a spanyolok az Újvilágból az ezüsttel vetekedő mennyiségek-

ben szállítottak Európába a belőle kinyerhető festékanyag miatt;

Červenec: eredete ugyanaz, mint az előző hónapé, ugyanolyan eshetőségekkel, gyakran fel is cserélték a kettőt (ami a júniussal és a júliussal is előfordult);

Srpen: az aratás hava, az ehhez használt eszköz a sarló (srp) volt;

Září: a vadásznyelvben a szarvasfélék üzekedésének időszaka a rigyetés, a vele járó bögéssel (říje) – ha a vad benne van, az a „za říje”.

Říjen: a vad kitölti a 31 napot a rigyetéssel;

Listopad: a lombos fák hullatják megsárgult leveleiket: lombjaik (listí) csak esnek, esnek (pádá);

Prosinec: a nap csak néha bukkan fel a borús égen – magyarázza a fel-feltűnő fényt jelentő, elavult igével (prosinoti) a nyelvészet az elnevezést, emlékeztetve rá, hogy a napfordulót követően a sugarak mind gyakrabban feltűnedeznek; a nép körében a köles (proso) lankadatlan fogyasztása a magyarázat, esetleg a disznók (prasata) leölésének ilyenkor divó gyakorlata, netán a koledák alkalmából előadott kérések igéje (prosit).

Holka László

¹ *Atala, avagy két bennszülött szerelme a sivatagban, 1801.*

² *Az egyes szláv nyelvekben használatos hónapnevek legkimerítőbb áttekintése táblázatos formában:*
<http://projetbabel.org/forum/viewtopic.php?t=7222>

³ *Lásd: https://digilib.phil.muni.cz/bitstream/handle/11222.digilib/100844/A_Linguistica_20-1972-1_8.pdf*

⁴ *A Czech Tongue internetes magazin ismertetésében.*

Megjelent Comenius *Orbis pictus*ának spanyol–latin változata

A jeles cseh–magyar lelkész-teológus, filozófus és pedagógus, Jan Amos Komenský, ismertebb, latinisított nevén Johannes Amos Comenius legnépszerűbb műve, az 1653-ban Magyarországon írt *Orbis pictus* a közelmúltban spanyol nyelvterületen is napvilágot látott. A barcelonai székhelyű, de Latin-Amerikában is tevékeny *Libros del Zorro Rojo* (szó szerint a vörös róka könyvei) kiadó gondozásában 2017 decemberében jelent meg az első kiadás egyidejűleg Barcelonában, Buenos Airesben és Mexikóvárosban, a spanyol Oktatási, Kulturális és Sportminisztérium támogatásával. A fordítás és az előszó Alberto Hernández Medina munkája, a bevezető tanulmányt *Comenius érvényessége* címmel Alberto H. Rodríguez írta.

A spanyol–latin kétnyelvű kiadvány nagy sikert aratott, különösen Mexikóban. A 2019 októberében Mexikóvárosban megrendezett 19. Zócalo Nemzetközi Könyvvásáron, majd azóta több mexikói könyvfesztiválon is bemutatták, az internetes rendelésen pedig tavaly minden példány elkelt. A kiadvány szerepel a 2020. február 20. és március 2. között a Mexikói Nemzeti Autonóm Egyetem Mélnöki Kara által szervezett 41. Minería Palota Nemzetközi Könyvvásárán is.

2019 februárjában az 56. Bolognai Gyermek- és Ifjúsági Könyvfesztiválon különdíjat is nyert a Comenius-kiadás a nem fikciós művek kategóriájában. (Ugyanitt 2012-ben vehette át a Hans Christian Andersen-díjat gyermekkönyv-illusztrációért Peter Sis cseh grafikus, aki köszönőbeszédében szintén megemlékezett neves honfitársáról és a tavalyi esemé-

nyen is részt vett.) A zsűri indoklása szerint a kiadó vállalkozása azért elismerésre méltó, mert visszanyúlt az első, kifejezetten gyermekeknek készült képeskönyvhöz, amely megnyitotta az utat a későbbi enciklopédiák előtt. A laudáció külön kiemelte a könyv kitűnő grafikai tervezését, amely egyszerre letisztultan modern és hagyományörző, tiszteletben tartja az eredeti formátumot. A kötet az 1658-ban Nürnbergben megjelent első kiadás illusztrációit, Paul Kreutzberger fametszeit használja fel, részben az 1959-es londoni facsimile kiadás alapján. A képek mellett egymással párhuzamosan, két hasámban olvasható az eredeti latin szöveg (pirossal kiemelve) és a spanyol fordítás.

A mű teljes címe (*Orbis Sensualium Pictus*) a képekben érzékelhető világ leírását ígéri: *A látható világ, ami annyit tesz: a világ alapvető dolgai és az élet tevékenységei képekben és számokban.* A képekhez ugyanis számok is tartoznak, amelyek egyszerre jelennek meg az oldalpárokban elrendezett képen és a szövegben. A teljes mondatokba foglalt magyarázatokban a dőlten kiemelt kulcsszavakat számok is jelölik, ezek alapján található meg ábrázolásuk az életképszerű képeken. Fordítva pedig az illusztrációt szemlélve megjelenő számok hívják fel a figyelmet a rövid, tömör, közérthető leírásokra. A mű a legnagyobb hatást enciklopédikus szemléletével gyakorolta, mivel Comenius a világot harmonikus egységnek látta, pedagógiai reformjaival ennek megismerését, az ismeretek összességének birtokbavételét kívánta megva-

lósítani. A 150 fejezetre osztott könyv saját korának teljességét kínálja: Isten, a növény- és állatvilág, az évszakok és az emberi cselekvések, a különböző erkölcsi és társadalmi állapotok bemutatása mellett olyan kérdéseket is érint, mint a lélek vagy éppen a sárkányok.

Comenius népszerűsége annak is köszönhető, hogy összekapcsolta a nyelvi és a tárgyi ismeretek elsajátítását, az *Orbis pictus* is eredendően latin nyelvtankönyvnek szánta. Ez a törekvése már a Sárospatakon megjelent *Janua linguarum* című tankönyvében (1631) is megjelenik, amelyhez szintén készültek illusztrációk. Magyarországon az *Orbis pictus* két-, három- és négynyelvű (latin–német–magyar–cseh) változatait is kiadták, amelyek így a nyelvtanuláshoz is hasznos segítséget nyújtottak oktatóknak és tanulóknak egyaránt.

Az új kiadás a spanyol nyelvű sajtóban is pozitív visszhangot váltott ki, a gyermek- és ifjúsági irodalomra szakosodott Faristol nevű katalán lap pedig 2018 legjobb könyvei közé vá-

lasztotta. „*Abban a korban, amikor jórészt a termelékenység eszméje, valamint a közösségi hálók és online anyagok kiaknázása uralja a pedagógiai gyakorlatot, alig lehetne szebb ajándékot adni egy gyermeknek – vagy egy felnőttnek, aki majd valójában lesz –, mint A látható világ e ragyogó kiadását*” – írja Iván Pintor az Encuentros del Diario de Tarragona hasábjain. Hasonló véleményt fogalmazott meg Diego Gutiérrez a Revista Peonza című lapban, aki szerint is ajándék az új kiadás, amely „*csodálatba ejt a remekbe szabott humanista lát-nok, Comenius pompás oktatási és kulturális tervével*”. Comenius mindenki számára elérhető oktatást kívánt nyújtani, nemtől, származástól, anyagi helyzetétől és tanulási képességtől függetlenül. Bár a mű saját korának szemléletét tükrözi, a XVII. századi szerző megtermékenyítően hatott a modern pedagógiára azáltal, hogy összekapcsolta a gondolatot a képzelettel, az oktatást pedig a boldogsággal és a szabadsággal.

Dr. Székely Gábor

Postaláda

A szerkesztőség postaládájából

feladó: **István Kürti** <ik9375@gmail.com>

címzett: molnarova111@gmail.com

dátum: 2019. márc. 18. 7:25

[...] Lékai Vilma [...] átadta a 25 éves Bohémia-émlékkönyvet nekem. Nagy nosztalgiával lapoztam a könyvet, mert nagyon szép kiadvány s tényleg, emlékeztet az elmúlt negyed évszázadunkra... Egy kicsit azért külön is érdekelt, hogy az összeállításban nem szerepelek-e valahol, hiszen jó néhány évig nekem is programom volt a Bohémia-program. (A hoszszkás CSEHORSZÁG útikönyvben veled együtt szerepelünk a Soos-mocsárban Ottó felvételén...)

Nagy örömmre és büszkeséggel felfedeztem a nevemet a kiadványban. Az 1993. június 3-i meghívóban az előkészítő bizottság tagjaként csaknem teljes nevemmel szerepelek! Ez kész elégtétel! Ha ezen kívül visszagondolok arra a kirándulásra, amikor megcéloltuk az osztrák/német/cseh hármashatárt, hogy ott helyezzünk el egy koszorút a nemrégien meghalt Szekeres Bandi emlékére, egy éjjel két órai vacsora lett belőle Horažďovicén, egészen bohémiásnak érzem még most is magamat...

Évike! Neked, Ottónak, Ilinek és a többi ismerősnek jó egészséget és sok erőt kívánok a további negyed évszázadhoz! Üdvözlettel: *Kürti István*

feladó: **Patricia Bretas** <patbretas@globo.com>

címzett: molnarova111@gmail.com

dátum: 2019. ápr. 17. 4:45

Dear Eva, Ottó, Láci, and all of the beloved Bohemian friends, Thank you for your vows. We retribute with a sincere wish of a Happy Easter. Please, listen to the first piece in this solo recital I played in April 12.2019. It is Villa-Lobos „Alma Brasileira”. It is dedicated to you! Love, *Patricia*

<https://www.facebook.com/Patricia.Bretas.Piano/videos/2841210649229989/>

feladó: **Oliver Ertl** <olivertl57@gmail.com>

címzett: molnarova111@gmail.com

dátum: 2019. máj. 4. 18:11

[...] Nagy örömmre szolgált, hogy az aktuális, nagyon informatív Bohémia is megérkezett... Már meg is kaptam, s köszönettel el is olvastam. Ragyogó! Ahoj, *Olivér* (Németország)

feladó: **Gál Jenő** <jgal@volny.cz>

címzett: molnarova111@gmail.com

dátum: 2019.09.22. 14:08

Kedves Éva, Ilona, Ottó és Bohémiások,

Több mint két évvel ezelőtt terveztem megírni ezt a levelet, miután Ti is részt vettetek abban a kedves és számomra megtisztelő titkos összeesküvésben, amit egy Festschrift formájában kaptam kézhez...* Akkor egy kiadós lumbágó térített el terveimtől... Az idej nyaram kíméletesebb volt, így legalább most, ekkora megbocsájthatatlan kiséssel, szeretném Nektek megköszönni kedves soraitokat. Nem ildomos jókívánságokat, urambocsá elismerő hangú szöveget, bírálatot illetni. Mindazonáltal annyi korrekciót bátorokodnék mondanivalótokhoz hozzáfűzni, hogy:

1) Könnyű jó dolgokat véghez vinni, ha van hozzá kitűnő partner. 2) Azoknak a rendezvényeknek a jó részét Ti Magatok vetettétek fel, én csak segítettem picit végrehajtani az elképzeléseket. 3) Az nem úgy van ám, hogy Ti köszöntök nekem, bármit is, én köszönöm Nektek, hogy partneretek lehettem.

Egyszóval, kedves Bohémiások, bizony nagyon jól éreztem magamat Veletek Budapesten, meg azon kívül is, és az a hat év számomra életem egyik legszebb időszaka volt, amiben Nektek is oroszlanrészetek volt.

Mint ahogy ennek a kötetnek* a létrejöttében is, amit – pironkodva késedelmemért – nagyon, nagyon köszönök Nektek. Barátsággal, *Gál Jenő*

**(A születésnapi meglepetés-kötetbe írt Bohémia-üzenetet lásd: Bohémia, 2017/2018. 1–4. sz. 55. oldalon!)*

feladó: **Svedenec** <svedenec@volny.cz>

címzett: molnarova111@gmail.com

dátum: 2019. dec. 20. 23:46

Zdravím Přátelský klub v Mařarsku a přeju Vánoce jako na tom obrázku s kometou a všechno dobré v novém roce.

Zdeněk Svěrák z Prahy

feladó: **Havasi Béla** miskolci barátunk (postai levélben):

Kedves Bohémia!

Ez évi tevékenységemből két morzsát adok közre... Még egyszer átéltem öt éves csehszlovákiai „ajándék” éveimet, és

barátaimat az óvárosi kedvenc sörözőmben láttam vendégül. Friss dokumentumokat adtam át a Náprstkovo Muzeum igazgatójának, aki azok egy részét majd eljuttatja a Božena Němcová Múzeumnak is. Tehát jelentem:

– 2016-ban az edelényi Kastélysziget parkjában a Bohemia BK nevében elültetett, Csehországból származó hársfa-cse-

Havasi Béla barátunk az edelényi hársfánál...

...és a prágai Božena Němcová-szobornál

mete emberi magasságra nőtt, vagyis jól érzi magát a Božena Němcová által látogatott térségben. Az eredeti emléktábla valaki számára fontossá válhatott, így gondoskodtam egy бүkki mészakötőre rögzített réztábláról, mely újfent emlékezett az író magyarországi útiélményeire, azok irodalmi szintű leírására.

– 2019. évi advent második gyertyájának meggyújtása napján, a prágai Nemzeti Színháznál hömpölygő Moldva folyó Slovanský (Szláv) szigetén az 1953-ban felavatott Božena Němcová-szobor talapzatára adventi koszorút helyeztem el a két nép nemzeti szalagjaival átkötve. Ezzel is tisztelve emlékeztem írói nagyságára s mint olyan személyre, aki a reformkor idején hidat keresett és alkotott népeink szükségszerű barátságára.

Kívánunk békés, boldog karácsonyt, az Újév tartson meg mindenkit egészségben!

Üdvözlettel, *Havasi Béla* és *Nagy Sári* Miskolcraól

2019. december

feladó: **Martina Fialková** <m.fialkova@centrum.cz>

címzett: molnarova111@gmail.com

dátum: 2019.12.31. 12:31

tárgy: PF 2020

K Vázení a milí, děkujeme Vám všem za přízeň a zájem o naše aktivity v letošním roce. Těšíme se na další setkávání s Vámi [...] při dalším naplňování smyslu naší činnosti. Šíření informací o minulých i současných významných osobnostech Čechů v zahraničí, [...] Ale také propagaci české kultury a jejích nejlepších tradic doma i v zahraničí. A v neposlední řadě i představování zajímavých osobností z řad cizinců, kteří mají rádi naši republiku a její kulturu a něco pro ni dělají. A teď už jen přání šťastného vstupu do nového roku 2020, pevného zdraví a spokojenosti! Za všechny z týmu Českých kořenů, *Martina Fialková*, Předsedkyně.

Tel.: +420 603 930 074, www.ceskekoreny.cz; <https://www.facebook.com/Ceskekoreny/>

feladó: **Tom Mazal** <mazal.tom@seznam.cz>

címzett: molnarova111@gmail.com

dátum: 2020. jan. 28. 23:12

tárgy: Pozdravení

...Míjíme se v Praze, míjíme se v čase. Myslím taky na Budapešť, taková melancholie po tom městě, má pro mě svoji jedinečnou atmosféru, svoji vůni, barvy a pocity neuchopitelné, město které jsem si možná nějak po svém vysnil, ale rád bych se tam znovu vydal, vrátil, jenže kdy? Na konci roku byl jsem s L. v Terstu, ale když jsme procházeli ulicemi, měli jsme pocit, že jdeme ulicemi Budapešti. Co na tom, že namísto Dunaje omývá jeho okraje Jaderské moře... S mnoha pozdravy, *Tom*

feladó: **Martina Fialková** <m.fialkova@centrum.cz>

címzett: molnarova111@gmail.com;

borbaladobozy@gmail.com

dátum: 2020. febr. 2. 12:23

Ahoj Evi, ahoj Borbálo, včera v podvečer jsme dojeli dobře do Prahy. Bylo to u Vás a s Vámi krásné, oba jsme takový příjemný a milý výlet moc potřebovali. [...] takže Budapešť byla výborným balzámem – zejména když jsme se mohli potkat s tolika milými lidmi z Bohemie a ještě si užít ten krásný koncert a popovídat s Vámi dvěma. [...] Ohledně koncertu v Budapešti s Martinů Strings začneme pracovat. Zkuste také něco, ať se to povede. Moc pozdravů, *Martina* a *Jaroslav*

„Az idézéstechnika bravúros: berendezett, megrendezett csendéletek hol barokkos, hol impresszionista bája kísért, de a fotótörténeti diskurzus lereagálása is erős...”

Robert Vano: Liliom, Prága, 1997

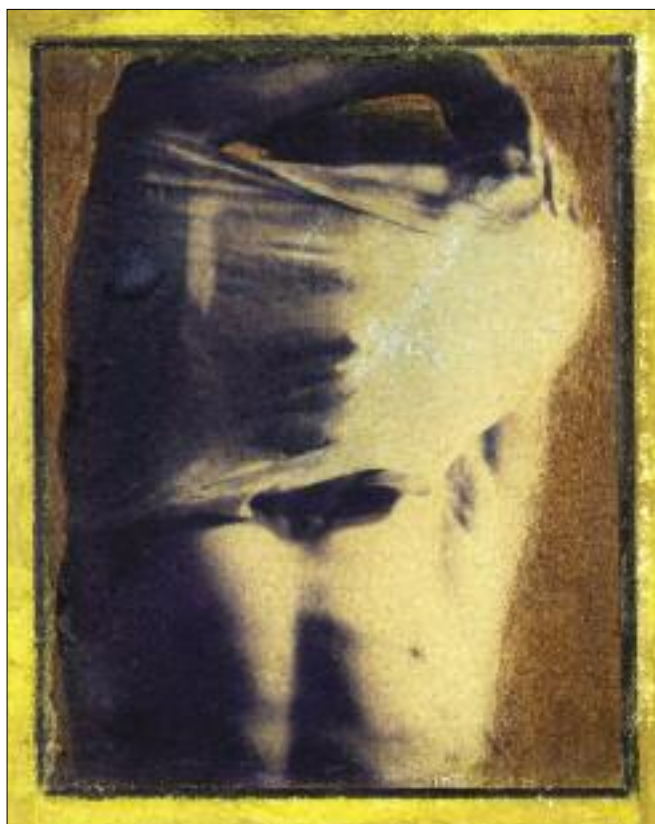

A prágai kiállítás képeiből (Martina Fialková felvétele)

Robert Vano: Alma, Prága, 2010

„A felfedés és a leplezés dinamikája Vano egyik nagy erőssége... A férfiasság, jelentsen ez a fogalom bármit, ezerféle aspektusát villantja fel: alakváltozatainak feltérképezése, ez a testekbe transzponált tudatkiáradás egy komplett életművet követel magának. A férfiasság kategóriába belefér annak megingatása is, az androgünitás dicsérete.”

Robert Vano: Robert, Prága, 1991

BERNARD
Beer

ČESKÉ PIVO

FOGYASSZA FELELŐSSÉGGEL!